

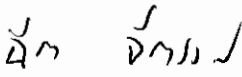
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ
อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

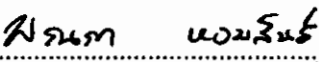
นพรัตน์ เทียงคำดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลอาชีวอนามัย
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
กรกฎาคม 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

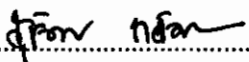
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ นพรัตน์ เทียงคำดี ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลอาชีวอนามัย ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

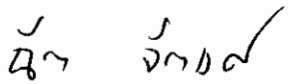
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

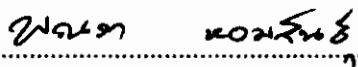

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา จันทวงศ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรนภา หอมสินธุ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

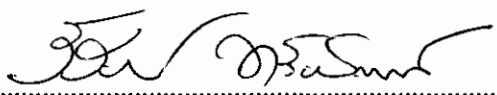

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร กลัมพากร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา จันทวงศ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรนภา หอมสินธุ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ เตียวอิศเรศ)

คณะพยาบาลศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลอาชีวอนามัยของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกรณ์ ทรัพย์กรานนท์)
วันที่ 15 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2556

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา จันทวงศ์ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรนภา หอมสินธุ์ ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาให้คำปรึกษาและแก้ไขข้อบกพร่องมาโดยตลอด รวมทั้งสนับสนุนเป็นกำลังใจและเอาใจใส่แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ กลัมพากร ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะเสียสละเวลาเป็นประธานการสอบปากเปล่าและให้คำแนะนำในการแก้ไขวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี รวมทั้งกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัย

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่เทศบาลบางเสร่ที่อนุญาตให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและขอขอบพระคุณพนักงานเก็บขยะเทศบาลบางเสร่ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถามเพื่อใช้ทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เจ้าหน้าที่สาธารณสุขของเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา ตลอดจนพนักงานเก็บขยะเขตพื้นที่อำเภอบางละมุง ทุกแห่งที่กรุณาอนุญาตให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถามทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัยจนประสบความสำเร็จในการศึกษา รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตพยาบาล เพื่อนร่วมงานที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยทุก ๆ ด้านตลอดมา คุณประโยชน์อันใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บุพการี คณาจารย์และทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนามที่มีส่วนเกี่ยวข้องในความสำเร็จครั้งนี้

นพรัตน์ เทียงคำดี

51924411: สาขาวิชา: การพยาบาลอาชีวอนามัย; พย.ม. (การพยาบาลอาชีวอนามัย)

คำสำคัญ: พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ/ พนักงานเก็บขยะ

นพรัตน์ เทียงคำดี: ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี (FACTORS INFLUENCING WORK-RELATED ACCIDENTAL PREVENTION BEHAVIORS OF GARBAGE COLLECTORS IN BANGLAMUNG DISTRICT CHONBURI PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ฉันทนา จันทวงศ์, Ph.D., พรนภา หอมสินธุ์, Ph.D., 124 หน้า. ปี พ.ศ. 2556.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวางเชิงวิเคราะห์ (Crossectional Analytic Study) กลุ่มตัวอย่างคือพนักงานเก็บขยะที่ทำงานในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำนวน 270 คน จากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล การได้รับการอบรมจากหน่วยงาน นโยบายของหน่วยงาน การได้รับการสนับสนุนทางสังคมและพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือแบบวัดความรู้ด้วยสูตร KR-20 เท่ากับ 0.67 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทัศนคติเท่ากับ .88 การได้รับการสนับสนุนทางสังคมเท่ากับ .89 และแบบวัดพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุเท่ากับ .76 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พอยท์ไบซีเรียล สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการวิจัย พบว่าพนักงานเก็บขยะมีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อายุ ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ การได้รับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล นโยบายของหน่วยงานและการได้รับการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .05$) โดยการได้รับการสนับสนุนทางสังคม ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ อายุ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ และนโยบายของหน่วยงานสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะได้ร้อยละ 19.40 ($p\text{-value} < .05$) สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้ พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ = $21.674 + 0.269$ (การได้รับการสนับสนุนทางสังคม) -2.335 (ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ) $+ 0.156$ (อายุ) $+ 0.470$ (ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ) $+ 0.760$ (นโยบายของหน่วยงาน)

ผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะแก่พยาบาลอาชีวอนามัยและบุคลากรทางด้านสาธารณสุขในการประสานงานกับหัวหน้ากลุ่มงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดนโยบายความปลอดภัยเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานและร่วมมือกับหัวหน้างานในการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ เช่น การอบรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันอุบัติเหตุอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มพนักงานอายุน้อยและพนักงานที่เคยได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานมาก่อนเพื่อให้พนักงานเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันอุบัติเหตุและมีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุที่ดีขึ้น

51924411: MAJOR: OCCUPATIONAL HEALTH NURSING; M.N.S.

(OCCUPATIONAL HEALTH NURSING)

KEYWORDS: WORK-RELATED/ ACCIDENTAL/ GARBAGE COLLECTORS

NOPPHARAT THIANGKHAMDEE: FACTORS INFLUENCING WORK-RELATED ACCIDENTAL PREVENTION BEHAVIORS OF GARBAGE COLLECTORS IN BANGLAMUNG DISTRICT CHONBURI PROVINCE. ADVISORY COMMITTEE: CHANTHANA CHANTAWONG, Ph.D., PORNNAPA HOMSIN, Ph.D., 124 P. 2013.

The study was aimed to determine the factors influencing work-related accidental prevention behaviors of garbage collectors. The participants were 270 garbage collectors in Banglamung district Chon Buri province, Thailand. Participants who met the inclusion criteria were 270, recruited by using a proportionate simple random sampling method. The questionnaires were dealing with personal data, knowledge and attitude of accidental prevention, support in Personal Protective Equipment (PPE), organization training, organization policy, social support and accidental prevention behaviors. The Cronbach's alpha reliability coefficient values of attitude toward accidental prevention, social support, and accidental prevention behaviors were 0.88, 0.89 and 0.76, respectively. Descriptive statistic analysis, Point Biserial Correlation Coefficients, Pearson's Product Moment Correlation, and Stepwise Multiple Regression Analysis were used for data analysis.

The results revealed that an overall health prevention behavior among garbage collectors was at the moderate level. The 6 factors, i.e., age, experiences of accident, knowledge of accidental prevention, support in PPE, organization policy, and social support were correlated with work-related accidental prevention at the level of p -value $< .05$. The significant of individual factors according to $R^2 = .194$, at the level of p -value $< .05$ were as follows, i.e., social support, experiences of accidental, age, knowledge of accidental prevention, and organization policy.

The results of this study could be used to recommend that garbage collectors should get the support in PPE equipment, knowledge and advices from the foreman colleague or health staffs to increase the accidental prevention. Awareness of accidental prevention behaviors to working procedure, using PPE and take care of yourself should be promoted by an occupational health nurse and health staffs.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ.....	12
อาชีพพนักงานเก็บขยะ.....	21
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพและทฤษฎี PRECEDE-PROCEED.....	38
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย.....	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	58
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	60
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
5 สรุปและอภิปรายผล.....	77
สรุปผลการวิจัย.....	77
อภิปรายผลการวิจัย.....	80
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	87
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	89
บรรณานุกรม.....	90
ภาคผนวก.....	98
ภาคผนวก ก.....	99
ภาคผนวก ข.....	101
ภาคผนวก ค.....	117
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	121

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	วิเคราะห์ความเสี่ยงด้านอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของพนักงาน เกี่ยวกับขยะ	30
2	การคำนวณสัดส่วนขนาดตัวอย่างในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นท้องที่อำเภอ บางละมุง.....	52
3	จำนวนและร้อยละของพนักงานเกี่ยวกับขยะ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล	60
4	จำนวนและร้อยละของพนักงานเกี่ยวกับขยะจำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับการทำงาน	62
5	จำนวนและร้อยละของพนักงานเกี่ยวกับขยะจำแนกตามประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา	63
6	จำนวนและร้อยละของระดับความรู้ของพนักงานเกี่ยวกับขยะเกี่ยวกับการป้องกัน อุบัติเหตุจากการทำงาน	65
7	จำนวนและร้อยละของระดับทัศนคติของพนักงานเกี่ยวกับขยะเกี่ยวกับการป้องกัน อุบัติเหตุจากการทำงาน	65
8	จำนวนและร้อยละของพนักงานเกี่ยวกับขยะจำแนกตามการได้รับการอบรมจาก หน่วยงานเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน	66
9	จำนวนและร้อยละของพนักงานเกี่ยวกับขยะจำแนกตามการได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลในครั้งแรกที่เข้าทำงาน	66
10	จำนวนและร้อยละของพนักงานเกี่ยวกับขยะจำแนกตามนโยบายของหน่วยงานเพื่อป้องกัน อุบัติเหตุจากการทำงานรายชื่อ	67
11	จำนวนและร้อยละของระดับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ จากการทำงาน	68
12	จำนวนและร้อยละของพนักงานเกี่ยวกับขยะ จำแนกตามความบ่อยในการได้รับการ สนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน	68
13	จำนวนและร้อยละของระดับคะแนนพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของ พนักงานเกี่ยวกับขยะ	70
14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคะแนนพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ จากการทำงานของพนักงานเกี่ยวกับขยะ	70

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	การปรับตัวแปรระดับนามบัญญัติเป็นตัวแปรหุ่น	72
16	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุ จากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ	73
17	การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรม ป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ	118
18	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุของ พนักงานเก็บขยะ	119
19	จำนวน ร้อยละของความถี่ในการขอเบิกอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลชนิดใหม่ จากหน่วยงาน	121
20	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สหสัมพันธ์แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ	122

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	11
2 PRECEDE PROCEED FRAMEWORK.....	43

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากพระราชบัญญัติกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้กำหนดให้เทศบาลแต่ละแห่งมีหน้าที่กำจัดสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ที่ตนเองรับผิดชอบ (พระราชบัญญัติกระทรวงสาธารณสุข, 2535) หลักในการจัดการขยะมูลฝอย คือต้องดำเนินการเกี่ยวข้องกับขยะตั้งแต่การเก็บรวบรวม การขนส่ง และการกำจัด บุคลากรในการเก็บขนและกำจัดขยะประกอบไปด้วย พนักงานขับรถ พนักงานประจำรถ พนักงานกวาดถนน และพนักงานประจำสถานที่กำจัดขยะ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ล้วนเสี่ยงต่อการสัมผัสปัจจัยอันตรายที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพนักงานประจำรถเก็บขยะ เนื่องจากต้องสัมผัสอันตรายทั้งด้านกายภาพ เคมี ชีวภาพ ซึ่งทำให้เกิดโรคจากการทำงานได้ (พีรพงษ์ จันทราเทพ และสุนิสา ชายเกลี้ยง, 2553) จากสถานการณ์ในปัจจุบันพบว่าขยะทั่วประเทศมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยสถานการณ์ขยะได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในรอบ 12 ปีที่ผ่านมา โดยในปี พ.ศ. 2549 มีปริมาณขยะรวมทั้งประเทศ 14.63 ล้านตัน และได้เพิ่มจำนวนขึ้นเป็น 14.76 และ 15.03 ล้านตัน ในปี พ.ศ. 2550 และพ.ศ. 2551 ตามลำดับ (กองวิชาการและแผนงาน สำนักรักษาความสะอาด กรุงเทพมหานคร, 2548) จากสถานการณ์ขยะที่เพิ่มมากขึ้นจึงส่งผลให้พนักงานเก็บขยะต้องทำงานมากขึ้นซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพและความปลอดภัยของพนักงานเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน ปัจจุบันพบว่าพนักงานที่ทำงานเก็บขยะนั้นหายากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากเป็นงานที่สกปรก เสี่ยงต่อการเกิดโรคและอุบัติเหตุ และบางคนคิดว่าเป็นงานที่ไม่มีศักดิ์ศรี พนักงานที่ทำงานอยู่บางคนจึงไม่ค่อยสนใจทำงาน หรือมีการปฏิบัติตนที่ไม่เหมาะสมอันอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน เช่น ดื่มสุรา ไม่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายขณะทำงาน ขาดความระมัดระวัง ประกอบกับวิธีปฏิบัติงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ต้องมีการสัมผัสกับสิ่งสกปรก และของแหลมคมต่าง ๆ จึงอาจส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุเนื่องจากการทำงานได้ (วิรัตน์ เชิดชัยภูมิ, 2550)

การเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานเป็นปัญหาสำคัญ ที่นำมาซึ่งความสูญเสียมากมายทั้งต่อตัวผู้ปฏิบัติงาน เพื่อนร่วมงาน ครอบครัว นายจ้าง และประเทศชาติ ทั้งในเรื่องของการบาดเจ็บ การสูญเสียอวัยวะ ทูพพลภาพหรือเสียชีวิต รวมถึงการสูญเสียทรัพย์สินและเสียเวลาในการทำงาน (วิทยา อยู่สุข, 2550) อุบัติเหตุจากการทำงาน (Occupational Accident) เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาสาเหตุที่สำคัญในการเกิดอุบัติเหตุส่วนใหญ่ร้อยละ 88 เกิดจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของมนุษย์ (Heinrich, 1980) เช่น การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลหรือมีวิธีการทำงานที่ไม่ถูกต้อง

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Office, 1983) ที่ได้สรุปสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานว่าร้อยละ 85 เกิดจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของบุคคล (Unsafe Act) มีเพียงร้อยละ 15 เท่านั้นที่เกิดจากสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Condition) พนักงานเก็บขยะ เป็นกลุ่มผู้ประกอบอาชีพหนึ่งที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน เนื่องจากลักษณะการทำงานที่ต้องเก็บขนมูลฝอยตามบ้านเรือน สถานประกอบการ และตามจุดรองรับขยะที่ประชาชน นำขยะไปทิ้งจึงต้องมีการสัมผัสกับเชื้อโรค สิ่งของมีคม และสารพิษ การเกิดอุบัติเหตุเนื่องจากการปฏิบัติงานนับเป็นปัญหาสำคัญอีกปัญหาหนึ่งที่พนักงานเก็บขยะส่วนมากเคยประสบด้วยตนเอง จากการศึกษาของ พีรพงษ์ จันทราเทพ และสุนิสา ชายเกลี้ยง (2553) ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการปฏิบัติงานของพนักงานเก็บขยะของเทศบาลในเขตอำเภอากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาพนักงานเก็บขยะมีอัตราการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานและบาดเจ็บจากของมีคมต่าง ๆ ร้อยละ 53.12 และในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาพนักงานเคยเกิดอุบัติเหตุทั้งสิ้น คิดเป็นร้อยละ 72.2 พนักงานส่วนใหญ่ร้อยละ 57.69 เกิดอุบัติเหตุ 5 ครั้งขึ้นไป โดยอุบัติเหตุที่พบสูงสุดคือ ถูกของมีคมบาด คิดเป็นร้อยละ 80.77 นอกจากนี้ วิราภรณ์ ทองยัง (2552) พบว่าอุบัติเหตุที่พนักงานเก็บขยะในเทศบาลจังหวัดนครปฐมได้รับสูงสุด 3 อันดับแรกได้แก่ ถูกเข็มหรือของมีคมทิ่มตำ คิดเป็นร้อยละ 90 รองลงไปถูกของมีคมและแก้วบาด คิดเป็นร้อยละ 70 และสิ่งแปลกปลอมเข้าตาคิดเป็นร้อยละ 53.3 เช่นเดียวกับการศึกษาของฐิติรัตน์ อำไพ (2547) ซึ่งได้ทำการศึกษาวิถีชีวิตการทำงานกับภาวะสุขภาพอนามัยของผู้มีอาชีพเก็บขยะในชุมชนหนองแรม พบว่าผู้มีอาชีพเก็บขยะ ร้อยละ 49 ถูกกระเบื้อง/ ของแหลมบาดนาน ๆ ครั้งและร้อยละ 4 ถูกของแหลม และกระเบื้องบาดทุกวัน

จากการศึกษาของวรรณวิ พูลพอกสิน (2550) เรื่องชุมทรัพย์สุขภาพสำหรับผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับขยะพบว่า อันตรายที่พบจากกองขยะได้แก่ อันตรายจากเชื้อโรคในกองขยะ สัตว์เลื้อยคลาน วัตถุอันตราย/ สารเคมี อันตรายจากวัตถุมีคม เช่น เศษขวดแตก ไม้ถูกขึ้น ฝากระป๋อง เศษโลหะมีคม เข็มฉีดยา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บและอุบัติเหตุแก่พนักงาน และผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับขยะมูลฝอยได้ เช่นเดียวกับการศึกษาของ กนกวรรณ บางเสงี่ยม (2547) ซึ่งพบว่าพนักงานเก็บขยะเป็นบุคลากรที่มีความเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายจากการประกอบอาชีพ เพราะหน้าที่ความรับผิดชอบที่ต้องสัมผัสขยะโดยตรง เช่น จากการสัมผัสกระป๋องหรืออุปกรณ์ใส่สารเคมี ถูกของมีคมบาด นอกจากนี้จากการศึกษาของ พีรพงษ์ จันทราเทพ และสุนิสา ชายเกลี้ยง (2553) พบว่าพนักงานบางส่วนมีพฤติกรรมเสี่ยงที่จะทำให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน เช่น มีพฤติกรรมห้อยโยนบนรถขณะรถวิ่ง ทูบหลอดนีออนเล่นเพื่อความสนุกสนาน ดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะปฏิบัติงาน ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ล้วนแต่เป็นสาเหตุที่เกิดจากคน ดังนั้นหากบุคคลมี

ความเข้าใจและมีความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมในการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุก็จะสามารถช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุได้

พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติงานที่ช่วยลดความเสี่ยงในการทำงาน ซึ่งมาจากการทำงานที่ไม่ประมาท พลังผลอ ปฏิบัติตามกฎระเบียบของความปลอดภัยในการทำงาน มีการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ (ภัทรทิตยา กิจจิวิ, 2551; นลินี ประทับศร, 2543) พนักงานเก็บขยะจำเป็นต้องมีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยทั้งต่อตนเองและผู้อื่น โดยพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุที่พนักงานควรมีนั้นประกอบไปด้วย การมีวิธีปฏิบัติงานที่ถูกต้องตามหลักความปลอดภัย มีการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่เหมาะสมกับความเสี่ยงในการทำงาน และมีการดูแลตนเองเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ ซึ่งพนักงานควรมีพฤติกรรมเหล่านี้ตั้งแต่ก่อนเริ่มปฏิบัติงานไปจนกระทั่งเลิกงาน เนื่องจากถ้าพนักงานมีพฤติกรรมปฏิบัติงานที่ปลอดภัยก็จะช่วยในเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดจากการปฏิบัติงานได้

อำเภอบางละมุงเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดชลบุรีที่ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 9 แห่ง โดยมีเมืองพัทยาเป็นเขตปกครองพิเศษและเป็นพื้นที่หลักสำคัญในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก เป็นศูนย์กลางความเจริญทั้งด้านอุตสาหกรรม การค้า และการท่องเที่ยว โดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นที่ดึงดูดในการพัฒนาการท่องเที่ยวซึ่งเป็นที่รู้จักแพร่หลายในกลุ่มนักท่องเที่ยวอีกทั้งยังเป็นแหล่งรองรับนักท่องเที่ยวและนักอุตสาหกรรมจากพื้นที่ใกล้เคียงจึงทำให้แนวโน้มนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุผลที่มีการหลั่งไหลเข้ามาพักอาศัยในเขตเมืองพัทยาย่างต่อเนื่องในแต่ละปี ไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยว นักธุรกิจ นักอุตสาหกรรม ผู้ใช้แรงงานและผู้ประกอบอาชีพมากมาย (เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี, 2554) จึงส่งผลให้มีการขยายตัวของชุมชน ประกอบกับประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบริโภคที่หันมาใช้วัสดุสำเร็จรูปมากขึ้นจึงส่งผลให้ปริมาณมูลฝอยเพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยในปี พ.ศ. 2546 มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลรวมเมืองพัทยาจำนวนทั้งสิ้น 12,100 ตันต่อวัน ปี พ.ศ. 2547 ปริมาณขยะมูลฝอยได้เพิ่มขึ้นเป็น 12,500 ตันต่อวัน ปริมาณขยะมูลฝอยยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปีพ.ศ. 2548 ปริมาณขยะมูลฝอยได้เพิ่มขึ้นเป็น 12,635 ตันต่อวัน (เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี, 2554) จากสถานการณ์ขยะที่เพิ่มมากขึ้นจึงทำให้กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมต้องรับภาระในการเก็บขนและกำจัดมูลฝอยต้องจ้างพนักงานเก็บขยะมากขึ้น จากปริมาณขยะที่มากขึ้นทำให้พนักงานเก็บขยะต้องทำงานเพิ่มขึ้นด้วยจึงอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของพนักงานได้ จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของพนักงานเก็บขยะในเขตเทศบาลตำบลแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์พนักงานร่วมกับการสังเกตการปฏิบัติงานของพนักงานเก็บขยะ ซึ่งจากการวิเคราะห์

พฤติกรรมเสี่ยงจากการปฏิบัติงานของพนักงานเก็บขยะในจังหวัดชลบุรีพบว่าพนักงานมีความเสี่ยงที่อาจได้รับอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานดังนี้ พนักงานส่วนมากจะสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลขณะปฏิบัติงานได้แก่ ถุงมือยาง รองเท้าบู๊ต แต่ไม่สวมใส่ผ้าปิดจมูก และแว่นตา จึงเสี่ยงต่อการถูกสิ่งแปลกปลอมเข้าตาขณะทำการเหวี่ยงถังขยะขึ้นรถเก็บขนมูลฝอย นอกจากนี้พนักงานเก็บขยะส่วนใหญ่ต้องห้อยโหน กระโดดขึ้นลงรถเพื่อไปก่ถังและยกถังขยะขึ้นรถ จึงเสี่ยงต่อการพลัดตกจากรถ หรือเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน อุกรถเฉี่ยวชนได้ ประกอบกับพนักงานบางส่วนมีการดูแลตนเองที่ไม่เหมาะสม เช่น ง่วงนอน หรือเมากังขาระหว่างปฏิบัติงาน จากการวิเคราะห์ขั้นตอนการทำงานที่กล่าวมาข้างต้นทำให้พบว่าขั้นตอนการปฏิบัติงานของพนักงานเก็บขยะสามารถส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงานได้ ซึ่งผลกระทบจากการได้รับอุบัติเหตุ นั้น ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อตัวพนักงานหรือครอบครัวเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อนายจ้างและประเทศชาติที่ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการรักษา ซึ่งนับว่าเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติด้วย (อโณทัย วิริยะ, 2551)

พยาบาลอาชีวอนามัยเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดูแล ส่งเสริม ป้องกันและฟื้นฟูสุขภาพผู้ประกอบการอาชีพเพื่อให้มีสภาวะที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ซึ่งต้องมีบทบาทตั้งแต่ด้านการบริการ การบริหาร การศึกษาและการวิจัย (พิมพ์พรรณ ศิลปะสุวรรณ, 2548) ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะว่าเกิดจากปัจจัยใดบ้าง ทฤษฎีที่สามารถอธิบายและวิเคราะห์ถึงสาเหตุของพฤติกรรมต่าง ๆ นั้นมีหลายทฤษฎีซึ่งทฤษฎี PRECEDE PROCEED FRAMEWORK ของ Green and Kreuter (2005) มีแนวคิดที่ว่าสาเหตุของพฤติกรรมนั้นมาจากสหปัจจัย (Multiple Factor) ซึ่งมีสมมติฐานที่ว่า พฤติกรรมของบุคคลมาจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของบุคคล ดังนั้นการดำเนินงานหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะต้องมีการดำเนินการหลายด้านประกอบกันและจะต้องวิเคราะห์ถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้กระบวนการแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ โดยปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพนั้นจะประกอบไปด้วย ปัจจัยนำ (Predisposing Factor) ปัจจัยเอื้อ (Enabling Factor) และปัจจัยเสริม (Reinforcing Factor) จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาทั้งในประเทศและต่างประเทศพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุประกอบไปด้วยหลายปัจจัยได้แก่

ปัจจัยนำ หมายถึง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำของบุคคล หรือเป็นปัจจัยพื้นฐานและก่อให้เกิดแรงจูงใจในการกระทำพฤติกรรมของบุคคลเช่น อายุ เพศ ระดับการศึกษา เศรษฐกิจ ประสบการณ์การทำงาน ความรู้และทัศนคติ จากการศึกษาของ ภัทรทิยา กิจจิวิ (2551) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิตใน

โรงงานอุตสาหกรรมผลิตอาหารและเครื่องดื่ม เขตอำเภอสามพราน จ.นครปฐม พบว่าพนักงานที่มีอายุมาก จะมีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุที่มากกว่าพนักงานที่มีอายุน้อยกว่า นอกจากนี้ยังพบว่า ประสิทธิภาพการทำงานเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน ผู้ที่มีระยะเวลาในการทำงานน้อย ทำให้ขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน จากการศึกษาของ วราภรณ์ พรหมศิริ (2544) พบว่า ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตนในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและโรคจากการทำงานของพนักงานทำความสะอาดสถานพยาบาล เช่นเดียวกับภาพร มัทย์พงษ์ถาวร (2543) ศึกษาเรื่อง การรับรู้ความเสี่ยงและพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของคณงานก่อสร้างในเขตกรุงเทพฯ พบว่าคณงานที่มีประสิทธิภาพการทำงานมาก มีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานดีกว่าคณงานที่มีประสิทธิภาพการทำงานน้อย ประสิทธิภาพการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานนับเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุ จากการศึกษาของ ฉัชชา เจริญรุ่งเรือง (2551) พบว่าประสิทธิภาพการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานมีความสัมพันธ์กับการเกิดพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน นอกจากนี้มีงานวิจัยที่พบว่าความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของคณงาน (วิราภรณ์ ทองยัง, 2552; ฉัชชา เจริญรุ่งเรือง, 2551; กวิณซ์ดา อภิธนาคล, 2546)

ปัจจัยเอื้อ หมายถึง สิ่งที่เป็นทรัพยากรที่เอื้อต่อการแสดงพฤติกรรม รวมทั้งลักษณะที่จะสามารถให้บุคคลแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ได้ง่าย ได้แก่ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น บุคคล เจ้าหน้าที่ สถานที่ การได้รับความรู้ แหล่งความรู้ การได้รับบริการ จากการศึกษาของ ฉัชชา เจริญรุ่งเรือง (2551) ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของคณงานในโรงงานผลิตเม็ดพลาสติกแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี พบว่าการได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน สอดคล้องกับมณีวรรณ ศรีสวัสดิ์ (2547) พบว่าการได้รับการอบรมเรื่องอุบัติเหตุและความปลอดภัยจากการทำงานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของช่างพิมพ์ นอกจากนี้ยังพบว่าหากองค์กรมีนโยบาย หรือแรงจูงใจในการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน พนักงานจะมีพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุเพิ่มมากขึ้นด้วย (เพ็ญศิริ แก้วกลกิจ, 2548)

ปัจจัยเสริม หมายถึง ปัจจัยที่แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมนั้นได้รับการสนับสนุนส่งเสริมหรือไม่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริม อันเป็นผลต่อการกระทำของตน สิ่งที่บุคคลได้รับอาจจะเป็นรางวัลที่เป็นสิ่งของ คำชมเชย การยอมรับ การลงโทษ จากการศึกษาของ เปรมฤดี เจริญพร (2542) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาวะสุขภาพ การควบคุมตนเอง แรงสนับสนุนทางสังคม และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานกับพฤติกรรมป้องกันสุขภาพของพนักงานรักษาความสะอาด กรุงเทพฯ พบว่าแรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันสุขภาพ

ของพนักงานรักษาความสะอาด โดยพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพประกอบไปด้วย การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การจัดการกับความเครียด การตรวจสุขภาพประจำปี การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายในการปฏิบัติงาน และพฤติกรรมเสี่ยงในการปฏิบัติงาน

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงทำการศึกษารอบคลุมปัจจัยต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิด PRECEDE PROCEED FRAMEWORK กล่าวคือปัจจัยนำ (Predisposing Factors) ได้แก่ อายุ ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ ประสบการณ์การทำงาน ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การได้รับการอบรมจากหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และนโยบายของหน่วยงาน ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากสังคม จากการพัฒนาวัฒนธรรมที่ผ่านมาเกี่ยวกับการศึกษาในกลุ่มประชากรที่มีอาชีพเก็บขยะ พบว่าการศึกษาที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะสุขภาพอนามัยหรือวิถีชีวิตการทำงานของผู้มีอาชีพเก็บขยะ และศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของพนักงานเก็บขยะ โดยใช้ทฤษฎีของเพนเดอร์ (จูติรัตน์ อำไพ, 2547; กนกวรรณ บางเสงี่ยม, 2547; วรรณวดี พูลพอกสิน, 2550) สำหรับการศึกษาในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะนั้นยังมีค่อนข้างน้อย ที่ผ่านมาจะพบเพียง การศึกษาของ วิราภรณ์ ทองยัง (2552) ที่ศึกษาพฤติกรรมการป้องกัน โรคและการบาดเจ็บจากการ ทำงานของพนักงานเก็บขยะในจังหวัดนครปฐม และการศึกษาของ พิรพงษ์ จันทราเทพ และสุนิสา ชายเกลี้ยง (2553) ที่ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการปฏิบัติงานของพนักงานเก็บ ขยะมูลฝอยในจังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ายังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรม การป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะหรือการศึกษาในบริบทที่แตกต่างกันของ พื้นที่ก็น่าจะทำให้ผลการวิจัยมีความแตกต่างกัน ตลอดจนการศึกษานี้ได้เลือกใช้ทฤษฎี PRECEDE PROCEED ซึ่งทฤษฎีนี้จะมีการศึกษาทั้งปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอกและตัวบุคคลจึงทำ ให้ผลการศึกษาที่ได้ น่าจะมีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ผลจากการศึกษานี้จะทำให้ทราบถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ เพื่อเป็น แนวทางให้เจ้าหน้าที่ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหามาตรการในการ ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานและกำหนดแนวทางการจัดอบรมเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุ จากการดำเนินงานของพนักงานเก็บขยะ พร้อมทั้งสร้างแนวทางการปฏิบัติงานให้แก่พนักงานเก็บขยะ เพื่อลดปัญหาด้านการเกิดอุบัติเหตุต่อไป

คำถามการวิจัย

1. พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรีเป็นอย่างไร
2. ปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะอำเภอบางละมุงจังหวัดชลบุรี
3. ปัจจัยใดบ้างที่สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะอำเภอบางละมุงจังหวัดชลบุรี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะอำเภอบางละมุงจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ โดยปัจจัยนำประกอบไปด้วย อายุ ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ ประสบการณ์การทำงาน ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ ปัจจัยเอื้อ ประกอบไปด้วย การได้รับการอบรมจากหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และนโยบายของหน่วยงาน ปัจจัยเสริม ประกอบไปด้วย การได้รับการสนับสนุนจากสังคม ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากหัวหน้างาน และเพื่อนร่วมงาน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยนำ ได้แก่ อายุ ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ ประสบการณ์การทำงาน ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ
2. ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การได้รับการอบรมจากหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และการที่หน่วยงานมีนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ

3. บัณฑิตเสริม ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากสังคม ได้แก่ หัวหน้างานและเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ

4. บัณฑิตนำ บัณฑิตเอื้อ และบัณฑิตเสริมสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบัณฑิตนำ บัณฑิตเอื้อ และบัณฑิตเสริมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะประจำรถเก็บขนมูลฝอยที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตท้องที่อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำนวน 270 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2554 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2554

ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย ตัวแปรต้น ได้แก่ อายุ ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ ประสบการณ์การทำงาน ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ การได้รับการอบรมจากหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล นโยบายของหน่วยงาน การได้รับการสนับสนุนจากสังคมจากหัวหน้าหน่วยงานและเพื่อนร่วมงาน

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ 3 ด้าน ได้แก่ วิธีการปฏิบัติงาน การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และการดูแลตนเองเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ

นิยามศัพท์เฉพาะ

พนักงานเก็บขยะ หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เก็บขยะที่อยู่ประจำรถเก็บขนมูลฝอยซึ่งต้องปฏิบัติงานเป็นผลัดและมีหน้าที่เก็บขยะตามอาคารบ้านเรือน และตามสถานที่ต่าง ๆ ที่มีที่รองรับขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ที่ตนได้รับมอบหมายและขนถ่ายขยะมูลฝอยดังกล่าวไปไว้ยังที่รองรับขยะเพื่อรอการกำจัด และเป็นพนักงานที่ปฏิบัติงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 เดือน และสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตท้องที่อำเภอบางละมุง

พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติงานที่ช่วยลดความเสี่ยงอุบัติเหตุจากการทำงานในกระบวนการทำงานของพนักงานเก็บขยะ โดยเริ่มตั้งแต่การเก็บขนมูลฝอยจากสถานที่ต่างๆที่มีที่รองรับมาสู่รถเก็บขยะและนำไปเทลงที่รองรับขยะประเมิน โดยใช้แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ปัจจัยนำ หมายถึง ปัจจัยพื้นฐานที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจให้พนักงานเก็บขยะเกิดพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ได้แก่ อายุ ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ ประสบการณ์การทำงาน ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ ดังต่อไปนี้

1. อายุ หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่เกิดจนถึงวันที่เก็บข้อมูลนับเป็นจำนวนปีเต็มของพนักงานเก็บขยะ
2. ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ หมายถึง การเคยหรือไม่เคยประสบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดจากการปฏิบัติงานของพนักงานเก็บขยะอันก่อให้เกิดการบาดเจ็บ ได้แก่ การถูกของมีคมบาด ทิ่มแทง วัตถุกระเด็นเข้าตา การได้รับอุบัติเหตุจากการโดยสารไปกับรถเก็บขยะ โดยนับย้อนหลัง 3 เดือน นับจากวันที่เก็บข้อมูล โดยประเมินจากแบบสอบถาม เป็นลักษณะข้อคำถามแบบให้เลือกว่าพนักงานเคยหรือไม่เคยเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน หากพนักงานเคยเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานให้ 1 คะแนน และหากพนักงานไม่เกิดอุบัติเหตุจากการทำงานให้ 0 คะแนน
3. ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ระยะเวลาที่พนักงานเก็บขยะเริ่มทำงานจนถึงปัจจุบัน โดยนับเป็นจำนวนปีเต็ม (ถ้าเกิน 6 เดือน นับเป็น 1 ปี)
4. ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ หมายถึง ความเข้าใจเกี่ยวกับของพนักงานเก็บขยะกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน โดยครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องวิธีการปฏิบัติงาน การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และการดูแลตนเองเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ ประเมินโดยแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
5. ทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของพนักงานเก็บขยะที่มีต่อการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน ประเมินโดยแบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ปัจจัยเอื้อ หมายถึง ปัจจัยสนับสนุนหรือผลักดันให้พนักงานเก็บขยะเกิดพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ได้แก่ การได้รับการอบรม การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และการที่หน่วยงานมีนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ

1. การได้รับการอบรม หมายถึง การที่พนักงานเก็บขยะได้รับการถ่ายทอดความรู้ คำชี้แจง คำแนะนำเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ด้วยวิธีการประชุม สัมมนาซึ่งจัดขึ้นโดยหัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่มงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องวิธีการปฏิบัติงาน การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และการดูแลตนเองเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ ประเมินโดยแบบสอบถามเป็นลักษณะข้อคำถามแบบให้เลือกว่าพนักงานเคยหรือไม่เคยได้รับการอบรม หากพนักงานเคย

ได้รับการอบรมให้ 1 คะแนน และหากพนักงานไม่เคยได้รับการอบรมให้ 0 คะแนน

2. การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล หมายถึง การที่พนักงานเก็บขยะได้รับการอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลได้แก่ หน้ากากปิดปากปิดจมูก แว่นตาที่มีกระจบงครอบด้านข้าง ผ้ามั่นเปื้อน ถุงมือยางแบบหนา และรองเท้าบูตยาง เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานจากหน่วยงานและหน่วยงานมีการทดแทนให้เมื่ออุปกรณ์เหล่านี้หมดอายุการใช้งานหรือเสื่อมสภาพประเมินโดยแบบสอบถามซึ่งเป็นลักษณะคำถามปลายเปิดให้เลือกตอบว่าพนักงานได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลแต่ละชนิดจากหน่วยงานหรือไม่หากหน่วยงานมีการจัดหาอุปกรณ์ให้ 1 คะแนน และหากหน่วยงานไม่มีการจัดหาอุปกรณ์ให้ 0 คะแนน

3. นโยบายในการป้องกันอุบัติเหตุ หมายถึง การรับรู้ของพนักงานเกี่ยวกับข้อมูลกฎระเบียบ ข้อบังคับ ของหน่วยงานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงานโดยประเมินจากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นลักษณะคำถามปลายเปิดให้พนักงานเลือกตอบ หากพนักงานเห็นว่าหน่วยงานมีการกำหนดนโยบายดังกล่าวจริงให้ 1 คะแนน และหากพนักงานไม่แน่ใจ หรือเห็นว่าหน่วยงานไม่มีนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ ให้ 0 คะแนน

ปัจจัยเสริม หมายถึง สิ่งที่สนับสนุนและมีอิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรมป้องกันการอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากสังคม ซึ่งหมายถึง การที่พนักงานเก็บขยะได้รับการกระตุ้นเตือน ได้รับคำแนะนำ คำตักเตือน คำชมเชย จากหัวหน้างาน เพื่อนร่วมงาน และบุคคลในครอบครัวในเรื่องการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุโดยวัดจากคะแนนของการได้รับสนับสนุน ประเมินโดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งเป็นลักษณะคำถามประมาณค่า 3 ระดับ ได้แก่ ได้รับเป็นประจำ ได้รับเป็นบางครั้ง หรือไม่เคยได้รับการสนับสนุน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎี PRECEDE PROCEED FRAMEWORK ของ Green and Kreuter (2005) มาใช้เป็นกรอบแนวคิดเนื่องจากสามารถอธิบายถึงระบบการพัฒนาและการวิเคราะห์ถึงสาเหตุของพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ว่าพฤติกรรมมีสาเหตุมาจากสหปัจจัย (Multiple Factors) ได้แก่ ปัจจัยนำ (Predisposing Factors) ปัจจัยเอื้อ (Enabling Factors) และปัจจัยเสริม (Reinforcing Factors) โดยผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่ของตัวแปรต้นตามแนวคิด PRECEDE PROCEED FRAMEWORK ในขั้นตอนที่ 2 คือ การประเมินทางระบาดวิทยา และขั้นตอนที่ 3 คือ การประเมินทางการศึกษาและปัจจัยสิ่งแวดล้อม (Education & Ecological Assessment) ซึ่งมีความครอบคลุมทั้งปัจจัยที่มาจากภายในตัวบุคคลและปัจจัยที่มาจากภายนอกหรือสิ่งแวดล้อม สามารถแบ่งปัจจัยออกได้เป็น 3 กลุ่มคือ ปัจจัยนำได้แก่ อายุ ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ ประสบการณ์การทำงาน

ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การได้รับการอบรมจากหน่วยงาน หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และนโยบายของหน่วยงาน ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ซึ่งปัจจัยดังกล่าวย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะซึ่งประกอบไปด้วยวิธีการปฏิบัติงาน การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และการดูแลตนเองเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานตามกรอบแนวคิดของ Green and Kreuter (2005) ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษา รวบรวมเอกสาร ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่นำมาประกอบงานวิจัยดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ
 - 1.1 สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ
 - 1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุ
 - 1.3 หลักการป้องกันอุบัติเหตุ
2. อาชีพพนักงานเก็บขยะ
 - 2.1 ความหมาย ประเภทและผลกระทบของขยะมูลฝอย
 - 2.2 กระบวนการทำงาน
 - 2.3 ผลกระทบทางสุขภาพจากการปฏิบัติงานของพนักงานเก็บขยะ
 - 2.4 แนวทางการปฏิบัติตนในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุของพนักงานเก็บขยะ
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพและทฤษฎี PRECEDE – PROCEED
 - 3.1 แนวคิดพฤติกรรมกรรมการป้องกัน โรคและการป้องกันอุบัติเหตุ
 - 3.2 ทฤษฎี PRECEDE – PROCEED
 - 3.3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตนในการป้องกันอุบัติเหตุ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ

สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ

อุบัติเหตุ (Accident) หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมิได้วางแผนไว้ล่วงหน้า ซึ่งก่อให้เกิดความบาดเจ็บ พิการ หรือตายและทำให้ทรัพย์สินได้รับความเสียหาย (วิฑูรย์ สิมะ โชคดี และ วีรพงษ์ เกลิมจิระรัตน์, 2545)

พิมพ์พรธณ ศิลปะสุวรรณ (2548) อุบัติเหตุ (Accident) หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ ไม่ได้คาดคิด หรือตั้งใจไว้ก่อน ก่อให้เกิดการบาดเจ็บ พิการหรือเสียชีวิต รวมไปถึงการสูญเสียทรัพย์สินเงินทอง และวัสดุเครื่องใช้อุปกรณ์ในการทำงาน

วิทยา อยู่สุข (2550) ได้ให้ความหมายของคำว่าอุบัติเหตุ หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน มิได้คาดการณ์หรือหยั่งรู้ไว้ล่วงหน้า ก่อให้เกิดผลที่ไม่พึงประสงค์หรือเกิดความเสียหาย

ต่อทรัพย์สิน การบาดเจ็บ พิการ หรือเสียชีวิต

องค์การอนามัยโลก (WHO) (อ้างถึงใน วราภรณ์ พรหมศิริ, 2544) ได้ให้ความหมายของ คำว่าอุบัติเหตุ หมายถึง เหตุการณ์ซึ่งก่อให้เกิดผลหรือสามารถที่จะก่อให้เกิดผลการบาดเจ็บ

อนามัย (ธีรวิโรจน์) เทศกะทีก (2553) ได้ให้ความหมายของอุบัติเหตุ (Accident) หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด โดยไม่ได้ตั้งใจ ทำให้เกิดการบาดเจ็บ ร่างกายถูก กระแทบกระเทือน จนเสียชีวิตได้

งานวิจัยครั้งนี้ อุบัติเหตุ หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยไม่ได้มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า ผลจากการเกิดอุบัติเหตุทำให้เกิดผลกระทบต่อร่างกายไม่ว่าจะเป็น การบาดเจ็บ พิการ หรือเสียชีวิต นอกจากนี้ผลของอุบัติเหตุยังก่อให้เกิดการสูญเสียเงินทองและทรัพย์สินต่าง ๆ

เฉลิมชัย ชัยกิตติภรณ์ (2533) ได้แบ่งสาเหตุของอุบัติเหตุ เป็น 2 ประการหลัก ๆ คือ สาเหตุพื้นฐาน หรือสาเหตุที่เอื้ออำนวยให้เกิดอุบัติเหตุ และสาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ

1. สาเหตุพื้นฐานหรือสาเหตุที่เอื้ออำนวยให้เกิดอุบัติเหตุ (Basic or Contributing Causes) แบ่งออกเป็น 3 ประการ ได้แก่

1.1 การบริหารจัดการและการควบคุมงาน ความปลอดภัยขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากการไม่มีการสอนหรืออบรมงานเกี่ยวกับความปลอดภัย ไม่บังคับให้ปฏิบัติตามระเบียบหรือกฎความปลอดภัย ไม่ได้วางแผนความปลอดภัยในการทำงาน ขาดการติดตามผลการทำงานด้านความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ ไม่ได้ทำการแก้ไขจุดที่เป็นอันตรายและไม่จัดอุปกรณ์ความปลอดภัยให้แก่คนทำงาน

1.2 สภาวะจิตใจของบุคคลไม่ปกติหรือไม่เหมาะสม เนื่องจากขาดความรู้หรือจิตสำนึก ความปลอดภัย มีทัศนคติไม่ดีและไม่ถูกต้อง สภาวะจิตใจตบสนองซ้ำเกินไป ขาดสมาธิและความตั้งใจในการทำงาน ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้และตื่นเต้น ขวัญอ่อน กลัว ตกใจง่าย

1.3 สภาวะร่างกายของบุคคลไม่ปกติ เนื่องจาก อ่อนเปลี้ย เมื่อยล้า หูหนวก สายตาไม่ดี สภาพร่างกายไม่เหมาะสมกับงาน ร่างกายพิการ

2. สาเหตุหลักที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ (Immediate Causes) หรือสาเหตุที่เกิดขึ้นในทันทีทันใด แบ่งออกเป็น 2 ประการ ได้แก่

2.1 การกระทำที่ไม่ปลอดภัยของบุคคล (Unsafe Act) ร้อยละ 88 ของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของตัวผู้ปฏิบัติงานเอง เกิดจากปฏิบัติงาน โดยไม่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง บำรุงรักษาหรือซ่อมแซมเครื่องจักรโดยไม่หยุดเครื่อง ถอดเซฟการ์ดหรือเครื่องป้องกันออกแล้ว ไม่ใส่เข้าที่หรือตั้งใจไม่ใส่ ทำงานหรือใช้เครื่องจักรเร็วกว่าอัตราที่กำหนด ไม่ใส่เครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคลขณะปฏิบัติงาน หยอกล้อกันในขณะที่ปฏิบัติงาน ไม่ปฏิบัติตามกฎความ

ปลอดภัย ใช้เครื่องมือที่ชำรุด และดื่มน้ำสุราและของมีนเมาขณะปฏิบัติงาน

2.2 สภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Condition) ร้อยละ 10 ของอุบัติเหตุเกิดจากสภาพการทำงานและสภาพแวดล้อมไม่ปลอดภัยเกิดเนื่องจาก อุปกรณ์การผลิต เครื่องจักรอยู่ในสภาพชำรุด ไม่มีเซฟการ์ด ฝาครอบ เครื่องกั้น หรือเครื่องป้องกันอันตรายอื่น ๆ ขาดการวางแผนจัดระเบียบรักษาความสะอาดในโรงงาน (พื้นลื่น สกปรก วางของเกะกะ) การจัดกองวัสดุสิ่งของไม่เป็นระเบียบและไม่ถูกต้อง สถานที่ทำงานไม่ปลอดภัย เช่น แสงสว่างไม่เพียงพอ เสียงดังเกินไป หรือมีแต่ไม่เหมาะสมหรือขาดประสิทธิภาพและไม่มีระบบการเตือนภัยที่เหมาะสม (Heinrich, 1980)

นอกจากนี้จากการศึกษาของ สวินทร์ พงษ์เก่า (2550) และอภิรดี ศรีโอภาส (2550) พบว่าการเกิดอุบัติเหตุนั้นมีสาเหตุสำคัญ ๆ ซึ่งแบ่งเป็นสาเหตุหลักได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. สาเหตุพื้นฐาน คือมูลเหตุที่เป็นปัจจัยนำให้เกิดความปลอดภัยในการทำงานโดยเป็นตัวการสำคัญที่จะโยงหรือนำไปสู่การเกิดเหตุ นั้น สาเหตุพื้นฐานของการเกิดอุบัติเหตุแบ่งเป็น 2 ปัจจัยคือ

1.1 ปัจจัยจากคน เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถของบุคคลไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม ทำให้บุคคลตัดสินใจผิดพลาดหรือกระทำการให้เกิดอุบัติเหตุ ได้แก่

1.1.1 สภาวะร่างกายที่ไม่เหมาะสม เช่น ความสูงไม่เหมาะสมกับความสูงของพื้นที่ปฏิบัติงาน สายตาไม่ดี ไวต่อสารภูมิแพ้ เป็นโรคหัวใจ มีความพิการ เป็นต้น

1.1.2 ร่างกายได้รับความกดดันหรือความเครียด เช่น การได้รับบาดเจ็บ ความกลัวจากการพักผ่อนไม่เพียงพอ ฤทธิ์ของยาบางชนิด น้ำตาลในเลือดต่ำ เป็นต้น

1.1.3 สภาวะจิตใจหรืออารมณ์ที่ไม่เหมาะสม เช่น ตกใจง่าย ใจร้อน วิตกกังวล ป่วยทางจิต เป็นต้น

1.1.4 มีความเครียดทางด้านจิตใจ เช่น ทำงานซ้ำซาก ผิดหวัง มีความขัดแย้งกับผู้ร่วมงาน หวาดกลัว เป็นต้น

1.1.5 การขาดความรู้ เช่น ไม่ได้รับการฝึกอบรม ขาดการปฐมนิเทศ ได้รับคำแนะนำที่ไม่ถูกต้อง ขาดการทบทวนความรู้ เป็นต้น

1.1.6 ขาดทักษะและความชำนาญ เช่น การฝึกหัดไม่เพียงพอ ขาดผู้ฝึกสอน ไม่ค่อยได้ปฏิบัติ เป็นต้น

1.1.7 การขาดแรงจูงใจ หรือแรงจูงใจไม่เหมาะสม เช่น วิธีการให้รางวัลไม่เหมาะสม ขาดแรงจูงใจ ขาดการลงโทษทางวินัย ทำโทษในสิ่งที่ไม่ควรทำโทษ เป็นต้น

1.2 ปัจจัยจากงาน เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากงานหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ได้แก่

1.2.1 การควบคุมดูแลการปฏิบัติงานไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสม เช่น การมอบหมายความรับผิดชอบไม่ชัดเจน ไม่เหมาะสม ขาดความรู้ในการบริหาร ขาดการวางแผนการปฏิบัติงาน ขาดการสอน การอบรมด้านความปลอดภัยในการทำงาน เป็นต้น

1.2.2 การควบคุมดูแลทางด้านวิศวกรรมไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสม เช่น ไม่มีการประเมินสภาพการทำงาน ขาดการปรับปรุงสภาพการทำงานมาตรฐานการออกแบบด้านวิศวกรรมไม่เพียงพอ ขาดการติดตามและประเมินผลหลังปรับปรุง เป็นต้น

1.2.3 เครื่องมือและอุปกรณ์ไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสม เช่น เครื่องมือและอุปกรณ์ไม่ได้มาตรฐาน ชำรุด ขาดการบำรุง ไม่เหมาะสมกับลักษณะงานหรือผู้ปฏิบัติงาน เป็นต้น

1.2.4 มาตรฐานการปฏิบัติงานไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสม เช่น ไม่มีมาตรฐานการปฏิบัติงาน ภาษาที่ใช้สื่อความหมายไม่ชัดเจนหรือเข้าใจยาก เป็นต้น

2. สาเหตุขณะนั้น คือ สาเหตุในช่วงเวลาก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ปลอดภัยขึ้น ซึ่งสาเหตุนั้นจะเป็นมูลเหตุโดยตรงที่ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยในการทำงาน โดยแบ่งเป็น 2 ปัจจัยคือ

2.1 การกระทำที่ไม่ปลอดภัย คือ การกระทำของผู้ปฏิบัติงานในขณะที่ปฏิบัติงานที่อาจก่อให้เกิดอันตรายหรืออุบัติเหตุ ได้แก่

2.1.1 การปฏิบัติงานลัดขั้นตอน

2.1.2 การใช้เครื่องจักรหรือเครื่องมือ ไม่ถูกวิธี

2.1.3 การปฏิบัติงานโดยไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง

2.1.4 การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ

2.1.5 การไม่ใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล

2.1.6 การปฏิบัติงานด้วยความประมาท หยอกล้อกันเล่นขณะปฏิบัติงาน

2.1.7 การถอดหรือดัดแปลงอุปกรณ์ป้องกันอันตรายที่เครื่องจักรจนไม่สามารถใช้งานได้

2.1.8 การซ่อมแซมเครื่องจักรโดยไม่หยุดเดินเครื่อง

จากสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุที่กล่าวมาข้างต้น สามารถจำแนกสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุจำแนกได้เป็น 2 สาเหตุ ดังนี้

1. สาเหตุที่เกิดจากคน ได้แก่ สภาวะร่างกายที่ไม่เหมาะสม เช่น เกิดการเจ็บป่วย มีความเครียด/ สภาวะจิตใจไม่เหมาะสม ขาดความรู้ ไม่มีทักษะ ขาดความชำนาญ ขาดแรงจูงใจใน

การทำงาน ไม่ปฏิบัติตามตามขั้นตอน ไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย เป็นต้น

2. สาเหตุจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน/ จากงาน เช่น พื้นที่ในการทำงานไม่เหมาะสม ไม่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ขาดการควบคุมดูแล ขาดการวางแผนการปฏิบัติงาน ขาดการอบรม เครื่องมือเครื่องใช้ไม่เหมาะสม หรือมีแต่ไม่เพียงพอ

เมื่อร่างกายได้รับอันตรายจากอุบัติเหตุแล้ว ผลกระทบที่ตามมาเนื่องจากอุบัติเหตุมีดังนี้ (วิฑูรย์ สิมะ โชคดี และวีรพงษ์ เกลิมจิระรัตน์, 2545)

การสูญเสียเนื่องจากการเกิดอุบัติเหตุ

1. การสูญเสียทางตรง (Direct Cost) หมายถึง การสูญเสียเงินที่ต้องจ่ายไปอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุ นั้น เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าทำขวัญ ค่าทำศพ เป็นต้น

2. การสูญเสียทางอ้อม (Indirect Cost) หมายถึง ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายทางตรง ได้แก่ การเสียเวลาการทำงานของพนักงาน และภาพพจน์ของสถานประกอบการ/สถานที่ทำงาน

นอกจากนี้ วิทยา อยู่สุข (2550) ได้จำแนกความสูญเสียจากอุบัติเหตุออกเป็น 2 แบบดังต่อไปนี้

1. จำแนกตามชนิดของการสูญเสีย

1.1 การสูญเสียจากการบาดเจ็บ พิการ และเสียชีวิต (Injure Loss)

1.2 การสูญเสียจากการเสียหายทรัพย์สิน (Property Loss)

1.3 การสูญเสียจากการเสียเวลาการทำงาน (Time Loss)

2. จำแนกตามประเภทผู้ได้รับการสูญเสีย

2.1 นายจ้าง ต้องสูญเสียค่ารักษาพยาบาล ค่าทดแทน ค่าทำขวัญ ทำศพ เสียทรัพย์สิน เสียเวลาในการทำงาน

2.2 พนักงานที่ได้รับอุบัติเหตุ ต้องเสียสุขภาพจิต เสียขวัญ กำลังใจ เสียเวลาการทำงาน ขาดรายได้ เป็นภาระครอบครัว ได้รับความทุกข์ทรมานจากการบาดเจ็บ และอาจทำให้เสียชีวิตได้

2.3 เพื่อนร่วมงาน สูญเสียขวัญและกำลังใจ ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง

2.4 หัวหน้างาน ต้องรับผิดชอบต่อการเกิดอุบัติเหตุเพราะความปลอดภัยเป็นหน้าที่ ส่วนหนึ่งของสายบังคับบัญชา ได้รับการตำหนิติเตียน จากผู้บังคับบัญชาาระดับสูง

2.5 ประเทศชาติ สูญเสียคนในวัยทำงานซึ่งเกิดจากความพิการ หรือเสียชีวิต สูญเสียค่ารักษาพยาบาลและผลผลิตรวมของชาติซึ่งเป็นการสูญเสียทางเศรษฐกิจ

จะเห็นได้ว่าผลกระทบที่ตามมาหลังการเกิดอุบัติเหตุนั้นมีหลายประการ ทั้งในเรื่องของการเกิดการบาดเจ็บและการสูญเสีย ซึ่งรวมไปถึงการสูญเสียเงินที่ใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ผลกระทบของการเกิดอุบัติเหตุไม่ได้เกิดเฉพาะกับพนักงานเท่านั้น ยังรวมไปถึงครอบครัว หัวหน้างาน เพื่อนร่วมงานและประเทศชาติอีกด้วย

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุ

ทฤษฎีโดมิโนของอุบัติเหตุ

ทฤษฎีโดมิโน (Domino Theory) ของการเกิดอุบัติเหตุ สามารถเชื่อมโยงได้กับปรัชญาความปลอดภัยของ Heinrich (1980) เกี่ยวกับสาเหตุของอุบัติเหตุได้

ทฤษฎีโดมิโน กล่าวว่า การบาดเจ็บและความเสียหายต่าง ๆ เป็นผลที่สืบเนื่องโดยตรงมาจากอุบัติเหตุ อุบัติเหตุเป็นผลมาจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งเปรียบเสมือนตัวโดมิโนที่เรียงกันอยู่ 5 ตัวใกล้กัน เมื่อตัวที่หนึ่งล้มย่อมมีผลทำให้โดมิโนตัวถัดไปล้มตามไปด้วย ตัวโดมิโนทั้ง 5 ตัว ได้แก่

1. สภาพแวดล้อมหรือภูมิหลังของบุคคล (Social Environment or Background) ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมและการประพฤติปฏิบัติสืบทอดกันมา ทำให้แต่ละบุคคลมีพฤติกรรมที่แสดงออกมาต่างกัน เช่น ความประมาทเลินเล่อ ความดันทุรัง การชอบเสี่ยงอันตราย และลักษณะอื่น ๆ ที่สามารถถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้

2. ความบกพร่องผิดปกติของบุคคล (Defects of Person) สุขภาพจิตและสิ่งแวดล้อมเป็นสาเหตุทำให้เกิดความผิดปกติของบุคคล เช่น การปฏิบัติงานโดยขาดความขี้คิด ตื่นเต้นง่าย ขาดความรอบคอบ ความผิดปกติเหล่านี้จะส่งผลกระทบให้เกิดการกระทำที่ไม่ปลอดภัยและทำให้เครื่องจักรทำงานอยู่ในสถานะที่เป็นอันตราย

3. การกระทำหรือสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย หรือสภาพเครื่องจักรหรือสิ่งแวดล้อมที่เป็นอันตราย เช่น การถอดเซฟการ์ดของเครื่องจักรออก การหยอกล้อเล่นกันขณะทำงาน เป็นต้น (Unsafe Acts/ Unsafe Conditions)

4. อุบัติเหตุ (Accidents) เหตุการณ์ที่มีทั้ง 3 ปัจจัยแล้วย่อมส่งผลให้เกิดอุบัติการณ์ เช่น ลื่นหกล้ม สะดุด วัตถุกระเด็นใส่ ถูกวัตถุหนีบ กระทบ ซึ่งอุบัติการณ์นี้อาจเป็นสาเหตุของการบาดเจ็บ

5. การบาดเจ็บหรือเสียหาย (Injury/ Damages) ตัวอย่างการบาดเจ็บที่เกิดกับอวัยวะบางส่วนของร่างกาย เช่น กระดูกหักหรือแตก แผลลึกขาด ซึ่งการบาดเจ็บเหล่านี้เป็นสาเหตุโดยตรงจากการเกิดอุบัติเหตุ

ตามทฤษฎีโดมิโน หรือลูกโซ่ของอุบัติเหตุ เมื่อโดมิโนตัวที่ 1 ล้ม ตัวถัดไปก็ล้มตาม ดังนั้นหากไม่ให้โดมิโนตัวที่ 4 ล้ม (ไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ) ก็ต้องเอาโดมิโนตัวที่ 3 ออก (กำจัดการกระทำหรือสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย) การบาดเจ็บหรือความเสียหายก็จะไม่เกิดขึ้น

ทฤษฎีรูปแบบความปลอดภัยของบ็อบ ฟิเรนซ์ (Firenze System Model)

Bob Firenze (1976, อ้างถึงใน กวิณชิตา อภิชนาดล, 2546) อธิบายแนวความคิดรูปแบบระบบความปลอดภัยว่าการศึกษาเรื่องสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุจะต้องศึกษาองค์ประกอบทั้งระบบ ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน องค์ประกอบดังกล่าวประกอบด้วยคน (Man) เครื่องจักร (Machine) และสิ่งแวดล้อม (Environment) ความสำคัญขององค์ประกอบที่เป็นสาเหตุของอุบัติเหตุแต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญต่อการตัดสินใจในการผลิตงาน (Task) และการเกิดอุบัติเหตุ (Accident) ดังต่อไปนี้

1. คนหรือผู้ปฏิบัติงาน (Man) ในการผลิตหรือทำงานในแต่ละขั้นผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องตัดสินใจ เลือกรูปวิธีปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย แต่การตัดสินใจในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายในแต่ละครั้งนั้นย่อมมีความเสี่ยงแอบแฝงอยู่เสมอ ดังนั้นในการตัดสินใจแต่ละครั้งผู้ปฏิบัติงานต้องมีข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอ ถ้าหากข้อมูลข่าวสารนั้นดี ถูกต้องก็จะทำให้การตัดสินใจถูกต้อง และหากข้อมูลไม่ถูกต้องก็จะทำให้การตัดสินใจนั้นผิดพลาดหรือมีความเสี่ยงสูงและทำให้เกิดความล้มเหลวในการทำงาน ซึ่งอาจส่งผลทำให้เกิดอุบัติเหตุได้

2. อุปกรณ์เครื่องจักร (Machine) อุปกรณ์เครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตจะต้องมีความปราศจากข้อผิดพลาด ถ้าหากอุปกรณ์เครื่องจักรออกแบบไม่ถูกต้อง ไม่ถูกหลักวิชาการย่อมทำให้กลไกของเครื่องจักรปฏิบัติงานผิดพลาด ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดอุบัติเหตุได้

3. สิ่งแวดล้อม (Environment) สภาพการทำงานและสิ่งแวดล้อมในการทำงานมีบทบาทสำคัญต่อการผลิต ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่อผู้ปฏิบัติงานและเครื่องจักรซึ่งจะเป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุได้ ฉะนั้นก่อนที่จะตัดสินใจทุกครั้งผู้ปฏิบัติงานจะต้องหาข้อมูลเพื่อให้แน่ใจว่าการตัดสินใจนั้นถูกต้อง

Wo (1988) ได้กล่าวว่าสาเหตุของอุบัติเหตุจากการทำงานมีมากมายซับซ้อน ปัจจัยหลักที่เป็นจุดเริ่มต้นของห่วงโซ่อุบัติเหตุอาจเกิดจาก

1. สภาพแวดล้อมในการทำงาน เช่น ไม่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการจัดเก็บเครื่องมือ สุขวิทยาไม่ดี เช่น เสียงดัง ฝุ่นมาก แสงสว่างไม่เพียงพอ เป็นต้น
2. วิธีการทำงานที่ไม่เหมาะสม เช่น ไม่มีการใช้เครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคล
3. ตัวคนงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ แบ่งได้ดังนี้

ปัจจัยทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน

ปัจจัยทางบุคคล ได้แก่ ทักษะ การปรับตัว ความเหนื่อยล้า ความเจ็บป่วย เป็นต้น

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะพบว่าสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุมี 2 ประการ คือ สาเหตุที่เกิดจากคนและสาเหตุที่เกิดจากสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย โดยสาเหตุที่เกิดจากคนนั้น จะพบมากที่สุด เช่น เกิดจากการที่พนักงานมีวิธีการปฏิบัติงานที่ไม่ถูกต้องหรือไม่ปฏิบัติตามกฎ ความปลอดภัย รวมทั้งพนักงานบางคนไม่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล หรือสวมใส่ แต่เลือกชนิดอุปกรณ์ที่ไม่เหมาะสม นอกจากนี้พนักงานบางคนไม่มีการดูแลตนเอง/ ไม่มีการเตรียมความพร้อมก่อนการทำงาน เช่น พักผ่อนไม่เพียงพอ ดื่มสุราก่อนมาทำงาน ซึ่งสาเหตุเหล่านี้สามารถทำให้เกิดอุบัติเหตุขณะปฏิบัติงานได้ทั้งสิ้น ดังนั้นหากพนักงานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงที่อาจได้รับจากการทำงาน มีวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้องก็จะช่วยลด โอกาสการเกิดอุบัติเหตุและผลกระทบที่ตามมาได้

หลักการป้องกันอุบัติเหตุ

องค์การอนามัยโลก ได้ให้ความสำคัญในการจัดบริการอนามัยเบ็ดเสร็จสำหรับ ประชาชนที่ทำงานทุกประเภท (Comprehensive Preventive Health Care) องค์การงานทุก ประเภท ได้แก่ องค์การอนามัยโรค (WHO) องค์การกรรมกร โลก (ILO) ได้กำหนดข้อตกลงร่วมกัน ถึงจุดมุ่งหมายเพื่อสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้ประกอบอาชีพ ดังนี้ (ณรงค์ ณ เชียงใหม่, 2537)

1. ส่งเสริมและคงไว้ซึ่งสุขภาพทางกาย จิตใจ และทางสังคมในงานทุกอาชีพ
2. ป้องกันคนทำงานไม่ให้สุขภาพเสื่อมโทรม ซึ่งสาเหตุมาจากการทำงาน
3. ป้องกันคนทำงานจากปัจจัยที่ทำให้เกิดอันตราย เช่น ใส่หน้ากากป้องกันฝุ่น

เครื่องอุดหู เป็นต้น

4. จัดคนทำงานให้เหมาะสมกับงาน และคงสภาพที่ดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน โดยการปรับปรุงเครื่องมือให้เหมาะสมกับด้านสรีรวิทยา และทางด้านจิตใจ นั่นคือ จัดคนให้เหมาะสมกับงาน จัดงานให้เหมาะสมกับคน

การเกิดอุบัติเหตุขึ้นแต่ละครั้งมิได้เกิดจากสาเหตุหรือปัจจัยหนึ่งอย่างเดียว การเกิด อุบัติเหตุเป็นผลสืบเนื่องมาจากความบกพร่องของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น คน (Man) เครื่องมือ/ อุปกรณ์ (Material and Equipment) หรือการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของคนงานอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือ หลาย ๆ อย่างรวมกัน

หลักการพื้นฐานในการป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุ หมายถึง การใช้วิธีการพื้นฐานใน การป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุตามสาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการ

ปฏิบัติตามหลักการ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำจัดสิ่งอันตรายออกไป หมายถึง การคัดเลือกว่าวัสดุ หรือสารเคมีที่มีความเสี่ยงทำให้เกิดอันตรายสูงออก แล้วเลือกสิ่งที่ไม่อันตรายน้อยกว่ามาใช้แทน

2. การเคลื่อนย้ายคนออกจากสิ่งที่อันตราย หมายถึง การควบคุมหรือกำจัดบริเวณของเครื่องจักรหรือสารเคมีที่เป็นอันตรายให้แยกออกไป ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องห้ามเข้าไปในบริเวณนั้นโดยเด็ดขาด

3. การแยกสิ่งที่เป็นอันตรายออก หมายถึง การแยกงานที่เป็นอันตรายออกจากงานที่ไม่อันตราย เช่น การใช้สารเคมี สารระเหย ควรแยกห้องที่ทำงานออกไป เพื่อสามารถควบคุมหรือกำหนดการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล หลีกเลี่ยงการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ชำรุดหรืออยู่ในสภาพที่ไม่เหมาะสมในการทำงาน มีการจัดเก็บให้เป็นระเบียบเรียบร้อยหลังใช้งาน ทำให้สามารถหยิบจับใช้ได้ง่าย

4. การใช้สัญลักษณ์เตือนอันตราย หมายถึง การติดป้ายสัญลักษณ์ เตือนว่าเป็นพื้นที่อันตรายต้องทำงานด้วยความระมัดระวังและเตรียมการป้องกันให้พร้อมตลอดเวลา เพิ่มแสงสว่าง ทำให้มองเห็นชัดเจน

5. การใช้อุปกรณ์ป้องกัน เป็นการเลือกใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับลักษณะของอันตรายที่มีอยู่ รวมถึงวิธีใช้และการบำรุงรักษาให้ถูกต้องด้วย

นอกจากนี้วิฑูรย์ สิมะโชคดี และวีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์ (2545) ได้กล่าวว่า เพื่อให้การควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุให้มีประสิทธิภาพและง่ายต่อการเข้าใจจึงมีเทคนิคในการป้องกันอุบัติเหตุที่เรียกว่า หลักการ 3E โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

E ตัวแรก หมายถึง Engineering (วิศวกรรมศาสตร์) คือ การใช้ความรู้ด้านวิศวกรรมศาสตร์ในการคำนวณและออกแบบเครื่องมือและเครื่องจักรให้มีสภาพการใช้งานที่ปลอดภัยที่สุด มีการติดตั้งเครื่องป้องกันอันตรายแก่ส่วนที่เคลื่อนไหวหรือส่วนที่เป็นอันตรายของเครื่องจักร การวางผังโรงงาน ระบบไฟฟ้า แสงสว่าง เป็นต้น

E ตัวที่สอง หมายถึง Education (การศึกษา) คือ การให้การศึกษาหรือการฝึกอบรมและคำแนะนำแก่คนงาน หัวหน้างาน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุและการเสริมสร้างความปลอดภัยในโรงงาน ให้รู้ว่าอุบัติเหตุจะเกิดขึ้นและป้องกันได้อย่างไร และควรทำงานอย่างไรให้ปลอดภัยที่สุด

E ตัวที่สาม หมายถึง Enforcement (การออกกฎข้อบังคับ) คือ การกำหนดวิธีการทำงานอย่างปลอดภัยและกำหนดมาตรการบังคับให้คนงานปฏิบัติตาม โดยต้องประกาศให้ทราบทั่วกัน หากผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามต้องถูกลงโทษ เพื่อให้เกิดความสำนึกและหลีกเลี่ยงการทำงานที่

ไม่ถูกต้องหรือเป็นอันตราย

จากการทบทวนวรรณกรรมสามารถสรุปได้ว่า หลักการป้องกันอุบัติเหตุ หมายถึง การป้องกันอันตรายแก่คนงานจากสิ่งที่เป็นอันตรายต่างๆ เช่น จากปัจจัยสภาพแวดล้อมที่อาจก่อให้เกิดอันตราย การออกแบบเครื่องมือให้เหมาะสมกับงาน การจัดหาอุปกรณ์ป้องกันอันตรายตามความเสี่ยงที่อาจได้รับ รวมทั้งมีการให้ความรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุเพื่อคงไว้ซึ่งสุขภาพและความปลอดภัยของพนักงาน

อาชีพพนักงานเก็บขยะ

ความหมาย ประเภทและผลกระทบของขยะมูลฝอย

ความหมายของขยะมูลฝอย

มูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น ๆ (พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง, 2535)

ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งของต่าง ๆ ที่ไม่ต้องการใช้แล้ว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นของแข็งจะนำเปื้อยได้หรือไม่ก็ตาม รวมตลอดถึง ถ้ำ ซากสัตว์ มูลสัตว์ ฝุ่นละออง และเศษวัสดุที่ทิ้งแล้วจากบ้านเรือน ที่พักอาศัย สถานที่ต่าง ๆ สถานที่สาธารณะ ตลาด และโรงงานอุตสาหกรรม ยกเว้นอุจจาระและปัสสาวะมนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งปฏิกูลที่ต้องการเก็บและการกำจัดที่แตกต่างไป (วิระศักดิ์ สืบเสาะ, 2539)

ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งต่างๆซึ่งในขณะนั้นไม่มีคนต้องการและทิ้งไป รวมถึงเศษผ้า เศษอาหาร มูลสัตว์ ซากสัตว์ ถ้ำ ฝุ่นละออง และเศษวัสดุ (สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2524 อ้างถึงใน กนกวรรณ บางเสียม, 2547)

สรุป ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งของที่ไม่ต้องการใช้แล้ว ซึ่งเหลือทิ้งจากอาคารบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย สถานที่สาธารณะ ตลาด โรงงานอุตสาหกรรมรวมถึงสถานที่อื่น ๆ เช่น เศษผ้า เศษอาหาร เศษกระดาษ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ซากสัตว์ รวมถึงสิ่งอื่น ๆ ที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือสถานที่อื่น ๆ

ประเภทของขยะมูลฝอย

วิระศักดิ์ สืบเสาะ (2539) ได้แบ่งประเภทของขยะไว้ดังนี้

1. ขยะมูลฝอยเปียก (Garbage) หมายถึง เศษวัสดุต่าง ๆ ที่เหลือจากการประกอบอาหารจากห้องครัว ร้านอาหาร ที่มีความชื้นสูง สามารถนำเปื้อยส่งกลิ่นเหม็นได้

2. ขยะมูลฝอยแห้ง (Rubbish) หมายถึง เศษวัสดุต่าง ๆ ที่เหลือใช้ทั่ว ๆ ไป ซึ่งมีความชื้นต่ำ จำพวกเศษกระดาษ เศษผ้า ฯลฯ

3. เถ้า (Ashes) หมายถึง สิ่งที่เหลือจากการเผาไหม้

ต่อมาวิชาการทางด้านนี้ก้าวหน้าขึ้นมาก จึงได้แยกประเภทของขยะมูลฝอยออกไปเป็นประเภทต่าง ๆ มากมาย ที่สำคัญ ๆ มี 10 ประเภท (วิระศักดิ์ สืบเสาะ, 2539) คือ

1. เศษอาหาร (Garbage) หมายถึง ขยะจำพวกที่ได้จากห้องครัว การประกอบอาหาร รวมถึงพวกเศษใบตอง เศษผลไม้ อาหารที่เหลือทิ้ง ฯลฯ ขยะประเภทนี้มีสารอินทรีย์ ซึ่งเป็นอาหารของแบคทีเรียทำให้เกิดการย่อยสลาย บูดเน่าส่งกลิ่นเหม็น มีความชื้นสูง เป็นปัญหาในการเก็บรวบรวมการขนถ่ายและก่อเหตุรำคาญในเรื่องกลิ่น การขุ่ยเย็บของสัตว์ เช่น หนู สุนัข

2. ขยะที่ไม่เน่าเหม็น (Rubbish) หมายถึง ขยะจำพวกที่ไม่บูดเน่าส่งกลิ่นเหม็นอย่างประเภทแรกมีความชื้นต่ำ อาจจะเผาได้ เช่น เศษกระดาษ หรือเผาไม่ได้ เช่น เศษแก้ว ขยะประเภทนี้อาจจะเรียกว่าขยะแห้งก็ได้ พวกเศษโลหะ กระป๋อง ลังกระดาษ ลังไม้ ก็จัดอยู่ในขยะประเภทนี้

3. เถ้าถ่าน (Ashes) หมายถึง เศษที่เหลือจากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงจำพวก ไม้ ถ่านหิน ซึ่งในแถบประเทศที่มีอากาศร้อนจะมีปริมาณน้อยมาก ไม่ก่อปัญหาเท่ากับประเทศในแถบที่มีอากาศหนาว ที่ต้องใช้ความร้อนช่วยในการให้ความอบอุ่น ซึ่งใช้เชื้อเพลิงมาก ทำให้เกิดขยะประเภทนี้ เป็นปัญหาต่อการเก็บขน นอกจากนี้ถ้าการเก็บรวบรวมไม่ดีแล้ว ทำให้ฟุ้งกระจายเกิดปัญหาตามมาอีกมาก

4. มูลฝอยจากถนน (Street Sweepings) หมายถึง เศษสิ่งของต่าง ๆ ที่ได้จากการกวาดถนน ขยะมูลฝอยประเภทนี้ส่วนมากเป็น พวกเศษกระดาษ เศษสินค้า ฟุ่นละออง เศษดิน เศษหิน อาจจะรวมถึงพวกซากสัตว์ด้วยเป็นบางครั้ง

5. ซากสัตว์ (Dead Animals) หมายถึง สัตว์ที่ตายตามธรรมชาติ ตายด้วยอุบัติเหตุ หรือตายด้วยโรคต่าง ๆ แต่ไม่รวมถึงสัตว์หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของสัตว์ที่ทิ้งจากโรงงาน หม่าสัตว์ เนื่องจากเป็นโรคหนองพยาธิ ซากสัตว์เหล่านี้ก็นำไปสกัดเอาไขมันออก และเอาหนังไปฟอกใช้ประโยชน์ต่อไป

6. ซากรถยนต์ (Abandoned Vehicles) หมายถึง รถยนต์หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของรถยนต์ที่ไม่ใช้แล้ว ถ้าปล่อยทิ้งไว้ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัย จึงควรต้องนำไปดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ในประเทศไทยมีปริมาณซากรถยนต์ไม่มากนัก จึงไม่ค่อยเกิดปัญหาจากมูลฝอยประเภทนี้

7. มูลฝอยจากโรงงาน (Industrial Refuse) หมายถึง มูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ รวมทั้งโรงฆ่าสัตว์ด้วย เพราะได้จัดอยู่ในประเภทโรงงานอุตสาหกรรม มูลฝอยประเภทนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของโรงงาน ถ้าโรงงานผลิตสินค้าอาหาร มูลฝอยก็เป็นพวกเศษอาหาร ซึ่งอาจจะก่อให้เกิด

เหตุรำคาญต่าง ๆ เช่น เน่าเหม็นได้

8. เศษวัสดุก่อสร้าง (Construction Refuse) หมายถึง เศษวัสดุต่าง ๆ ที่ได้จากการก่อสร้าง หรือรื้อถอนอาคารบ้านเรือน รวมถึงสิ่งเหลือจากการแต่งอาคารบ้านเรือนด้วย เช่น เศษอิฐ เศษปูน เศษกระเบื้อง เศษไม้ หรือเศษวัสดุจากส่วนของบ้านเรือน

9. ตะกอนจากน้ำโสโครก (Sewage Solids) หมายถึง ของแข็งหรือตะกอนที่ได้จากการแยกตะกอนออกจากกระบวนการปรับปรุงสภาพน้ำทิ้ง รวมตลอดจนถึงตะกอนที่ได้จากการลอกท่อระบายน้ำสาธารณะต่าง ๆ ซึ่งส่วนมากจะเป็นพวกเศษหิน ดิน ทราย ไม้ สามารถนำไปถมที่ลุ่มได้ ยกเว้นตะกอนที่ได้จากถังเกราะ เพราะตะกอนพวกนี้ยังมีแบคทีเรียปะปนอยู่มาก

10. ขยะมูลฝอยที่เป็นอันตราย (Hazardous or Special Refuse) หมายถึง ขยะมูลฝอยที่อาจจะก่อให้เกิดปัญหาในการเก็บขน การกำจัด ตลอดจนการจัดตั้ง เช่น ระเบิดที่มีกรดติดม ไบโอมิด โคน ขยะมูลฝอยที่ได้จากโรงพยาบาลต่าง ๆ สารกัมมันตรังสี เป็นต้น

จากประเภทของขยะที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าขยะประเภทมูลฝอยจากโรงงาน และมูลฝอยที่เป็นอันตรายนั้นสามารถทำให้พนักงานเก็บขยะได้รับอุบัติเหตุขณะทำการเก็บขนได้ เนื่องจากส่วนใหญ่ขยะประเภทนี้จะมีการทิ้งร่วมกับขยะมูลฝอยประเภทอื่นและไม่มีการติดป้ายบอกว่าเป็นขยะอันตราย ดังนั้นหากพนักงานเก็บขยะไม่มีความระมัดระวังในการเก็บ หรือมีการคู่หูหาสิ่งของโดยไม่มีการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่เหมาะสมก็อาจนำมาซึ่งการเกิดอุบัติเหตุได้ เช่น ถูของมีคมบาด ทิ่ม ตำ เป็นต้น

ผลกระทบของขยะมูลฝอย

สถานการณ์ขยะมูลฝอยในปัจจุบันมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นหากไม่มีวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องและเหมาะสม อาจก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบตามมาได้ ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2546) ดังนี้

1. ขยะมูลฝอยเป็นแหล่งอาหารและแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงนำโรค เช่น แมลงวัน แมลงสาบ ยุง ฯลฯ และเป็นที่พักซุกซ่อนของหนูและสัตว์อื่น ๆ
2. ขยะมูลฝอย ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นและก่อให้เกิดความรำคาญ
3. ขยะมูลฝอยที่ทิ้งเกลื่อนกลาด ถูกลมพัดกระจัดกระจายไปตกอยู่ตามพื้น ทำให้พื้นที่บริเวณนั้นสกปรก ขาดความสวยงาม เป็นที่รังเกียจแก่ผู้พบเห็น และผู้ที่อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียง นอกจากนี้ขยะมูลฝอยที่ตกอยู่หรือถูกทิ้งลงในคูคลอง หรือทางระบายน้ำ จะไปสกัดกั้นการไหลของน้ำ ทำให้แหล่งน้ำสกปรกและเกิดการเน่าเสีย

4. น้ำเสียที่เกิดจากกองขยะมูลฝอยที่กองทิ้งไว้ เป็นน้ำเสียที่สกปรกมาก ซึ่งมีทั้ง สารอินทรีย์ สารอนินทรีย์ เชื้อโรค และสารพิษต่าง ๆ เจือปนอยู่ เมื่อน้ำเสียจากกองขยะมูลฝอยไหลไปตามพื้นดิน ก็จะทำให้เกิดความสกปรกและความเสื่อมโทรมของพื้นดิน อาจเปลี่ยนสภาพดินให้กลายเป็นดินกรดหรือด่าง กรณีน้ำเสียนี้ไหลลงสู่แหล่งน้ำก็จะทำให้คุณภาพน้ำเสียไปซึ่งส่วนแต่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้น้ำและสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ที่อาศัยในแหล่งน้ำ ส่งผลต่อระบบนิเวศของน้ำ นอกจากนี้ น้ำที่มีสิ่งสกปรกเจือปนย่อมไม่เหมาะแก่การอุปโภคบริโภค ถึงแม้ว่าน้ำจะผ่านการปรับปรุงคุณภาพแล้วก็ตาม เช่น การทำระบบน้ำประปา ซึ่งต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำมากขึ้น

5. ขยะมูลฝอยทำให้เกิดมลพิษแก่อากาศ ขยะมูลฝอยที่กองทิ้งไว้ในชุมชน หรือกองทิ้งไว้โดยไม่มีการฝังกลบ หรือขณะทำการเก็บขนไม่มีการปกปิดอย่างมิดชิด ขยะมูลฝอยเหล่านี้จะส่งกลิ่นเหม็น เศษขยะต่าง ๆ อาจปลิวไปในอากาศทำให้เกิดความสกปรกได้ ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพมนุษย์และก่อให้เกิดความสกปรกได้ นอกจากนี้ขยะที่กองทิ้งไว้นาน ๆ จะเกิดก๊าซที่เกิดจากการหมัก ได้แก่ ก๊าซชีวภาพ ซึ่งสามารถติดไฟหรือระเบิดได้ หรืออาจเกิดก๊าซไซยาไนด์ (ก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์) ซึ่งส่งกลิ่นเหม็นได้

สรุปผลกระทบจากขยะมูลฝอยนั้นสามารถก่อให้เกิดผลเสียทั้งต่อมนุษย์ในเรื่องของผลกระทบทางด้านสุขภาพ เป็นแหล่งก่อโรค และก่อให้เกิดความรำคาญ ขณะเดียวกับผลกระทบของมูลฝอยก็ยังสามารถส่งผลเสียต่อระบบนิเวศวิทยาในเรื่องของก่อให้เกิดมลพิษต่าง ๆ หากมีการกำจัดไม่ถูกวิธีหรือกำจัดไม่เหมาะสม

กระบวนการทำงาน

พระราชบัญญัติกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้กำหนดให้เทศบาลแต่ละแห่ง หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งการปกครองรูปแบบพิเศษเมืองพัทยา มีหน้าที่กำจัดสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตนเองรับผิดชอบ พนักงานเก็บขยะจึงเป็นกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งที่มีความสำคัญ เนื่องจากพนักงานกลุ่มนี้มีหน้าที่ต้องเก็บขนมูลฝอยและนำไปรอกำจัดในพื้นที่ที่ได้กำหนดไว้ (พระราชบัญญัติกระทรวงสาธารณสุข, 2535) พนักงานเก็บขยะ หรือคนงานประจำรถขยะ ตามมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมายถึง พนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่จัดเก็บมูลฝอยตามอาคารบ้านเรือน และที่รองรับขยะมูลฝอย การนำขยะมูลฝอยไปทำลาย และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง โดยมีคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งเพียงแต่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่มีกำหนดคุณวุฒิการศึกษา (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น, 2542) กรณีที่ได้รับการบรรจุหรือแต่งตั้งให้เป็นพนักงานจ้างของท้องถิ่น เช่น ในหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล หรือองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษเมืองพัทยาจะได้รับสวัสดิการเช่นเดียวกับพนักงานจ้างในตำแหน่งอื่น ๆ กล่าวคือ ได้รับเงินประจำ ค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาและในวันหยุดราชการ ได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพ และเงินค่าตอบแทนเป็นกรณีพิเศษ (โบนัส) รวมถึงสวัสดิการอื่น ๆ อาทิ เช่น การลาหยุดกรณีเจ็บป่วย การใช้สิทธิประกันสังคมในการเข้ารับการรักษาพยาบาล เป็นต้น ซึ่งมีความแตกต่างกับกลุ่มคนเก็บขยะเร่ร่อน หรือคนก๊วยขยะทั่วไป

กล่าวโดยสรุป พนักงานเก็บขยะ หมายถึง พนักงานเก็บขยะที่อยู่ประจำรถเก็บขนมูลฝอย ซึ่งต้องปฏิบัติงานเป็นผลัดและมีหน้าที่เก็บขยะตามอาคารบ้านเรือน และตามสถานที่ต่าง ๆ ที่มีร่องรับขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ที่ตนได้รับมอบหมายและขนถ่ายขยะมูลฝอยดังกล่าวไปไว้ยังที่รองรับขยะเพื่อรอการกำจัด

ลักษณะการปฏิบัติงานของพนักงานเก็บขยะ

หน้าที่ของพนักงานรักษาความสะอาด กรุงเทพมหานคร ที่ดูแลเรื่องการเก็บขนมูลฝอยมีดังนี้

1. เก็บจากถังขยะรวม โดยเก็บจากถังขยะรวมที่จัดไว้ตามที่ต่าง ๆ
2. เก็บจากกลุ่มบ้านที่อยู่อาศัย โดยรถบรรทุกไปจอดคอย ณ จุดใดจุดหนึ่งให้ประชาชนที่อยู่อาศัยในย่านนั้นนำขยะมูลฝอยมาส่งที่รถแล้วพนักงานประจำรถช่วยรับเทให้
3. เก็บจากภาชนะที่ตั้งไว้ริมถนน โดยประชาชนนำเอาถังขยะมาวางรอไว้ที่ริมถนนก่อนเวลารถเก็บขนมาถึง
4. พนักงานประจำรถไปเก็บจากถังที่บ้านของแต่ละบ้านนำมาเทใส่ภาชนะแล้วนำถังขยะกลับไปวางไว้ในตำแหน่งเดิม

ซึ่งงานของพนักงานเก็บขนมูลฝอยทั้งในกรุงเทพฯ องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษเมืองพัทยานั้นค่อนข้างเหมือนกัน โดยองค์การปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ในการให้บริการประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค ตลอดจนการดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน การให้บริการจัดเก็บมูลฝอยตามอาคารบ้านเรือนและสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชนเป็นการบริการภายใต้หน่วยงานกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม โดยมีพนักงานเก็บขยะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการทำหน้าที่จัดเก็บมูลฝอย ซึ่งในการปฏิบัติงานของพนักงานเก็บขยะในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษเมืองพัทยาจะมีลักษณะการทำงาน กระบวนการทำงาน และสภาพแวดล้อมการทำงานค่อนข้างเหมือนกัน จะแตกต่างกันแค่ในเรื่องของเวลาการทำงาน ลักษณะการทำงานจะมีหน้าที่ในการเก็บขนมูลฝอยตามบ้านเรือน สถานที่ประกอบการ และตามจุดรองรับขยะที่ประชาชนนำขยะไปทิ้งจึงต้องมีการสัมผัสกับเชื้อโรค สิ่งของมีคม และสารพิษ การปกครอง

ส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษเมืองพัทยา การสมัครเป็นพนักงานเก็บขยะนั้นพนักงานสามารถมาสมัครได้เอง โดยตรงที่เมืองพัทยาหรือบริษัทจ้างรับเหมาเอกชนที่มีการว่าจ้าง โดยไม่มีการกำหนดวุฒิการศึกษา ไม่มีการตรวจสุขภาพก่อนเข้างาน ไม่มีการตรวจสุขภาพประจำปี มีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องการทำงานเป็นบางหน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษเมืองพัทยาหรือบริษัทจ้างรับเหมาเอกชนจะแจกอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลได้แก่ ถุงมือยาง ผ้าปิดจมูก และรองเท้าบูตแก่พนักงาน โดยส่วนมาก 1 ครั้ง/ปี หรือได้รับมากกว่า 1 ครั้ง/ปี หากมีเงินงบประมาณเหลือจากส่วนกลาง หากอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลขึ้นไคชำรุดส่วนใหญ่พนักงานจะจัดหาเปลี่ยนในตัวเอง พนักงานปฏิบัติงาน โดยเฉลี่ยวันละ 7-8 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 6 วัน และพนักงานเก็บขยะจะหยุดสัปดาห์ละ 1 วันขึ้นอยู่กับผลการทำงาน ช่วงพักระหว่างวันไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับปริมาณขยะที่ต้องเก็บ หากพนักงานเก็บขยะได้เร็ว ก็จะมีเวลาพักเร็วและมีเวลาพักที่เพิ่มขึ้น โดยทั่วไปมีเวลาพักประมาณ 45-60 นาที การบริการจัดเก็บมูลฝอยในเมืองพัทยาจะแยกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่หนึ่งจะเป็นการจัดเก็บโดยเมืองพัทยา มีพนักงานจัดเก็บมูลฝอย 100 คน มีรถเก็บขยะ 20-25 คัน ซึ่งจะจัดเก็บขยะประมาณร้อยละ 30 ของปริมาณมูลฝอยทั้งหมด เฉลี่ยจัดเก็บมูลฝอย 83 ตันต่อวัน ส่วนที่สองจะจ้างบริษัทเอกชนจัดเก็บซึ่งมีจำนวน 4 บริษัท รวมมีพนักงานจัดเก็บมูลฝอยทั้งสิ้น 148 คน มีรถเก็บขยะ 47 คัน ซึ่งจะจัดเก็บขยะประมาณร้อยละ 70 ของปริมาณมูลฝอยทั้งหมด เฉลี่ยจัดเก็บมูลฝอย 230 ตันต่อวัน ปกติปริมาณขยะมูลฝอยเฉลี่ยที่เกิดขึ้นในเมืองพัทยาประมาณ 300 ตันต่อวัน บางวันอาจเพิ่มขึ้นถึง 350 ตันต่อวันในช่วงวันหยุด โดยทั่วไปพนักงานเก็บขยะทั้งในส่วนของเมืองพัทยาและบริษัทจ้างเอกชนจะดำเนินการจัดเก็บมูลฝอยในเวลากลางคืน ตั้งแต่เวลา 22.00 น.-05.00 น. เป็นประจำทุกวัน รถแต่ละคันจะเก็บขนขยะคันละ 2 เที่ยวต่อวัน แต่ในบริเวณชายหาดพัทยาและหาดจอมเทียน จะทำการจัดเก็บขยะวันละ 3 ช่วงเวลา คือ 05.00 น., 12.00 น. และ 17.00 น. โดยหัวหน้างานจะแบ่งผลัดการทำงานให้พนักงานเอง ปริมาณขยะที่ต้องจัดเก็บในแต่ละวันต่อรถ 1 คัน เฉลี่ยวันละ 6-7 ตัน จะมีพนักงานเก็บขยะประจำรถ 4-6 คนต่อรถ 1 คัน โดยการทำงานจะเก็บขยะในเขตเมืองพัทยาทั้งหมด เมื่อพนักงานเก็บเที่ยวแรกเสร็จจะถ่ายขยะมูลฝอยจากรถเก็บขนมูลฝอยสู่รถบรรทุกขนถ่ายเพื่อเดินทางไปยังสถานกำจัดมูลฝอยเมืองพัทยา จากนั้นจะกลับมาเก็บเที่ยวที่ 2 ต่อและนำไปถ่ายสู่รถขนถ่ายเช่นเดิม

สำหรับการปกครองส่วนท้องถิ่นท้องที่อำเภอบางละมุงในเขตนอกเหนือจากเมืองพัทยา โดยทั่วไปพนักงานเก็บขยะมีเวลาพักประมาณ 45-60 นาที เวลาการทำงานจะแบ่งออกเป็น 2 ผลัด คือ ผลัดเช้า ทำงานเวลา 08.00-16.00 น. ผลัดดึก ทำงานเวลา 01.00-09.00 น. โดยพนักงานจะตกลงแบ่งผลัดการทำงานกันเอง ปริมาณขยะที่ต้องจัดเก็บในแต่ละวันต่อรถ 1 คัน ประมาณ 6-7 ตัน จะมีพนักงานเก็บขยะประจำรถ 4-6 คนต่อรถ 1 คัน โดยการทำงานจะเก็บขยะในเขตเทศบาล กะละ 1-2

เที่ยว ซึ่งขึ้นอยู่กับปริมาณขยะในชุมชนและจำนวนรถขยะในเขตเทศบาลนั้น ๆ เมื่อพนักงานเก็บเที่ยวแรกเสร็จจะไปทิ้งที่หลุมขยะ และกลับมาเก็บเที่ยวที่ 2 ต่อและนำไปทิ้งที่หลุมขยะเช่นเดิม โดยระหว่างการเก็บขยะพนักงานเก็บขยะจะมีการคัดแยกขยะเบื้องต้น เช่น ขวดแก้ว ขวดพลาสติก กระดาษ ฯลฯ เพื่อนำไปขาย ในการทำงานพนักงานมีการใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายตามที่ฝ่ายจัดการสิ่งแวดล้อมหรือบริษัทเอกชนของตนได้จัดหาให้ ได้แก่ ถุงมือยาง ผ้าปิดจมูก รองเท้าบู๊ต เสื้อแขนยาว เสื้อสะท้อนแสง อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลดังกล่าวขึ้นอยู่กับการจัดหาของเทศบาลในแต่ละแห่ง การใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายพนักงานบางคนใส่ บางคนไม่ใส่ เหตุผลที่พนักงานไม่ใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลเนื่องจากรู้สึกอึดอัด อากาศร้อน ไม่สะดวกในการเก็บขยะ/ขนถ่ายขยะ พนักงานเก็บขยะจะยืนบริเวณท้ายรถขยะหรือนั่งบนหลังคารถเนื่องจากบนรถไม่มีที่นั่ง โดยพนักงานต้องอยู่ร่วมกับขยะ ในปัจจุบันรถขยะของเมืองพัทยามีทั้งหมด 2 แบบ คือรถขยะแบบอัดท้ายใช้ระบบไฮโดรลิก และรถขยะแบบบรรทุกธรรมดาไม่มีระบบไฮโดรลิก สำหรับรถขยะแบบบรรทุกธรรมดาพนักงานเก็บขยะจะใช้มือในการยกถังขยะ หรือเก็บถุงขยะจากครัวเรือน ใส่รถบรรทุกขยะซึ่งมีความสูง 1.5 เมตร แต่ถ้าเป็นรถขยะแบบอัดท้ายจะยกถังขยะสูงจากพื้น 80 เซนติเมตร ถังขยะมีขนาด 200 ลิตร เมื่อมีขยะใส่ในถังจะหนักประมาณ 5-10 กิโลกรัมต่อถัง เมื่อขยะเต็มประมาณครึ่งหนึ่งของท้ายรถขยะ รถขยะจะอัดขยะด้วยระบบไฮโดรลิกให้มีพื้นที่ในการใส่ขยะได้มากขึ้น สำหรับรถบรรทุกขยะธรรมดาพนักงานเก็บขยะจะใช้เท้า ไม้ ในการดันขยะเข้าไปขณะที่อัดขยะพนักงานบางคนจะมีอาการมีนศีรษะ วิงเวียนศีรษะ เนื่องจากกลิ่นเหม็นของขยะหลายชนิด สำหรับรถเก็บขยะแบบบรรทุกธรรมดา กระบวนการเก็บขยะจะเหมือนกับรถระบบแบบอัดท้าย แต่มีความแตกต่างคือรถขยะแบบบรรทุกธรรมดาจะไม่มีการอัดขยะ ส่วนในเรื่องของกลิ่นเหม็นของขยะ น้ำจากขยะ จะมีเหมือนกัน เมื่อเก็บขยะเต็มคันรถแล้วก็จะนำขยะไปที่ที่จัดสรรไว้ เมื่อเก็บขยะเสร็จเรียบร้อย พนักงานประจำรถขยะจะล้างรถขยะด้วยน้ำยาทำความสะอาดหรือใช้ผงซักฟอกตามที่กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้จัดหาให้ โดยจะผลัดเปลี่ยนเวรกันล้างรถขยะ ซึ่งจะล้างรถขยะเวรละ 2 คน หลังล้างรถขยะพนักงานบางคนจะอาบน้ำ เปลี่ยนเสื้อผ้าก่อนกลับบ้าน พนักงานบางคนไม่อาบน้ำแต่จะมีการล้างมือล้างหน้าหลังเลิกงานทุกคน จากการสอบถามและการสังเกตจะพบว่าในแต่ละวันพนักงานเก็บขยะจะมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ซ้ำ ๆ กันดังนี้

ขั้นตอนการปฏิบัติงานของพนักงานเก็บขยะ

1. ก่อนเริ่มปฏิบัติงาน

พนักงานแต่ละคนจะมีเวลาปฏิบัติงานวันละ 7-8 ชั่วโมง โดยผลัดการทำงานจะแบ่งเป็นการเก็บขยะในเขตพื้นที่ทั่วไปของเมืองพัทยาพนักงานจะทำงานเวลา 22.00 น.-05.00 น. แต่ใน

บริเวณชายหาดพัทยาและหาดจอมเทียนจะทำการจัดเก็บวันละ 3 ช่วงเวลา คือ 05.00 น., 12.00 น. และ 17.00 น. สำหรับการปกครองส่วนท้องถิ่นท้องที่อำเภอบางละมุงในเขตนอกเหนือจากเมืองพัทยาโดยทั่วไปพนักงานเก็บขยะมีเวลาพักประมาณ 45-60 นาที เวลาการทำงานจะแบ่งออกเป็น 2 ผลัดคือ ผลัดเช้า ทำงานเวลา 08.00-16.00 น. ผลัดดึก ทำงานเวลา 01.00-09.00 น. โดยก่อนที่พนักงานเริ่มปฏิบัติงานจะมีการเตรียมเครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลได้แก่ เสื้อแขนยาว เสื้อสะท้อนแสง ผ้ากันเปื้อน ผ้าปิดจมูก ถุงมือผ้า รองเท้าบู๊ต โดยในการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลนั้นพนักงานแต่ละคนจะเลือกใช้เองตามที่ตนเห็นสมควร เนื่องจากหน่วยงานไม่ได้มีข้อกำหนดหรือออกเป็นข้อบังคับว่าพนักงานแต่ละคนต้องใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลชนิดใดบ้าง ดังนั้นหากพนักงานใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลไม่ครบหรือเลือกใช้ไม่เหมาะสมตามความเสี่ยงของงานจึงมีโอกาสเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุระหว่างการทำงานได้ เมื่อพนักงานแต่งตัวเรียบร้อยแล้วก็จะแยกย้ายกันไปขึ้นรถเก็บขยะของตนเองเพื่อเก็บขยะตามพื้นที่ที่ตนได้รับมอบหมาย

2. ขณะปฏิบัติงาน

ขณะปฏิบัติงานพนักงานเก็บขยะจะโดยสารไปกับรถ พนักงานบางคนจะมีการห้อย โหน หรือนั่งบริเวณท้ายรถเนื่องจากรถเก็บขนมูลฝอยไม่ได้ทำที่สำหรับให้พนักงานนั่งไว้ดังนั้นในขณะที่โดยสารไปกับรถจึงเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการตกลงได้ เมื่อรถไปถึงบริเวณที่ต้องเก็บขยะพนักงานจะกระโดดลงจากรถเพื่อไปกลิ้งถังขยะหรือแบกถังขยะ จากนั้นจะแบกถังขยะขึ้นเหนือศีรษะแล้วเหวี่ยงถังขยะขึ้นไปบนตัวรถโดยช่วงที่เหวี่ยงถังขยะนี้พนักงานมีโอกาสได้รับอันตรายจากสิ่งแปลกปลอมเข้าตา เนื่องจากพนักงานส่วนมากไม่สวมใส่แว่นตาหรือหน้ากากป้องกันสิ่งแปลกปลอม ในระหว่างที่ต้องเก็บขยะตามแหล่งชุมชนที่มีการจัดวางถังขยะไว้ตามถนน พนักงานเก็บขยะต้องเดินตามรถขยะที่เคลื่อนที่ตลอดเวลาจึงเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากรถเฉี่ยวชนได้และในระหว่างการทำงานพนักงานต้องก้ม ๆ เงย ๆ ในการเก็บขยะอยู่ตลอดเวลา (วิราภรณ์ ทองยัง, 2552; พีรพงษ์ จันทราเทพ และสุนิสา ชายเกลี้ยง, 2553) โดยระหว่างการเก็บขยะ พนักงานจะมีการแยกขยะบางประเภทที่สามารถนำไปขายได้ เช่น ขวดพลาสติก กล่องกระดาษ เป็นต้น เพื่อนำไปขายเป็นรายได้เสริมต่อไป และจากการสังเกตจะพบว่าพนักงานแต่ละคนจะเลือกใช้ถุงมือที่แตกต่างกันไป พนักงานบางคนเลือกใช้ถุงมือผ้า บางคนสวมใส่ถุงมือยาง ดังนั้นในขั้นตอนการแยกขยะนี้หากพนักงานเลือกใช้ถุงมือที่ไม่เหมาะสม เช่น ใช้ถุงมือผ้า จะมีโอกาสเสี่ยงที่จะถูกของแหลมทิ่มตำบาดแทงได้ในระหว่างการทำงานพนักงานจะมีการดื่มน้ำ พักรับประทานอาหารเป็นช่วง ๆ โดยพนักงานส่วนใหญ่จะมีการพอกคิมน้ำบนรถขนขยะจึงเสี่ยงต่อการได้รับการปนเปื้อนของเชื้อโรคจากบริเวณที่ทำงาน

3. หลังเลิกปฏิบัติงาน

เมื่อพนักงานเก็บขยะตามเส้นทางที่ได้รับมอบหมายและนำไปทิ้งในที่จัดไว้ให้เรียบร้อยแล้ว พนักงานจะกลับมาที่เทศบาลและทำการล้างรถขยะ เมื่อล้างรถขยะเสร็จพนักงานจะถอดอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลออกโดยพนักงานบางคนจะนำอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลใส่ถุงพลาสติกแล้วนำกลับบ้าน หรือบางคนอาจถอดเก็บไว้ในห้องพักที่ทำงานเพื่อเตรียมไว้ใช้ในวัดถัดไป จากการสอบถามพบว่าพนักงานบางคนมีการทำความสะอาดอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลทุกวัน บางคนทำความสะอาดอาทิตย์ละครั้ง จากนั้นพนักงานทุกคนจะล้างมือและแยกย้ายกันกลับบ้าน โดยพนักงานส่วนใหญ่จะไม่ได้มีการอาบน้ำหรือเปลี่ยนเสื้อผ้าก่อนกลับบ้าน (วิราภรณ์ ทองยัง, 2552)

จากการศึกษาของ วิราภรณ์ ทองยัง (2552) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและการบาดเจ็บจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะในเขตจังหวัดนครปฐม พบว่าขั้นตอนการปฏิบัติงานของพนักงานเก็บขยะค่อนข้างใกล้เคียงกับที่ผู้วิจัยได้ไปสำรวจเบื้องต้น มีเพียงข้อมูลบางส่วนที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในเขตจังหวัดนครปฐมช่วงเวลาการทำงานเป็น 3 ช่วง คือช่วงเช้ามืด ทำงานตั้งแต่เวลาประมาณ 05.00 น. ช่วงเย็นทำงานเวลา 18.00 น. และช่วงกลางคืน ทำงานเวลา 02.00 น. โดยช่วงเวลาการทำงาน โดยเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 8 ชั่วโมง/วัน เช่นเดียวกัน พนักงานจะเตรียมเครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลก่อนออกปฏิบัติงานเช่นกัน และหลังเลิกปฏิบัติงานพนักงานจะนำขยะมาคัดแยกเพื่อนำขยะบางส่วนไปขาย จากนั้นพนักงานจะถอดอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลบางชิ้น เช่น ผ้าปิดจมูก ถุงมือผ้า เก็บใส่กระเป๋าเพื่อนำกลับไปทำความสะอาดที่บ้าน

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และสังเกตขั้นตอนการปฏิบัติงานของพนักงานเก็บขยะพบว่าพนักงานมีความเสี่ยงที่อาจได้รับอันตรายจากการปฏิบัติงานดังต่อไปนี้

วิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจได้รับจากการปฏิบัติงาน (ลักษณะงาน/ ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น)

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ความเสี่ยงด้านอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของพนักงานเก็บขยะ

ปัจจัยเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยง	วิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจเกิดอุบัติเหตุ
1. พนักงานไม่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลขณะปฏิบัติงานหรือสวมใส่แต่เลือกชนิดของอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่ไม่เหมาะสมกับลักษณะงาน	<p>- การไม่สวมใส่ถุงมือ ทำให้เสี่ยงต่อการได้รับอุบัติเหตุจากของมีคม เช่น เศษแก้ว กระจเบื้อง เข็มฉีดยาที่ใช้แล้วบาด ทิ่ม ตำ แทะ</p> <p>- พนักงานบางคนเลือกใช้ถุงมือที่ไม่เหมาะสม เช่น สวมใส่ถุงมือ ผ้า จึงเสี่ยงต่อการถูกของมีคมทิ่มทะลุเข้าไปถูกมือและนิ้ว</p> <p>- การไม่สวมใส่รองเท้าน้ำบูท อาจทำให้ของมีคมทิ่มทะลุเข้าไปหรืออาจเหยียบของมีคมทำให้ได้รับอันตรายที่เท้า</p> <p>- การเลือกรองเท้าที่ไม่เหมาะสมอาจเสี่ยงต่อการลื่นล้มระหว่างทำงาน เนื่องจากพื้นในรถเก็บขยะมักเปียกแฉะและไปด้วยน้ำ</p>
2. การทำงานเป็นผลัด	<p>- การทำงานผลัดกลางคืนอาจทำให้มีปัญหาเรื่องการอ่อนเพลีย พักผ่อน ไม่เพียงพอ เกิดอาการง่วงนอนซึ่งอาจนำไปสู่การเกิดอุบัติเหตุได้ เช่น หากพนักงานง่วงนอน อาจเกิดการพลัดตกจากรถได้ หรือขาดความระมัดระวังในการเก็บแยกขยะซึ่งอาจทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ เช่น ถูกสิ่งของทิ่มตำ บาด</p>
3. พนักงานเก็บขยะต้องห้อยโหนไปกับรถเก็บขยะ	<p>- เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุพลัดตกจากรถ เนื่องจากภายในรถเก็บขยะไม่ได้ทำที่สำหรับให้พนักงานนั่ง ดังนั้นพนักงานต้องยืนและห้อย โหนไปกับรถจึงอาจทำให้เกิดการอ่อนล้าของกล้ามเนื้อได้</p> <p>- พนักงานบางคนมีพฤติกรรมเสี่ยงขณะโดยสารไปกับรถ เช่น ห้อยโหนออกมาด้านนอกตัวรถ หรือยื่นอวัยวะบางส่วนออกนอกตัวรถ จึงเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุได้</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ปัจจัยเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยง	วิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจเกิดอุบัติเหตุ
4. พนักงานต้องก้ม ๆ เงย ๆ ในการเก็บขยะหรือคัดแยกขยะ	- เสี่ยงต่อการได้รับอุบัติเหตุ เช่น ถูกของมีคม บาด ที่มตำได้ขณะเก็บหรือคัดแยกขยะ เนื่องจากพนักงานบางคนใส่ถุงมือผ้าหรือไม่สวมใส่ถุงมือ
5. พนักงานต้องก้ม ยกหรือแบกถังขยะและโยนถังขยะขึ้นรถ ซึ่งถังขยะมีน้ำหนักมาก ประมาณ 5-30 กิโลกรัม	- เสี่ยงต่อสิ่งแปลกปลอมเข้าตาขณะเหวี่ยงถังขยะขึ้นบนรถขยะ เนื่องจากพนักงานส่วนมากไม่สวมใส่แว่นตา - เสี่ยงต่อการถูกถังขยะทับเท้าขณะก้มถังขยะ หากไม่มีความระมัดระวัง

จากข้อมูลการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจได้รับจากการปฏิบัติงานของพนักงานเก็บขยะที่กล่าวมาข้างต้น จะพบว่าพนักงานเก็บขยะนั้นมีความเสี่ยงที่จะได้รับอันตรายต่อร่างกายทั้งในเรื่องของการบาดเจ็บของอวัยวะต่าง ๆ รวมทั้งเสี่ยงต่อการได้รับอุบัติเหตุอีกด้วย

จากการศึกษาของ วิราภรณ์ ทองยัง (2552) พบว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้พนักงานเก็บขยะมีพฤติกรรมการป้องกันโรคและการบาดเจ็บจากการทำงานมีสาเหตุมาจากทั้งตัวพนักงานและหน่วยงาน สาเหตุที่มาจากหน่วยงานได้แก่ การที่พนักงานได้รับการอบรมในเรื่องของการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคและการบาดเจ็บจากการทำงานในระดับน้อย อีกทั้งพนักงานส่วนใหญ่ไม่ได้รับการอบรมในเรื่องวิธีเก็บขนขยะติดเชื้อจากสถานพยาบาล/ วิธีปฏิบัติตนเพื่อป้องกันการเกิดโรคจากการเก็บขยะ และสาเหตุจากตัวพนักงานเกิดจากการไม่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลหรือสวมใส่เพียงบางชิ้น เช่น พนักงานจะสวมใส่ถุงมืออย่างมากที่สุดแต่สวมใส่แว่นตาเพียงบางคน

ผลกระทบทางสุขภาพจากการปฏิบัติงานของพนักงานเก็บขยะ

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าผลกระทบทางสุขภาพที่พนักงานเก็บขยะได้รับจากการปฏิบัติงานมีดังนี้

ผลกระทบที่ทำให้เกิดโรคหรือการเจ็บป่วยต่าง ๆ

จากการปฏิบัติงานของพนักงานเก็บขยะที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าในแต่ละขั้นตอนของการปฏิบัติงานนั้นล้วนแต่มีผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายทั้งสิ้น จากการศึกษาในต่างประเทศของ Wouters et al. (2002) ได้ทำการศึกษาอาการอักเสบของระบบทางเดินหายใจส่วนบนในพนักงานเก็บขยะจากบ้านเรือนพบว่า คนเก็บขยะจากบ้านเรือนมีโอกาสเสี่ยงต่อการได้รับ

ผลกระทบทางด้านสุขภาพหลายด้าน เช่น ผลกระทบในระบบทางเดินหายใจ ระบบภูมิคุ้มกัน โรค เช่น เกิดไข้หวัดใหญ่และปัญหาทางด้านระบบทางเดินอาหาร เช่นเดียวกับ Ivens, Ebbelohj, Poulsen, and Sov (1997) ได้ทำการสำรวจอาการในระบบทางเดินอาหาร พบว่าอาการนี้มีความสัมพันธ์กับอาชีพพนักงานเก็บขยะ นอกจากนี้อาการดังกล่าวจะเพิ่มมากขึ้นในฤดูร้อน

สำหรับการศึกษาในประเทศไทยของ จูติรัตน์ อำไพ (2547) ได้ศึกษาวิถีชีวิตการทำงานกับภาวะสุขภาพอนามัยของผู้มีอาชีพเก็บขยะในชุมชนหนองแขมพบว่า สภาพแวดล้อมในที่ทำงานที่เต็มไปด้วยมลพิษต่าง ๆ เช่น สารเคมี การระบายอากาศที่ไม่ดี แสงสว่างไม่เพียงพอ ชั่วโมงการทำงานที่ยาวนาน สภาพการทำงานที่แออัดจะก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยได้ เช่นเดียวกับการศึกษาของ กนกวรรณ บางเสงี่ยม (2547) ที่ศึกษาพฤติกรรมสุขภาพของพนักงานเก็บขนมูลฝอยในกรุงเทพฯ พบว่าสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยจากการทำงานมีความสำคัญต่อสุขภาพคนงาน ความไม่เหมาะสมของสภาพแวดล้อมที่ทำงานอาจก่อให้เกิดความเจ็บป่วยจนอาจเกิดโรคจากการประกอบอาชีพได้ รวมถึงก่อให้เกิดการบาดเจ็บหรือพิการจากอุบัติเหตุได้ นอกจากนี้วรรณวดี พูลพอกสิน (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องชุมชนทรัพยากรสุขภาพสำหรับผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับขยะพบว่า อันตรายที่พบจากกองขยะ ได้แก่ อันตรายจากเชื้อโรคในกองขยะ สัตว์เลื้อยคลาน หนู แมลงสาป วัตถุอันตรายต่าง ๆ เช่น วัตถุระเบิด อันตรายจากวัสดุเคมี เช่น เศษขวดแก้ว เข็มฉีดยา อันตรายจากสารเคมี เช่น ขวดยาฆ่าแมลง ถ่านไฟฉาย เป็นต้น นอกจากผลกระทบทางด้านร่างกายที่พนักงานเก็บขนมูลฝอยได้รับแล้วยังพบว่าการทำงานในอาชีพพนักงานเก็บขยะบางครั้งอาจส่งผลกระทบต่อทางด้านจิตใจของพนักงานเก็บขนมูลฝอยอีกด้วย เช่นทำให้พนักงานรู้สึกว่าตนเองต่ำต้อยกว่าผู้อื่น ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม ขาดความเชื่อมั่นในการดำรงชีวิต ซึ่งสาเหตุเหล่านี้สามารถนำมาซึ่งผลกระทบทางด้านสุขภาพได้ (จูติรัตน์ อำไพ, 2547)

ผลกระทบทางด้านการเกิดอุบัติเหตุ

จากการรวบรวมข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของพนักงานเก็บขยะหรือแรงงานที่เกี่ยวข้องกับการเก็บขยะ พบสถิติการเกิดอุบัติเหตุคือ จากการศึกษาของ พีรพงษ์ จันทราเทพ และสุนิสา ชายเกลี้ยง (2553) ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการปฏิบัติงานของพนักงานเก็บขนมูลฝอยของเทศบาลในเขตอำเภอากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาพนักงานเคยเกิดอุบัติเหตุทั้งสิ้นคิดเป็นร้อยละ 72.2 ช่วงเวลาที่เกิดอุบัติเหตุมากที่สุดคือช่วงกลางวันคิดเป็นร้อยละ 73.08 จำนวนครั้งที่เกิดอุบัติเหตุในรอบ 1 ปี ส่วนใหญ่เกิด 5 ครั้งขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 57.69 โดยอุบัติเหตุที่พบสูงสุดคือ ถูกของมีคมบาด คิดเป็นร้อยละ 80.77 พนักงานส่วนใหญ่ร้อยละ 86.11 ไม่เคยได้รับการอบรมด้านการป้องกันอันตรายจากการปฏิบัติงาน พนักงานมีพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับดีร้อยละ 44.45 โดยพบว่า

พนักงานบางส่วนมีพฤติกรรมสำคัญที่เสี่ยงต่อการเกิดอันตรายจากการปฏิบัติงานของพนักงาน คือ พฤติกรรมห้อยโหนบนรถขณะรถวิ่ง มีพฤติกรรมการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ขณะปฏิบัติงาน มีพฤติกรรมการทบทวนรถเพื่อความปลอดภัยและกินอาหาร/ผลไม้ที่ทิ้งอยู่บนรถเก็บขนมูลฝอย ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จัดเป็นพฤติกรรมเสี่ยงที่จะทำให้เกิดอันตรายหรืออุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน นอกจากนี้จากการศึกษาของ วิราภรณ์ ทองยัง (2552) พบว่าอุบัติเหตุที่พนักงานเก็บขยะในเทศบาลจังหวัดนครปฐมได้รับสูงสุด 3 อันดับแรกได้แก่ ถูกเข็มหรือของมีคมที่มุดตำ คิดเป็นร้อยละ 90 รองลงไปถูกของมีคมและแก้วบาดคิดเป็นร้อยละ 70 และสิ่งแปลกปลอมเข้าตาคิดเป็นร้อยละ 53.30

เช่นเดียวกับการศึกษาของ จูติรัตน์ อำไพ (2547) ซึ่งได้ทำการศึกษาวิถีชีวิตการทำงานกับภาวะสุขภาพอนามัยของผู้มีอาชีพเก็บขยะในชุมชนหนองแวม พบว่าผู้มีอาชีพเก็บขยะร้อยละ 49 ถูกกระเบื้อง/ของแหลมบาดนาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 4 ถูกของแหลมและกระเบื้องบาดทุกวัน จากการศึกษาของ เปรมฤดี เจริญพร (2542) ที่ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพ การควบคุมตนเอง แรงสนับสนุนทางสังคม และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานกับพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพของพนักงานรักษาความสะอาดในกรุงเทพฯ ซึ่งพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพนั้น ได้แก่ การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การจัดการกับความเครียด การตรวจสุขภาพประจำปี การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายในการปฏิบัติงาน และพฤติกรรมเสี่ยงในการปฏิบัติงาน พบว่า พนักงานร้อยละ 90.50 มีผลการประเมินภาวะสุขภาพที่เสี่ยงต่อการเกิดโรค

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าอุบัติเหตุมีความสำคัญอย่างมาก เพราะเมื่อเกิดขึ้นแล้วย่อมส่งผลกระทบต่อมากมายทั้งตัวผู้ปฏิบัติงาน ครอบครัว เพื่อนร่วมงาน นายจ้างและประเทศชาติซึ่งก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ทรัพย์สินเงินทอง ซึ่งประเมินค่าไม่ได้ ในด้านความปลอดภัยในการทำงานนั้นแม้ว่าผู้มีอาชีพเก็บขนมูลฝอยจะมีการป้องกันตนเองจากอันตรายที่อาจได้รับจากการทำงานโดยส่วนใหญ่จะสวมถุงมือ ใส่เสื้อผ้าหลายๆ ชั้น ใส่รองเท้าน้ำยาง เพื่อป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสิ่งคุกคามโดยตรง แต่ผู้มีอาชีพเก็บขยะก็ยังคงต้องทำงานในภาวะเสี่ยงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้จึงพบว่าผู้มีอาชีพเก็บขยะส่วนใหญ่เคยได้รับอันตรายอันเนื่องมาจากการทำงาน โดยอันตรายที่พบบ่อย ๆ ได้แก่ โคนของแหลมหรือกระเบื้องบาด ได้รับอันตรายจากสารเคมีหรือน้ำยาต่าง ๆ จากการงานและประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน (จูติรัตน์ อำไพ, 2547; พีรพงษ์ จันทราเทพ และสุนิสา ชายเกลี้ยง, 2553; วิราภรณ์ ทองยัง, 2552)

แนวทางการปฏิบัติตนในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุของพนักงานเก็บขยะ

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2546) แนะนำการกำหนดมาตรการการป้องกันอันตรายสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บมูลฝอยคือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพฯ และเมืองพัทยา การดำเนินงานจัดการมูลฝอยทั่วไปหรือมูลฝอยติดเชื้อในสถานบริการสาธารณสุข จำเป็นต้องมีมาตรการในการดูแลสุขภาพของบุคคลผู้ปฏิบัติงาน สรุปได้ดังนี้

1. การตรวจสุขภาพ การตรวจร่างกายของผู้ปฏิบัติงานในการรวบรวมเก็บขนและกำจัดมูลฝอยในสถานบริการสาธารณสุขหรือในเทศบาลเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ ทั้งนี้การดำเนินการเก็บขนขยะติดเชื้อที่ไม่ถูกสุขลักษณะอาจเกิดผลกระทบต่อสุขภาพได้ ดังนั้นจึงต้องมีการตรวจสุขภาพทั้งก่อนเข้าปฏิบัติงาน ระหว่างปฏิบัติงาน และหลังออกจากงาน

2. การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลและการมีพฤติกรรมอนามัยที่ถูกต้อง การปฏิบัติงานในการเคลื่อนย้ายมูลฝอย การขนและการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ ไม่ว่าจะมียูทิลิตี้หรือเทคโนโลยีใดก็ตาม ความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงานถือเป็นความสำคัญสูงสุด ดังนั้นในการปฏิบัติงานจึงมีความจำต้องใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลเสมอ เพื่อป้องกันการติดเชื้อและการแพร่กระจายเชื้อ

อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล หมายถึง สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่นำมาสวมใส่ลงบนอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายหรือหลายส่วนรวมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันอวัยวะส่วนนั้นของร่างกายไม่ให้ประสบอันตราย หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการป้องกันอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการทำงานแก่คนงาน (เฉลิมชัย ชัยกิตติกรรม, 2533; ธวัชชัย ชินวิเศษวงศ์, 2550)

หลักเกณฑ์ในการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล (ชัยพฤกษ์ อากาศ, 2545) การเลือกใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล มีหลักเกณฑ์ที่ใช้ประกอบการพิจารณา ดังนี้

1. เลือกให้เหมาะสมกับงานที่เป็นอันตราย ต้องทราบลักษณะงานที่คาดว่าจะเกิดอันตรายอะไรได้บ้าง ข้อมูลจะได้จากการวิเคราะห์งานเพื่อความปลอดภัย เช่น ถ้าเราต้องการทำงานเกี่ยวกับกรดควรใช้น้ำกากที่สามารถป้องกันไอกรดได้ เป็นต้น

2. เป็นอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่ผ่านการทดสอบหรือรับรองประสิทธิภาพจากสถาบันหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับงานทางด้านความปลอดภัยและสุขภาพอนามัย เช่น อุปกรณ์ป้องกันระบบทางเดินหายใจที่มีหนังสือรับรองประสิทธิภาพจากสถาบันอาชีวอนามัยและความปลอดภัยแห่งสหรัฐอเมริกา (National Institute for Occupational Safety and Health: NIOSH) สำนักงานความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยเหมืองแร่แห่งสหรัฐอเมริกา (American National Standard Institute: MSHA) หรือเป็นอุปกรณ์ป้องกันที่ผลิตขึ้นตามมาตรฐานกำหนด เช่น มาตรฐานการผลิตกัมมันต์ อดสาหกรรม (มอก.) จะทำให้มั่นใจได้ว่าสามารถป้องกันอันตรายดังที่ระบุไว้ที่อุปกรณ์นั้น ๆ

3. ขนาดเหมาะสมกับผู้ใช้ เนื่องจากอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลส่วนใหญ่จะเป็นผลิตภัณฑ์

4. ประสิทธิภาพสูง ต้องพิจารณาประสิทธิภาพของอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่มีประสิทธิภาพสูง สามารถป้องกันอันตรายนั้นได้เป็นอย่างดี

5. มีน้ำหนักเบาและสวมใส่สบาย เนื่องจากอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลต้องสวมใส่เข้าไปในอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งหรือหลายส่วนของร่างกาย ถ้ามีน้ำหนักเบาและสวมใส่สบายจะทำให้ผู้ใช้งานไม่เกิดความรำคาญ เฝอใจที่จะสวมใส่อยู่ได้เป็นเวลานานและมีความรู้สึกไม่ขัดขวางการทำงาน

6. ใช้ง่ายไม่ยุ่งยาก อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่ใช้ง่าย ไม่ยุ่งยาก จะทำให้ไม่ต้องใช้เวลาในการฝึกอบรมหรือฝึกปฏิบัติให้กับผู้ใช้งาน ซึ่งสามารถเรียนรู้วิธีการใช้ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้เกิดความพึงพอใจในการใช้อุปกรณ์ป้องกันนั้น

7. บำรุงรักษาง่าย เพื่อให้มีอายุการใช้งานที่ยาวนานและคงประสิทธิภาพในการป้องกันไว้ การบำรุงรักษาควรกระทำได้ง่ายไม่ยุ่งยาก

8. ทนทาน หาอะไหล่ได้ง่าย ทำด้วยวัสดุที่ทนทาน มีอายุการใช้งานที่ยาวนานและเมื่อมีชิ้นส่วนหรืออุปกรณ์ประกอบชำรุดหรือหมดอายุ สามารถหาอะไหล่มาเปลี่ยนได้ง่าย

รัชชัช ชินวิเศษวงศ์ (2550) ได้ให้ความหมายของอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล (Personal Protective Equipment: PPE) คืออุปกรณ์ที่ออกแบบมาสำหรับสวมใส่เพื่อป้องกันส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย ไม่ให้ได้รับอันตรายหรือบรรเทาอันตรายที่เกิดขึ้นเนื่องจากการทำงาน ซึ่งแบ่งออกเป็นหลายประเภทตามส่วนของร่างกายที่ได้รับการปกป้องได้แก่

1. อุปกรณ์ปกป้องศีรษะ ได้แก่ หมวกนิรภัย ใช้สำหรับป้องกันอันตรายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับศีรษะ เช่นการกระทบกระแทกจากของแข็งที่ปลิว ตกหล่นใส่ศีรษะ การเจาะทะลุ และการสัมผัสกับแหล่งจ่ายไฟฟ้า ซึ่งแบ่งเป็น 3 ชั้นคุณภาพ โดยชั้นคุณภาพ A เหมาะสำหรับงานก่อสร้าง งานโยธาและงานที่เสี่ยงกับแรงดันไฟฟ้าไม่เกิน 2,200 โวลต์

2. อุปกรณ์ปกป้องใบหน้าและดวงตา ได้แก่ แว่นตานิรภัย ครอบตานิรภัย กะบังหน้า และหน้ากากเชื่อม ใช้สำหรับป้องกันอันตรายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับใบหน้าและดวงตา เช่นในงานกลึงเชื่อมโลหะ งานเจียร งานขัดผิววัสดุ งานผสมสารเคมีเหลว เป็นต้น

3. อุปกรณ์ป้องกันมือและแขน ได้แก่ ถุงมือป้องกันสารเคมี ถุงมือป้องกันการบาด เลื่อนจากของมีคม ถุงมือป้องกันอุณหภูมิ ถุงมือป้องกันไฟฟ้า ซึ่งใช้สำหรับป้องกันอันตรายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับมือและแขน เช่น การบาดเจ็บจากของมีคม การสัมผัสสารเคมี การกระทบกระแทกกับวัตถุ การสัมผัสไฟฟ้าหรือการสัมผัสกับวัสดุที่มีอุณหภูมิสูงหรือต่ำมาก ๆ

4. อุปกรณ์ป้องกันขาและเท้า ได้แก่ รองเท้านิรภัยทั่วไป รองเท้านิรภัยป้องกันการเจาะทะลุ รองเท้าป้องกันอันตรายจากไฟฟ้า รองเท้าบูตนิรภัย เป็นต้น ใช้สำหรับปกป้องขาและเท้าจากการกระแทก ทับ อัด หนีบจากของแข็ง การถูกของแหลมทิ่มแทง อุบัติเหตุลื่นล้มจากพื้นเปียก ลื่น การหกใส่ของสารเคมี ไฟฟ้าและอื่น ๆ

5. อุปกรณ์ป้องกันการตกจากที่สูง ได้แก่ เข็มขัดนิรภัย สายรัดตัวนิรภัยและสายช่วยชีวิต ใช้สำหรับป้องกันไม่ให้คนทำงานในที่สูงตกลงสู่เบื้องล่าง ซึ่งในงานก่อสร้างนั้น ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง ความปลอดภัยในการทำงานในสถานที่ที่มีอันตรายจากการตกจากที่สูง โดยมีข้อกำหนดดังนี้คือ (อรุณ ชัยเสรี, 2549)

5.1 ในกรณีที่นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานสูงจากพื้นที่ที่ปฏิบัติงานเกิน 2 เมตรขึ้นไป เช่น บนหลังคา ระเบียงค้ำนอก จะต้องป้องกันการตกลงของลูกจ้าง โดยจัดให้มีนั่งร้านมาตรฐานตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกฎหมายความปลอดภัยในการทำงานก่อสร้างว่าด้วยนั่งร้านสำหรับลูกจ้างใช้ในขณะปฏิบัติงาน

5.2 ในกรณีที่นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานในลักษณะ โคดเดี่ยวที่สูงเกิน 4 เมตรขึ้นไป เช่น บนหลังคา ระเบียงค้ำนอก ต้องป้องกันการตกลงของลูกจ้างและสิ่งของ โดยจัดทำราวกันตกหรือตาข่ายนิรภัยหรือจัดให้มีเข็มขัดนิรภัยและสายช่วยชีวิต หรืออุปกรณ์ป้องกันอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายกัน ตลอดระยะเวลาที่มีการทำงาน ในกรณีที่ใช้เข็มขัดนิรภัยและสายช่วยชีวิต นายจ้างจะต้องจัดทำที่ยึดตรึงสายช่วยชีวิตไว้กับส่วนใดส่วนหนึ่งของอาคารหรือโครงสร้าง

6. อุปกรณ์ปกป้องระบบหายใจ ได้แก่ หน้ากากกรองอากาศ และชุดส่งผ่านอากาศ ซึ่งใช้สำหรับป้องกันไม่ให้สารอันตรายในอากาศเฉพาะอย่างเข้าสู่ร่างกายทางระบบหายใจ

7. อุปกรณ์ป้องกันเสียงดัง เช่น ปลั๊กอุดหู ที่ครอบหู ซึ่งใช้สำหรับลดระดับเสียงดังในบริเวณที่ทำงานลงให้อยู่ในระดับที่ปลอดภัยก่อนเข้าสู่ระบบการได้ยิน กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2546) ได้กำหนดอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่เหมาะสมสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บมูลฝอยติดเชื้อขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ได้แก่ ถุงมือ ผ้ายางกันเปื้อน ผ้าปิดปากปิดจมูก แว่นป้องกันตา หน้ากากป้องกันหน้า และรองเท้าพื้นยางหุ้มแข็ง

1. ถุงมือ (Glove) ใช้สวมใส่เพื่อลดการบาดเจ็บของอวัยวะส่วนนี้ นิ้ว มือ และแขน การขีดข่วนจากวัสดุ ของมีคม การบาดเนื้องาน อันเนื่องมาจากการทำงาน การสวมถุงมือต้องสวมให้กระชับมือและเหมาะสมกับการทำงาน ถุงมือที่ป้องกันการขีดข่วนจากของมีคมแบ่งได้เป็นแบบถุงมือผ้า ทำจากด้ายถักสวมกระชับกับมือ แบบถุงมือตาข่ายลวด ใช้สำหรับงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับของมีคม

เพื่อป้องกันการตัดเฉือนโดยเป็นวัสดุที่ทำจากลวดดัดเป็นถุงมือ แบบถุงมือหนัง เป็นถุงมือที่ทำจากหนังอ่อนนุ่มเหมาะสำหรับใช้ชักของและป้องกันการขีดข่วนจากวัสดุต่าง ๆ

2. ผ้ายางกันเปื้อน (Apron) อุปกรณ์ป้องกันลำตัว เป็นอุปกรณ์ที่สวมใส่เพื่อป้องกันอันตรายจากการกระเด็นหกของสารเคมีหรือสิ่งสกปรกต่าง ๆ ที่จะมาติดตามเปื้อนตามร่างกาย ซึ่งอุปกรณ์ชนิดนี้มีหลายแบบ เช่น ชุดป้องกันสารเคมี หรือ เสื้อคลุมป้องกันลำตัว แขน ขา เป็นต้น

3. ผ้าปิดปากปิดจมูก (Mask) เป็นอุปกรณ์ช่วยป้องกันอันตรายจากมลพิษเข้าสู่ร่างกาย โดยผ่านทางปอด เช่น หายใจเอาอนุภาคก๊าซ ไอระเหยที่ปนเปื้อนในอากาศ ผ้าปิดปากและจมูกเพื่อป้องกันฝุ่นละออง จะช่วยป้องกันอันตรายต่อระบบทางเดินหายใจ เช่น ฝุ่นจากการสูบบุหรี่ เป็นต้น ส่วนประกอบของผ้าปิดปากและจมูกประกอบไปด้วยตัวหน้ากากจะทำหน้าที่ในการกรองเศษผง แลกกันรั่วมีลักษณะเป็นแผ่นโลหะอ่อน สามารถปรับให้โค้งงอได้ตามแนวสันจมูกเพื่อกันไม่ให้เศษผงเล็ดลอดเข้าไปตามแนวสันจมูกและสายรัดศีรษะจะทำหน้าที่รัดตัวผ้าให้ติดกับใบหน้า

4. แว่นป้องกันตา (Goggle) ช่วยป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากวัตถุ สารเคมีกระเด็น เข้าตา ใบหน้า แว่นตานิรภัยจะแตกต่างจากแว่นทั่ว ๆ ไปคือ จะมีเลนส์ที่สามารถทนต่อแรงกระแทกแรงเฉาะได้เป็นพิเศษ แว่นบางรุ่นจะมีกระบังข้างป้องกันเศษวัสดุปลิว กระเด็นเข้าด้านข้างของแว่นได้ด้วย แว่นตานิรภัยมี 3 แบบ ได้แก่

4.1 แบบไม่มีกระบังด้านข้าง ใช้สวมป้องกันวัตถุที่กระเด็นเข้ามาด้านหน้าเท่านั้น

4.2 แบบมีกระบังด้านข้างเป็นรูปถ้วยยึดติดแน่นกับกรอบแว่น ใช้สวมป้องกันวัตถุที่กระเด็นเข้ามาด้านหน้า ด้านข้าง ด้านบนและด้านล่างดวงตา

4.3 แบบมีกระบังด้านข้างเป็นแผ่นเรียบยึดติดกับขาแว่นอย่างมั่นคงเพื่อไม่ให้หลุดออกเมื่อเกิดอุบัติเหตุ ใช้สวมป้องกันวัตถุที่กระเด็นเข้ามาด้านหน้า ด้านข้างของดวงตา

5. หน้ากากป้องกันหน้า (Face Shield) เป็นวัสดุโค้งครอบใบหน้า เพื่อป้องกันอันตรายต่อใบหน้า และลำคอ จากการกระเด็น กระแทกของวัตถุ หรือสารเคมี

6. รองเท้าพื้นยางหุ้มแข็ง (Boot) รองเท้าบู๊ตหรือรองเท้ายางช่วยป้องกันของมีคม หรือของเหลวที่ปะปนมาจากการเก็บมูลฝอยติดเชื้อที่อาจซึมเข้าเท้าหรือกระเด็นถูกขา ลักษณะของรองเท้าบู๊ตที่ใช้อย่างถูกต้องคือ เป็นพลาสติก หนา เหนียว คงทน อาจสูงแค่ตาตุ่มหรือครึ่งน่อง หรือถึงเข่าแล้วแต่ชนิดของอันตรายในการทำงานนั้นและสามารถนำกลับมาใช้ได้อีกหลังทำความสะอาดแล้ว

ดังนั้นจากข้อมูลของกรมอนามัยร่วมกับการสำรวจขั้นตอนการทำงานและการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับขยะ พบว่าอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน โดยอุปกรณ์ป้องกัน

อันตรายส่วนบุคคลที่ควรใช้ในงานเก็บขนมูลฝอย ได้แก่ ถุงมือยางหนา ผ้าปิดปากปิดจมูก ผ้ากันเปื้อน รองเท้าบูตยาง และแว่นตาที่มีกระจกครอบด้านข้าง ในการเลือกใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลแต่ละชนิดขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่จัดให้อย่างเหมาะสมและเพียงพอกับความเสี่ยงของผู้ปฏิบัติงานควรสวมใส่อย่างถูกต้องตลอดเวลาทำงานและเมื่อปฏิบัติงานเสร็จควรถอดอุปกรณ์ป้องกันอันตรายออกและทำความสะอาดเพื่อป้องกันการสัมผัส

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพและทฤษฎี PRECEDE – PROCEED

พฤติกรรมมนุษย์ หมายถึง กิริยาอาการที่ได้มาภายหลังกำเนิด บุคคลจะมีพฤติกรรมเช่นนี้ เพราะเคยได้ร่วมสังสรรค์กับเพื่อนมนุษย์อื่นมาก่อน พฤติกรรมมนุษย์ต่างกับพฤติกรรมที่มีมาแต่กำเนิดอันเป็นสามัญอยู่ในชีวิตสัตว์อื่นทั่วไป (เฉลิมพล ตันสกุล, 2541)

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2537) กล่าวว่าพฤติกรรม หมายถึง กิจกรรมทุกประเภทที่มนุษย์กระทำไม่ว่าสิ่งนั้นจะสังเกตได้หรือไม่ เช่น การเดิน การพูด การคิดความรู้สึก

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ (พัชนี สุจำนงค์, 2522) ได้แก่

1. กลุ่มสังคม (Social Group) ได้แก่ กลุ่มเพื่อน
2. บุคคลที่เป็นแบบอย่าง (Identification Figure) ได้แก่ พ่อแม่ พี่น้อง ครู ผู้มีชื่อเสียงในสังคม เป็นต้น
3. สถานภาพ (Status) อาจเป็นสถานภาพที่สังคมกำหนดให้ เช่น อายุ เพศ ศาสนา เป็นต้น หรืออาจเป็นสถานภาพที่บุคคลนั้นหามาได้ด้วยตนเอง เช่น ยศ ตำแหน่ง เมื่อบุคคลมีสถานภาพที่แตกต่างกันไป พฤติกรรมนั้นย่อมแตกต่างกันไปด้วย
4. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เช่น ในปัจจุบันนิยมใช้เครื่องทุ่นแรงต่าง ๆ ในการทำงานแทนการใช้แรงงานเหมือนอย่างแต่ก่อน ทำให้พฤติกรรมของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม
5. กฎหมาย พฤติกรรมบางอย่างของมนุษย์จะถูกควบคุมโดยกฎหมาย เช่น การสูบบุหรี่ที่บนรถประจำทางในเขตกรุงเทพฯ ถือว่าผิดกฎหมาย ดังนั้น พฤติกรรมการสูบบุหรี่บนรถประจำทางจะลดน้อยลง
6. ศาสนา ศาสนาแต่ละศาสนามีกฎเกณฑ์ข้อห้ามที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในสถานการณ์อย่างเดียวกันคนที่นับถือศาสนาต่างกัน ก็อาจแสดงพฤติกรรมที่ต่างกัน ได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากอิทธิพลของศาสนานั้นเอง
7. ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อต่างๆ ล้วนมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติของบุคคลทั้งสิ้น เช่น ประเพณีการเลี้ยงเด็กในแต่ละสังคมอาจแตกต่างกันออกไปตามความเชื่อ

8. สิ่งแวดล้อม คนที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน พฤติกรรมก็แตกต่างกันด้วย เช่น คนในชนบทกับคนในเมือง

9. ทักษะคน มีอิทธิพลต่อการแสดงออกของมนุษย์ เช่น นักเรียนมีทัศนคติไม่ดีต่อครูผู้สอน ก็มักจะแสดงพฤติกรรมแปลก ๆ ออกมา เช่น ไม่ตั้งใจเรียน

10. การเรียนรู้ ตามหลักจิตวิทยาถือว่าพฤติกรรมส่วนมากของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอด ตั้งแต่เด็กจนโต เช่น เด็กเรียนรู้การปฏิบัติตนจากการดูการปฏิบัติของผู้ใหญ่

กระบวนการเกิดพฤติกรรม

ขั้นตอนของกระบวนการเกิดพฤติกรรมมี 3 กระบวนการ (วิลลิสท์ ทรายงูร, 2526)

1. กระบวนการเรียนรู้ คือ กระบวนการรับข่าวสารจากสภาพแวดล้อม โดยผ่านทางระบบประสาทสัมผัส กระบวนการรับรู้จึงรวมความรู้สึกด้วย

2. กระบวนการรู้ คือ กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางจิตที่รวมการเรียนรู้ การจำ การคิด กระบวนการทางจิตดังกล่าวจึงรวมถึงการพัฒนาด้วย กระบวนการรู้จึงเป็นกระบวนการทางปัญญา

3. กระบวนการเกิดพฤติกรรมในสภาพแวดล้อม คือ กระบวนการที่บุคคลมีพฤติกรรมเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมผ่านการกระทำ สังเกตได้จากภายนอก จึงเป็นพฤติกรรมภายนอก

พฤติกรรมสุขภาพ (Health Behavior) หมายถึง การปฏิบัติ หรือการแสดงออกของบุคคล ในการกระทำ หรือการงดเว้นการกระทำในสิ่งที่มีผลต่อสุขภาพ โดยอาศัยความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และการปฏิบัติตนทางสุขภาพที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม ซึ่งสามารถแบ่งประเภทของพฤติกรรมสุขภาพออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ (เฉลิมพล ต้นสกุล, 2541)

1. พฤติกรรมการป้องกันโรค (Preventive Health Behavior) หมายถึง การปฏิบัติของบุคคลในการป้องกันโรค เช่น การสวมหมวกนิรภัยเมื่อขี่รถมอเตอร์ไซด์

2. พฤติกรรมเมื่อเจ็บป่วย (Illness Behavior) หมายถึง การปฏิบัติที่บุคคลกระทำเมื่อร่างกายมีอาการผิดปกติ หรือเจ็บป่วย เช่น การแสวงหาการรักษาเมื่อเจ็บป่วย

3. พฤติกรรมบทบาทของการเจ็บป่วย (Sick role Behavior) หมายถึง การปฏิบัติที่บุคคลกระทำหลังจากได้ทราบผลการวินิจฉัยโรคแล้ว เช่น การรับประทานยาตามแพทย์สั่ง การเลิกสูบบุหรี่

พฤติกรรมสุขภาพ (Health Behavior) เป็นการกระทำของบุคคลที่เกี่ยวกับสุขภาพที่เป็น การป้องกัน หรือค้นหาโรค (Murray & Zentner, 1993) นอกจากนี้ Harris and Guten (1979) ให้ ความหมายของพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพว่าเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำใด ๆ ของ บุคคลที่

กระทำเป็นปกติและสม่ำเสมอ โดยการกระทำนั้นเป็นการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ หรือคงไว้ซึ่งสุขภาพ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้มีสุขภาพดี

Harris and Guten (1979) กล่าวว่า พฤติกรรมการป้องกันสุขภาพเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยความสมัครใจ เป็นกิจกรรมที่เป็นปัจเจกบุคคลปฏิบัติไม่ว่าบุคคลนั้นจะรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองว่าเป็นอย่างไรหรืออยู่ในสภาวะใด โดยมีจุดมุ่งหมายของการกระทำพฤติกรรมเพื่อการป้องกันส่งเสริมหรือคงไว้ซึ่งสภาวะสุขภาพ และได้แบ่งพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพไว้ดังนี้

1. การปฏิบัติเพื่อสุขภาพ (Health Practice) เป็นการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเพื่อรักษาสุขภาพทั่ว ๆ ไป เช่น การพักผ่อน การผ่อนคลาย การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย
2. การปฏิบัติเพื่อความปลอดภัย

องค์ประกอบของพฤติกรรมสุขภาพ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. พฤติกรรมด้านความรู้/ พุทธิปัญญา (Cognitive Domain) หมายถึง สิ่งที่แสดงให้รู้ว่าบุคคลนั้นรู้คิดเกี่ยวกับสุขภาพ หรือโรคต่าง ๆ อย่างไม่รู้ พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวข้องกับความรู้ การจำข้อเท็จจริง การพัฒนาความสามารถ ทักษะทางสติปัญญา การใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจ เช่น การบอกถึงหลักสุขบัญญัติ 10 ประการ อธิบายถึงสาเหตุของการเกิดโรค เป็นต้น

2. พฤติกรรมด้านเจตคติ ค่านิยม ความรู้สึก ความชอบ (Affective Domain) หมายถึง สภาพความพร้อมทางจิตใจของบุคคลเกี่ยวกับสุขภาพ พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวข้องกับความสนใจ ความรู้สึก การให้คุณค่า เช่น ความรู้สึกไม่ชอบบริโภคผัก เป็นต้น

3. พฤติกรรมด้านการปฏิบัติ (Psychomotor Domain) หมายถึง สิ่งที่บุคคลปฏิบัติออกมาเกี่ยวข้องกับการใช้ความสามารถที่แสดงออกทางร่างกาย การปฏิบัติที่แสดงออก และสังเกตได้ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ เช่น การเลือกรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ การพบแพทย์เมื่อเจ็บป่วย เป็นต้น

ลักษณะของพฤติกรรมสุขภาพ

1. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ หรือพฤติกรรมเชิงบวก (Positive Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลปฏิบัติแล้วส่งผลดีต่อสุขภาพของบุคคลนั้นเอง เป็นพฤติกรรมที่ควรส่งเสริมให้บุคคลปฏิบัติต่อไป เช่น การออกกำลังกาย การรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่

2. พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หรือพฤติกรรมเชิงลบ (Negative Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลปฏิบัติแล้วส่งผลเสียต่อสุขภาพ ทำให้เกิดโรคหรือการเจ็บป่วย เช่น การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ จำเป็นต้องหาสาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนและควบคุมเพื่อให้เปลี่ยนไปแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์แทน

แนวคิดและพฤติกรรมการป้องกันโรคและการป้องกันอุบัติเหตุ

พฤติกรรมการป้องกันสุขภาพ (Preventive Behavior) Harris and Guten (1979) ได้ให้ความหมายของการป้องกันพฤติกรรมสุขภาพ (Health Preventive Behavior) หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำใดๆ ของบุคคลที่กระทำเป็นปกติและสม่ำเสมอ โดยการกระทำนั้นเป็นการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ หรือคงไว้ซึ่งสุขภาพ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้มีสุขภาพดี พฤติกรรมการป้องกันสุขภาพเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยความสมัครใจ เป็นกิจกรรมที่เป็นปัจเจกบุคคลไม่ว่าบุคคลนั้นจะรับรู้ถึงปัญหาสุขภาพของตนว่าเป็นอย่างไร หรืออยู่ในสภาวะใด โดยมีจุดมุ่งหมายของการกระทำพฤติกรรมเพื่อปกป้อง ส่งเสริม หรือคงไว้ซึ่งสภาวะสุขภาพ และได้แบ่งพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพไว้ ดังนี้

1. การปฏิบัติเพื่อสุขภาพ (Health Practices) เป็นการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเพื่อรักษาสุขภาพทั่ว ๆ ไป เช่น การพักผ่อน การผ่อนคลายความเครียด การรับประทานอาหาร ออกกำลังกาย การหลีกเลี่ยงการทำงานที่เหนื่อยเกินไป
2. การปฏิบัติเพื่อความปลอดภัย (Safety Practices) ได้แก่ การปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ และลดความรุนแรงจากอุบัติเหตุ
3. การปฏิบัติป้องกันสุขภาพ (Preventive Health Care) ได้แก่ การตรวจสุขภาพประจำปี การตรวจสุขภาพฟัน
4. การปฏิบัติเพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายจากสิ่งแวดล้อม (Environmental Hazard Avoidance) ได้แก่ การหลีกเลี่ยงการอยู่ในสภาพที่มีมลพิษ
5. การปฏิบัติเพื่อหลีกเลี่ยงสารที่มีอันตรายต่อสุขภาพ (Harmful Substance Avoidance) ได้แก่ การงดสูบบุหรี่ งดดื่มสุรา

พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ

เศรษฐา ดันติเดชามงคล (2546) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ หมายถึง การทำงานที่เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดอันตราย ไม่อยู่ในสภาพที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ รวมถึงการปฏิบัติงานตามกฎความปลอดภัย และการกระทำอื่น ๆ ที่จะก่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน

นลินี ประทับศร (2543) กล่าวว่า พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ หมายถึง การปฏิบัติงานที่อยู่ในสภาวะการณ์ที่มีการป้องกันอันตรายจากการทำงาน ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ การบาดเจ็บ พิการ เสียชีวิต ที่เกิดจากการทำงานหรือทำให้ทรัพย์สินเสียหาย

ภัทรทิยา กิจจิวิ (2551) กล่าวว่า พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติงานที่ช่วยลดความเสี่ยงในการทำงาน ซึ่งมาจากการทำงานที่ไม่ประมาท พลังผล

ปฏิบัติตามกฎระเบียบของความปลอดภัยในการทำงาน มีการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ

จากแนวคิดพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานเก็บขยะว่าหมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติงานที่ช่วยลดความเสี่ยงอุบัติเหตุจากการทำงานในกระบวนการทำงานของพนักงานเก็บขยะ โดยเริ่มตั้งแต่การเก็บขนมูลฝอยจากสถานที่ต่าง ๆ ที่มีร่องรับมาสู่รถเก็บขยะ และนำไปเทลงที่ร่องรับขยะ ซึ่งพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุในงานวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย

1. วิธีการปฏิบัติงาน หมายถึง การปฏิบัติงานตามขั้นตอนการทำงาน ตามกฎระเบียบความปลอดภัยในการทำงาน ไม่หยอกล้อเล่นกันระหว่างการทำงาน การไม่ปีนป่ายหรือห้อยโหนรถ และแต่งกายถูกต้องตามระเบียบความปลอดภัยในการทำงาน

2. การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล หมายถึง การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่จำเป็นและตรงกับความเสี่ยงในการปฏิบัติงานของพนักงานเก็บขยะ ได้แก่ หน้ากากปิดปากปิดจมูก แวนตาที่มีกระบังครอบด้านข้าง ผ้ากันเปื้อน ถุงมือยางแบบหนา และรองเท้าบูตยางซึ่งพนักงานต้องสวมใส่ตลอดเวลาที่ปฏิบัติงานรวมถึงมีการตรวจสอบสภาพก่อนการใช้งาน

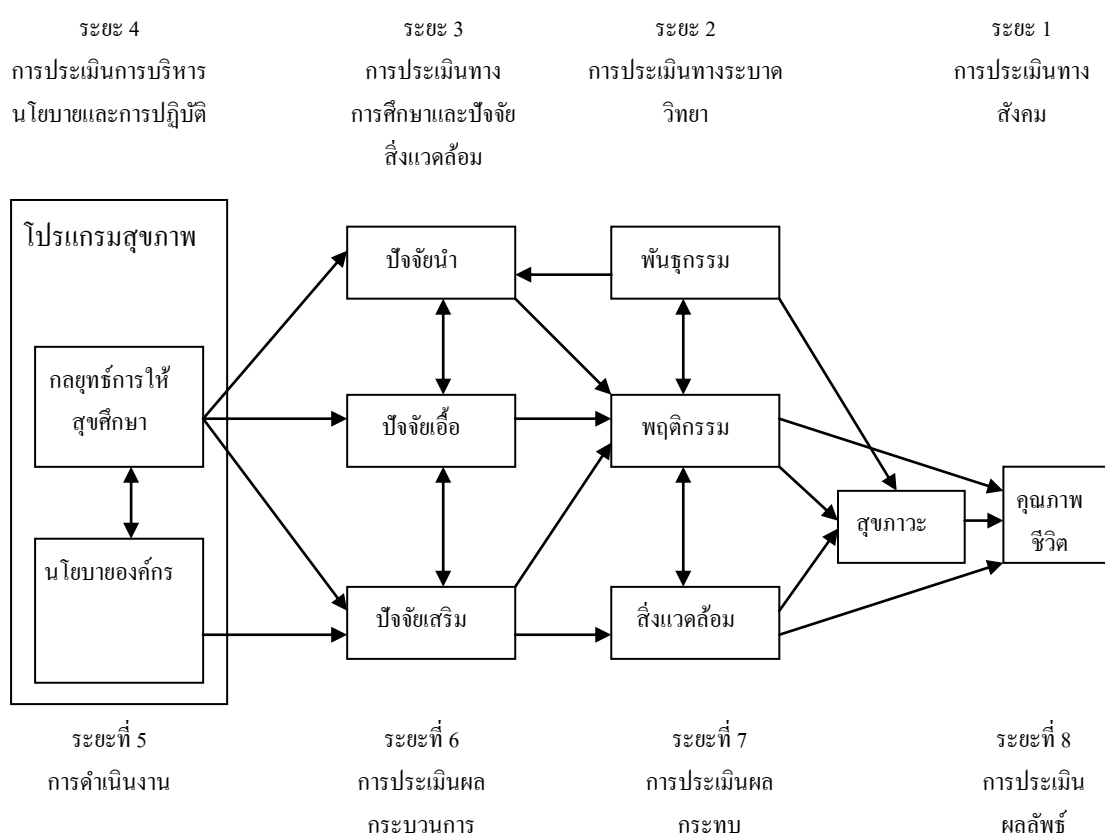
3. การดูแลตนเองเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ หมายถึง การดูแลสุขภาพตนเองทั้งก่อนขณะและหลังปฏิบัติงานเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบกับการปฏิบัติงาน เช่น การไม่ดื่มสุรา ของมีเมาหรือเครื่องดื่มชูกำลัง ไม่มีความวิตกกังวล และการนอนหลับพักผ่อนอย่างเพียงพอ

ทฤษฎี PRECEDE – PROCEED

สาเหตุหรือปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานนั้นมีได้หลายปัจจัย เช่น ปัจจัยด้านประชากร ความรู้ ทักษะ ค่านิยมต่าง ๆ และได้มีหลายแนวคิดที่อธิบายถึงปัจจัยดังกล่าว แต่กรอบแนวคิด PRECEDE PROCEED FRAMEWORK ได้มีการวิเคราะห์หาสาเหตุของพฤติกรรม โดยจำแนกเป็นปัจจัยด้านต่าง ๆ จึงทำให้สามารถวิเคราะห์หาสาเหตุของพฤติกรรมนั้น ๆ ได้อย่างครอบคลุม ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงใช้เป็นแนวทางการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ตามกรอบแนวคิดของ PRECEDE PROCEED FRAMEWORK

PRECEDE ย่อมาจากคำว่า Predisposing Reinforcing and Enabling Cause in Education Diagnosis and Evaluation ส่วนคำว่า PROCEED ย่อมาจากคำว่า Policy Regulatory and Organizational Constructs in Education and Environment Development เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้อธิบายถึงระบบการพัฒนาและการวิเคราะห์ถึงสาเหตุของพฤติกรรมต่าง ๆ โดยมีแนวคิดว่าพฤติกรรมมีสาเหตุมาจากสหปัจจัย (Multiple Factor) โดยปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพนั้นตาม

แนวคิดของกรีนคือ ปัจจัยหลักหรือปัจจัยนำ (Predisposing Factor) ปัจจัยเอื้อ (Enabling Factor) และปัจจัยสนับสนุนหรือปัจจัยเสริม (Reinforcing Factor) การวิเคราะห์ขั้นตอนต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 8 ขั้นตอน (Green & Kreuter, 2005) ดังนี้

ภาพที่ 2 PRECEDE PROCEED FRAMEWORK ที่มา Green and Kreuter (2005)

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินทางสังคม (Social Assessment)

การวิเคราะห์ทางสังคมจะพิจารณาและวิเคราะห์ทางสังคมจากคุณภาพชีวิต (Quality of Life) โดยจะเป็นวินิจฉัยปัญหาของชุมชนในประชาชนกลุ่มเป้าหมาย โดยการประเมินสิ่งที่เกี่ยวข้องหรือตัวกำหนดคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย สิ่งที่ได้จะเป็นเครื่องชี้วัดและตัวกำหนดระดับคุณภาพชีวิตของประชากรกลุ่มนั้นๆ

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินทางระบาดวิทยา (Epidemiological Assessment)

ขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ปัญหาทางด้านสุขภาพของประชากรในชุมชนนั้น ๆ เพื่อค้นหาปัจจัยทางด้านพฤติกรรม สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นปัญหาเฉพาะอย่างอาจสามารถวัดได้จาก สถิติชีพ

ข้อมูลทางการแพทย์ ระบาดวิทยาของโรค ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะสามารถทำให้มีการวางแผนหรือจัดลำดับความสำคัญของปัญหา จะให้ทราบว่าประชากรเป้าหมายคือใคร ปัญหาคืออะไร ผลลัพธ์ที่ตามมาคืออะไร และเมื่อใดที่จะได้รับผลประโยชน์

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินทางการศึกษาและปัจจัยสิ่งแวดล้อม (Education & Ecological Assessment)

ขั้นตอนนี้เป็นการค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพทางทางด้านปัจจัยภายในตัวบุคคลและปัจจัยภายนอกบุคคล ซึ่งสามารถจำแนกปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพออกได้เป็น 3 ประเภทคือ ปัจจัยนำ (Predisposing Factors) ปัจจัยเอื้อ (Enabling Factors) และปัจจัยเสริม (Reinforcing Factors) โดยแต่ละประเภทจะมีลักษณะแตกต่างกันออกไป ซึ่งพฤติกรรมส่วนใหญ่จะมีผลมาจากทั้ง 3 ปัจจัยนี้ โดยทั้ง 3 ปัจจัยจะมีผลร่วมกันเสมอ ไม่ใช่เพียงปัจจัยหนึ่งปัจจัยใดโดยเฉพาะ

ปัจจัยนำ (Predisposing Factors)

ปัจจัยนำ หมายถึง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำของบุคคล หรือเป็นปัจจัยพื้นฐานและก่อให้เกิดแรงจูงใจในการกระทำพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งอาจจะได้มาจากการเรียนรู้ (Education Experience) มีผลในการยับยั้งหรือสนับสนุนพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยโน้มน้าวก่อให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพ เช่น อายุ เพศ ระดับการศึกษา ขนาดของครอบครัว สถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ ความรู้ ทักษะ ความเชื่อ และค่านิยม

ปัจจัยเอื้อ (Enabling Factors)

ปัจจัยเอื้อ หมายถึง สิ่งที่เป็นทรัพยากรที่เอื้อต่อการแสดงพฤติกรรม รวมทั้งลักษณะที่จะสามารถให้บุคคลแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ สิ่งที่สำคัญคือความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) และสามารถเข้าถึงได้ง่าย (Available) เพื่อที่จะส่งผลให้แสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ได้ง่ายขึ้น ได้แก่ ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น บุคคล เจ้าหน้าที่ สถานที่ การได้รับความรู้ แหล่งความรู้ การได้รับบริการ

ปัจจัยเสริม (Reinforcing Factors)

ปัจจัยเสริม หมายถึง ปัจจัยที่แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมนั้นได้รับการสนับสนุนส่งเสริมหรือไม่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริม อันเป็นผลต่อการกระทำของตน สิ่งบุคคลได้รับอาจจะเป็นรางวัลที่เป็นสิ่งของ คำชมเชย การยอมรับ การลงโทษ การเสริมแรงจะเป็นไปได้ทั้งในด้านบวกหรือลบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น โดยอาจจะมีอิทธิพลจากพฤติกรรมของบุคคลอื่นที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตนเอง เช่น ญาติ เพื่อน แพทย์ ผู้บังคับบัญชาและอิทธิพลของบุคคลต่างๆก็จะแตกต่างกันไปในแต่ละสถานการณ์ โดยอาจจะช่วยยับยั้งหรือสนับสนุนพฤติกรรมนั้น ๆ ก็ได้

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินการบริหาร นโยบายและองค์กร (Administrative & Policy

Assessment and intervention alignment)

ขั้นตอนนี้จะวิเคราะห์การบริหารและนโยบายขององค์กรหรือชุมชน ที่มีผลต่อ โครงการที่ได้ดำเนินการไว้ทั้งในด้านบวกและลบ มีผลทำให้โครงการบรรลุเป้าหมายหรือผลในทางตรงข้ามคืออาจทำให้โครงการล้มเหลว กลายเป็นข้อจำกัดของโครงการไปโดยสิ้นเชิง

ขั้นตอนที่ 5, 6, 7 และ 8 ได้แก่ การดำเนินการ การประเมินผลกระบวนการ การประเมินผลกระทบ และการประเมินผลลัพธ์ (Implementation, Process evaluation, Impact Evaluation and Outcome Evaluation)

ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนของการดำเนินงานและการประเมินผล ซึ่งแบ่งการประเมินผลออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การประเมินผลตามกระบวนการ การประเมินผลกระทบและการประเมินผลลัพธ์ ทั้งนี้ต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดหรือหลักเกณฑ์ในการประเมินไว้อย่างชัดเจน ซึ่งการประเมินในกระบวนการนี้ใช้ระยะเวลาในการประเมินเป็นเวลานาน

ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิด PRECEDE PROCEED FRAMEWORK มาประยุกต์ใช้ใน งานวิจัยนี้ กล่าวคือ ในการจัดหมวดหมู่ของตัวแปรต้นได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดในขั้นตอนที่ 3 คือการประเมินทางการศึกษาและปัจจัยสิ่งแวดล้อม ในด้านปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม เพื่อศึกษาสาเหตุของการเกิดพฤติกรรม และได้ใช้ขั้นตอนที่ 2 คือการประเมินทางระบาดวิทยา โดยศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ ศึกษาเฉพาะตัวแปรในปัจจัยนำ ได้แก่ อายุ ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ ประสบการณ์การทำงาน ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การได้รับการอบรมจากหน่วยงาน หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และนโยบายของหน่วยงาน ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากสังคม ได้แก่ ครอบครัว เพื่อนร่วมงาน หัวหน้างานและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ ปัจจัยนำ

อายุ

อายุมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการและประสบการณ์ต่าง ๆ อายุเป็นตัวบ่งชี้วุฒิภาวะ มีอิทธิพลในการกำหนดความสามารถในการดูแลตนเองของบุคคล ซึ่งจะเพิ่มขึ้นตามอายุที่มากขึ้น (Orem, 1991) ดังนั้นอายุจึงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพ จากการศึกษาของ ภัทรทิยา กิจจิวิ (2551) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตอาหารและเครื่องดื่มเขต อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า

พนักงานที่มีอายุต่างกัน จะมีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุที่แตกต่างกันด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ พรเกียรติ เนติขจร (2546) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยกรณี ศึกษาพนักงานโรงงานประกอบรถยนต์ในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงาน แต่จากการศึกษาของ เพ็ญศิริ แก้วกลกิจ (2548) พบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามหลักการป้องกันการติดเชื้อจากการให้บริการทางการแพทย์ เช่นเดียวกับวิราภรณ์ ทองยัง (2552) พบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกัน โรคและการบาดเจ็บจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ

ประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์การทำงานเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน ผู้ที่มีระยะเวลาในการทำงานน้อย ทำให้ขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ดังนั้น บุคลากรที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานนานจะสามารถเรียนรู้สภาพแวดล้อม ลักษณะงาน และสิ่งต่าง ๆ ได้ดี (Benner, 1984 อ้างถึงใน วราภรณ์ พรหมศิริ, 2544) จากการศึกษาของ วราภรณ์ พรหมศิริ (2544) พบว่าระยะเวลาที่ปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามหลักการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและโรคจากการทำงานของพนักงานทำความสะอาดสถานพยาบาล เช่นเดียวกับการศึกษาของ พรพรรณ เขียวปัญญา (2535) พบว่า ประสบการณ์การปฏิบัติงานเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานในการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ของพยาบาลวิชาชีพ นภาพร มัทย์พงษ์ถาวร (2543) ศึกษาเรื่อง การรับรู้ความเสี่ยงและพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของคนงานก่อสร้างในเขตกรุงเทพฯ พบว่า คนงานที่มีประสบการณ์การทำงานมาก มีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานดีกว่าคนงานที่มีประสบการณ์การทำงานน้อย เช่นเดียวกับการศึกษาของ สมภพ วงศ์ประสาร (2546) ที่ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของคนงานในสถานประกอบการผลิตเครื่องดื่มและถนอมอาหาร เขตกิ่งอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าประสบการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุ กล่าวคือ เมื่อคนงานมีประสบการณ์การทำงานมากจะมีพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุมากกว่าคนงานที่มีประสบการณ์น้อยกว่า

ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ

Dewey (1938) กล่าวว่า ประสบการณ์เป็นสิ่งที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมของเขา ประสบการณ์มีความต่อเนื่อง ประสบการณ์เดิมของบุคคลจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ต่อสิ่งที่รับรู้เข้ามาใหม่ ได้ดีและรวดเร็วขึ้น และจะมีผลในการปรับปรุงพฤติกรรมที่จะตามมาจากการศึกษาของ ฉัชชา เจริญรุ่งเรือง (2551) พบว่าประสบการณ์การเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานมีความสัมพันธ์กับการเกิดพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงาน กล่าวคือพนักงานที่เคยมีประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุมาก่อน จะมีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุมากขึ้น ซึ่งไม่สอดคล้อง

กับการศึกษาของ วราภรณ์ พรหมศิริ (2544) ที่พบว่าประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตนในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและโรคจากการทำงานของพนักงานทำความสะอาดสถานพยาบาล

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ

ความรู้เป็นสิ่งที่บุคคลรับรู้และเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง รวมถึงประสบการณ์ต่าง ๆ ที่บุคคลเคยได้รับ และเป็นส่วนประกอบสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ (จินตนา ยูนิพันธ์, 2534) ความรู้ของบุคคลที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่การแสดงออกของพฤติกรรม เกิดการรับรู้ ปรับแนวคิด และทัศนคติตามความรู้ ความเข้าใจที่ตนมีอยู่ (Bloom, Madaus, & Hostig, 1975) จากการศึกษาของ วราภรณ์ ทองยัง (2552) พบว่าความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันการโรคและการบาดเจ็บจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ สอดคล้องกับการศึกษาของณัชชา เจริญรุ่งเรือง (2551) ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมป้องกันการอุบัติเหตุจากการทำงานของคนงานในโรงงานผลิตเม็ดพลาสติกแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี พบว่าความรู้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการอุบัติเหตุจากการทำงาน เช่นเดียวกับการศึกษาของ กวิณชดา อภิธนาคล (2546) พบว่าความรู้เกี่ยวกับอุบัติเหตุในการทำงานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการอุบัติเหตุในการทำงานและการศึกษาของ วราภรณ์ พรหมศิริ (2544) เรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและโรคจากการทำงานของพนักงานทำความสะอาดสถานพยาบาล พบว่าความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุและโรคจากการทำงานของพนักงานทำความสะอาด มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและโรคจากการทำงาน

ทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ

ทัศนคติเป็นความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิด และความคิดเห็นของบุคคลซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ รวมทั้งท่าทีที่แสดงออกที่บ่งบอกถึงสภาพจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นส่วนที่พร้อมที่จะมีปฏิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2537) ดังนั้นบุคคลที่มีทัศนคติต่อสุขภาพในระดับสูงน่าจะมีพฤติกรรมสุขภาพที่สูงตามมา และน่าจะแสดงพฤติกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพหรือการป้องกันโรคด้วย จากการศึกษาเรื่องพฤติกรรมป้องกันการอุบัติเหตุจากการทำงานของช่างพิมพ์โรงพิมพ์สิ่งพิมพ์ประเภทกระดาษ พื้นที่เขตพระนคร กรุงเทพฯ ของ มณีวรรณ ศรีสวัสดิ์ (2547) พบว่า เจตคติต่อการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการอุบัติเหตุจากการทำงาน เช่นเดียวกับการศึกษาของ วราภรณ์ พรหมศิริ (2544) พบว่า ทัศนคติต่อการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและโรคจากการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและโรคจากการทำงานของพนักงานทำความสะอาด

สถานพยาบาล ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ วิราภรณ์ ทองยัง (2552) ที่พบว่าเจตคติต่อการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและการบาดเจ็บจากการทำงาน

ปัจจัยเอื้อ

การได้รับการอบรมจากหน่วยงาน/ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

การได้รับการอบรมเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน คือ การพัฒนาความสามารถ ความรู้ ความเข้าใจหรือความชำนาญของพนักงานในการทำงานอย่างถูกวิธีและมีความปลอดภัยเกี่ยวกับขั้นตอนการทำงานหรือกระบวนการทำงานเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน (วิฑูรย์ สิมะ โชคดี และวิรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์, 2545) การที่พนักงานเก็บขยะได้รับการอบรมเพิ่มเติม น่าจะทำให้พนักงานเก็บขยะได้รับความรู้เพิ่มเติมในเรื่องพฤติกรรมป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ ทำให้เกิดความตระหนักและมีความระมัดระวังในการปฏิบัติงานมากขึ้น ฉัชชา เจริญรุ่งเรือง (2551) ที่ได้ทำการ ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานในโรงงานผลิตเม็ดพลาสติก แห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี พบว่าการได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ มณีวรรณ ศรีสวัสดิ์ (2547) พบว่าการได้รับการอบรมเรื่องอุบัติเหตุและความปลอดภัยจากการทำงานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของช่างพิมพ์ เช่นเดียวกับการศึกษาของวารภรณ์ พรหมศิริ (2544) พบว่า การอบรมให้ความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและโรคจากการทำงานของพนักงานทำความสะอาด สถานพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พิทักษ์ อนุสาย (2546) ที่กล่าวว่า การอบรมด้านความปลอดภัยเป็นสิ่งที่ช่วยให้คนงานก่อสร้างได้ทราบถึง วิธีการทำงานที่ถูกต้อง ปลอดภัยซึ่งจะเป็นการ สร้างจิตสำนึกและกระตุ้นให้คนงานมีพฤติกรรมในการทำงานที่ปลอดภัย ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ อโณทัย วิริยะ (2551) ที่พบว่าประสบการณ์การฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยของคนงานทำแผ่นรองรับสินค้าจากไม้ยางพารา ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน เช่นเดียวกับการศึกษาของ ศิริลักษณ์ คงสัตยกุล (2546) ที่พบว่าได้รับการอบรมเรื่องการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของคนงาน โรงงานแปรรูปไม้ยางพารา ไม่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน

การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล

อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล หมายถึง สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่สวมใส่ลงบนอวัยวะส่วนใด ส่วนหนึ่งของร่างกายหรือหลาย ๆ ส่วนรวมกัน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อป้องกันอันตรายให้แก่ อวัยวะนั้น ไม่ให้ต้องประสบอันตรายหรือลดความรุนแรงจากอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในระหว่าง

ปฏิบัติงาน (เอกสารประกอบการอบรมโครงการอบรมพยาบาลอาชีวอนามัยระยะสั้น 60 ชั่วโมง, 2549) จากการศึกษาของ นฤมล เกตุทิม (2542) เรื่องปัจจัยและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุ สาเหตุทางอ้อมที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงานคือ สถานประกอบการไม่มีการจัดเตรียมเครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคลไว้ให้ ซึ่งการได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลอย่างเพียงพอจากหน่วยงานของรัฐบาลจะเป็นการช่วยสนับสนุนให้คนงานมีการปฏิบัติตามหลักการการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อโณทัย วิริยะ (2551) จากการศึกษาพบว่าคนงานที่ได้รับการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลจะมีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานดีกว่าพนักงานที่ไม่ได้รับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล แต่จากการศึกษาของของ วราภรณ์ พรหมศิริ (2544) ที่พบว่าการได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตนในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและโรคจากการทำงานของของพนักงานทำความสะอาดสถานพยาบาล

นโยบายของหน่วยงาน

นโยบาย หมายถึง หลักและวิธีปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน เพ็ญศิริ แก้วกลสิกิจ (2548) ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพยาบาลวิชาชีพ พบว่าการได้รับแรงจูงใจในการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานได้แก่ นโยบายองค์กร การได้รับข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพยาบาลวิชาชีพ สอดคล้องกับการศึกษาของ ฉัตร สุขสีทอง (2552) ที่ทำการศึกษารื่องพฤติกรรมการป้องกันการบาดเจ็บทางตาจากการประกอบอาชีพของช่างเชื่อมโลหะ จังหวัดปทุมธานี พบว่า การบริหารจัดการด้านความปลอดภัย อันได้แก่ การมีมาตรการการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานออกกฎระเบียบ ข้อบังคับมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันการบาดเจ็บทางตาของคนงาน โดยจะช่วยสนับสนุนให้คนงานทำพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการทำงานเพิ่มมากขึ้น

ปัจจัยเสริม

การได้รับการสนับสนุนจากสังคม

มนุษย์ประกอบด้วยร่างกายและจิตใจซึ่งถือเป็นส่วนประกอบภายใน ขณะที่สิ่งแวดล้อมถือเป็นส่วนประกอบภายนอก คนและสิ่งแวดล้อมต้องมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันตลอดเวลา ดังนั้นการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลสังคม จะทำให้บุคคลได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ได้รับความช่วยเหลือและแบ่งเบาภาระหน้าที่ ตลอดจนได้รับสิ่งของที่จำเป็นต่อการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ (Orem, 1991) จากการศึกษาของ กนกวรรณ บางเสียม (2547) ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของพนักงานเก็บขนมูลฝอยในกรุงเทพฯ พบว่า การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของพนักงาน ซึ่งสอดคล้องกับ เปรมฤดี เจริญพร (2542) ได้

ทำการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างสภาวะสุขภาพ การควบคุมตนเอง แรงสนับสนุนทางสังคมและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานกับพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพของพนักงานรักษาความสะอาดกรุงเทพมหานคร พบว่าแรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพของพนักงานรักษาความสะอาด เช่นเดียวกับมณีวรรณ ศรีสวัสดิ์ (2547) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของช่างพิมพ์โรงพิมพ์สิ่งพิมพ์ประเภทกระดาษ พื้นที่เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร พบว่าการได้รับการสนับสนุนทางสังคม จากครอบครัว เพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานของคนงาน

แนวคิด PRECEDE PROCEED FRAMEWORK มีความเหมาะสมในการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดพฤติกรรมซึ่งจะใช้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมของบุคคลว่าสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมนั้นเกิดจากปัจจัยใดบ้างเพื่อนำผลที่ได้ไปส่งเสริมหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ เพื่อให้พนักงานมีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานที่ดีขึ้น หลังจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและศึกษาตัวแปรต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน ผู้วิจัยจึงได้นำกรอบแนวคิด PRECEDE PROCEED FRAMEWORK ในขั้นตอนที่ 2 และ 3 มาวิเคราะห์หาสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมหรือหาปัจจัยที่อิทธิพลต่อพฤติกรรมว่าเกิดจากปัจจัยใดบ้าง โดยปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมที่นำมาใช้ในกรอบแนวคิดนี้คือ ปัจจัยนำ ได้แก่ อายุ ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ ประสบการณ์การทำงาน ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การได้รับการอบรม การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และการที่หน่วยงานมีนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ และปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากสังคม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวางเชิงวิเคราะห์ (Crosssectional Analytic Study) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อำเภอบางละมุง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นพนักงานที่มีหน้าที่เก็บขยะในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ทั้งเพศชายและเพศหญิงซึ่งมีจำนวนพนักงานทั้งสิ้น 429 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นพนักงานเก็บขยะที่ทำงานในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำนวน 270 คน โดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2554

คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

1. มีสัญชาติไทย อายุ 20 ปีขึ้นไป
2. ประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 3 เดือน
3. สามารถอ่าน เขียน และสื่อสารภาษาไทยได้

โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณของทาโร ยามานะ (Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญใจ ศรีสถิตย์นรากร, 2547) ใช้ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% มีสูตรการคำนวณดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{429}{1 + 429(.05)^2}$$

$$n = 206$$

n คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N คือ จำนวนประชากรทั้งหมด ในที่นี่มีจำนวน 429 คน

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยินยอมให้ผิดพลาดได้ ในการคำนวณกลุ่มตัวอย่างซึ่งโดยทั่วไปแล้วเกณฑ์การยอมรับได้ จะยอมให้ผิดพลาดได้ไม่เกิน 0.05 และเพื่อป้องกันความผิดพลาดในการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 30% ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีจำนวน 270 คน

การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 9 แห่งในการจัดทำทะเบียนรายชื่อของพนักงานที่มีคุณสมบัติดังกล่าว จากนั้นสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับฉลากรายชื่อแบบไม่คืนที่ จนครบตามจำนวนที่ได้จากการคำนวณตามสัดส่วนประชากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 9 แห่ง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนพนักงานตามสัดส่วนขนาดตัวอย่างและที่เก็บข้อมูลได้จริงในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่อำเภอบางละมุง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางละมุง	จำนวนพนักงานเก็บขยะทั้งหมด (คน)	จำนวนพนักงานที่คิดตามสัดส่วน (คน)	จำนวนพนักงานที่เก็บได้จริง (คน)
เมืองพัทยา	248	131	151
เทศบาลนครแหลมฉบัง	70	37	51
เทศบาลเมืองหนองปรือ	40	22	20
เทศบาลตำบลบางละมุง	12	6	10
เทศบาลตำบลห้วยใหญ่	19	10	18
เทศบาลตำบลโป่ง	6	3	5
เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย	6	3	5
อบต.หนองปลาไหล	13	7	4
อบต. เขาไม้แก้ว	15	8	6
รวม	429	227	270

ในการเก็บกลุ่มตัวอย่างจริงนั้นไม่สามารถเก็บตามสัดส่วนที่คำนวณได้เนื่องจากพนักงานเก็บขยะในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางท่านมีคุณสมบัติไม่เข้าเกณฑ์ของการเป็นกลุ่มตัวอย่างจึงไม่สามารถเก็บได้ครบตามสัดส่วนที่ผู้วิจัยคำนวณไว้ ดังนั้นจึงต้องเก็บจำนวนของกลุ่มตัวอย่างเพิ่มในบางพื้นที่แทนจึงทำให้ได้จำนวนของกลุ่มตัวอย่างจริงมากกว่าการคำนวณตามสัดส่วน ดังนั้น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ 270 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับ ข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน แบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล แบบสอบถามการได้รับการอบรมจากหน่วยงาน แบบสอบถามค่านโยบายของหน่วยงาน แบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนทางสังคม และแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษาคั่นคว่าเอกสาร ตำราและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการศึกษา
2. กำหนดขอบเขตและโครงสร้างเนื้อหา รวมถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องตามกรอบแนวคิดในงานวิจัย
3. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบไปด้วย 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ และประสบการณ์การทำงาน จำนวน 13 ข้อ โดยมีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) และเติมคำลงในช่องว่าง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน

เป็นลักษณะข้อคำถามแบบให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ ถูกหรือผิด จำนวน 15 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

ตอบถูก ให้ 1 คะแนน

ตอบผิด ให้ 0 คะแนน

การแปลผลพิจารณาตามเกณฑ์ของ เสรี ลาซ โรจน์ (2537) ซึ่งได้แบ่งระดับคะแนนความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ความรู้ดีมาก หมายถึง ได้คะแนนมากกว่าร้อยละ 80

ความรู้ปานกลาง หมายถึง ได้คะแนนอยู่ในช่วงร้อยละ 60-79

ความรู้ต่ำ หมายถึง ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน

เป็นลักษณะข้อคำถามปลายปิดแบบเลือกตอบ จำนวน 15 ข้อที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของ วิราภรณ์ ทองยัง (2552) โดยมีลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) 3 ตัวเลือกให้เลือกตอบ คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย มีเกณฑ์การประเมินดังนี้

เห็นด้วย หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นตรงกับข้อความในประโยคนั้น
 ไม่แน่ใจ หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นตรงกับข้อความในประโยคนั้นบางส่วน
 ไม่เห็นด้วย หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นไม่ตรงกับข้อความในประโยคนั้น

การให้คะแนนแบบสอบถามด้านทัศนคติ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่มีความหมายทั้งทางบวกและลบ เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

คำถามข้อที่เป็นบวก	คำถามข้อที่เป็นลบ
เห็นด้วย ให้ 3 คะแนน	ให้ 1 คะแนน
ไม่แน่ใจ ให้ 2 คะแนน	ให้ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วย ให้ 1 คะแนน	ให้ 3 คะแนน

โดยแบ่งช่วงระดับคะแนนทัศนคติในการป้องกันอุบัติเหตุในแต่ละระดับด้วยวิธีหาความกว้างของอันตรภาคชั้น โดยใช้สูตรการหาความกว้างของอันตรภาคชั้นของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2538) จากการพิจารณาข้างต้นจึงกำหนดให้แบ่งระดับทัศนคติในการป้องกันอุบัติเหตุเป็น 3 ระดับดังนี้

คะแนนตั้งแต่ 1.00-1.66	มีทัศนคติในการป้องกันอุบัติเหตุในระดับไม่ดี
คะแนนตั้งแต่ 1.67-2.33	มีทัศนคติในการป้องกันอุบัติเหตุในระดับปานกลาง
คะแนนตั้งแต่ 2.34-3.00	มีทัศนคติในการป้องกันอุบัติเหตุในระดับดี

ส่วนที่ 4 ข้อมูลปัจจัยเอื้อ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามการได้รับการอบรมจากหน่วยงาน หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 3 ข้อ โดยมีลักษณะข้อคำถามแบบให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ เคยได้รับการอบรมและไม่เคยได้รับการอบรม เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

คำตอบ	คะแนน
เคยได้รับ	1
ไม่เคยได้รับ	0

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล จำนวน 3 ข้อ โดยมีลักษณะข้อคำถามแบบให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ มี/ใช่ และไม่มี/ไม่ใช่ เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

คำตอบ	คะแนน
มี/ใช่	1
ไม่มี/ไม่ใช่	0

ตอนที่ 3 แบบสอบถามด้านนโยบายของหน่วยงาน เป็นแบบสอบถามการรับทราบข้อมูลของพนักงานเกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับ ของหน่วยงานเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน จำนวน 4 ข้อ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีลักษณะข้อคำถามแบบให้เลือกตอบ 3 ตัวเลือก คือ จริง ไม่แน่ใจ และไม่จริง เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

คำตอบ	คะแนน
จริง	1
ไม่แน่ใจ	0
ไม่จริง	0

ส่วนที่ 5 ข้อมูลปัจจัยเสริม

เป็นแบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากหัวหน้างาน และเพื่อนร่วมงานจำนวน 8 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ตัวเลือกให้เลือกตอบ คือ ได้รับเป็นประจำ ได้รับเป็นบางครั้ง และไม่เคยได้รับการสนับสนุน เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

คำตอบ	คะแนน
ได้รับเป็นประจำ	3
ได้รับเป็นบางครั้ง	2
ไม่เคยได้รับการสนับสนุน	1

โดยแบ่งช่วงระดับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในแต่ละระดับด้วยวิธีหาความกว้างของอันตรภาคชั้น โดยใช้สูตรการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538) จากการพิจารณาดังกล่าวข้างต้นจึงกำหนดให้แบ่งระดับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุเป็น 3 ระดับดังนี้

คะแนนตั้งแต่ 1.00-1.66	ได้รับการสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุในระดับต่ำ
คะแนนตั้งแต่ 1.67-2.33	ได้รับการสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุในระดับปานกลาง
คะแนนตั้งแต่ 2.34-3.00	ได้รับการสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุในระดับสูง

ส่วนที่ 6 พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน

เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของ วิราภรณ์ ทองยัง (2552) โดยปรับปรุงให้เข้ากับบริบทของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาโดยมีลักษณะข้อคำถามประกอบด้วยคำถามเชิงบวกและคำถามเชิงลบ จำนวน 18 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ตัวเลือกให้เลือกตอบ คือ ปฏิบัติทุกครั้ง ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัตินานๆครั้ง และไม่ปฏิบัติเลย โดยครอบคลุมเนื้อหา 3 ด้านได้แก่ วิธีการปฏิบัติงาน การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และการดูแลตนเองเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ข้อความ	คะแนนข้อคำถามเชิงบวก	คะแนนข้อคำถามเชิงลบ
ปฏิบัติทุกครั้ง	3	0
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	2	1
ปฏิบัตินานๆครั้ง	1	2
ไม่ปฏิบัติเลย	0	3

โดยแบ่งช่วงระดับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุในแต่ละระดับด้วยวิธีหาความกว้างของอันตรภาคชั้น โดยใช้สูตรการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538) จากการพิจารณาดังกล่าวข้างต้นจึงกำหนดให้แบ่งระดับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุเป็น 3 ระดับดังนี้

คะแนนตั้งแต่ 1.00-1.66	มีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุในระดับไม่ดี
คะแนนตั้งแต่ 1.67-2.33	มีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุในระดับปานกลาง
คะแนนตั้งแต่ 2.34-3.00	มีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุในระดับดี

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือให้มีความเหมาะสมกับตัวแปรที่ทำการศึกษา กำหนดขอบเขตและโครงสร้างของเนื้อหาในเครื่องมือโดยนำทฤษฎีและข้อมูลต่างๆที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมมาสร้างกรอบเนื้อหาและสร้างแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการวิจัยไปหาความตรงของเนื้อหา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พิจารณาคุณภาพแบบสอบถามในด้านความตรงตามเนื้อหาโดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาคำถาม กับนิยามเชิงปฏิบัติการและแนวคิดทฤษฎีของตัวแปร ความถูกต้อง ความชัดเจน ความครอบคลุมของเนื้อหา และความตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ภายหลังจากที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงตามเนื้อหาแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้

กลับคืนมาพิจารณาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะและรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index = CVI) ได้ดัชนีความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามด้านทัศนคติในการป้องกันอุบัติเหตุ เท่ากับ 0.83 ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมเท่ากับ 0.89 และด้านพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานเท่ากับ 0.93

3. นำแบบสอบถามไปทดสอบคุณภาพ (Try Out) โดยผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับพนักงานเก็บขยะที่มีคุณสมบัติเหมือนกลุ่มตัวอย่างที่เทศบาลบางเสร่ จังหวัดชลบุรี จำนวน 30 ราย

4. วิเคราะห์รายข้อ (Item Analysis) เพื่อหาค่าความสอดคล้องภายในและคัดเลือกคำถามที่ไม่ตรงตามเกณฑ์ออกโดยการหาค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (Corrected Item Total Correlation) ของแบบสอบถามแต่ละส่วน คือส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ส่วนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ส่วนที่ 5 แบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนทางสังคม และส่วนที่ 6 แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ทำการปรับปรุงข้อคำถามเพื่อให้ได้ค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับอยู่ในระดับมากกว่า .30

5. หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือด้วยวิธีการหาความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) โดยการใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's coefficient alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุเท่ากับ 0.88 แบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนทางสังคมได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 และแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76 สำหรับแบบสอบถามด้านความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยสูตร Kuder-Richardson (KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.67

6. นำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือ และเสนอต่อคณะกรรมการที่ควบคุมวิทยานิพนธ์จากนั้นนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาเสนอผู้บริหารของแต่ละเทศบาลและนายกเมืองพัทยาเพื่อขออนุญาตทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยทำการอบรมและชี้แจงเนื้อหาและวิธีการทำแบบสอบถามแก่ผู้ช่วยวิจัย 1 ท่าน ที่เป็นพยาบาลวิชาชีพและผ่านการอบรมพยาบาลอาชีวอนามัย 60 ชั่วโมง จากนั้นผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับผู้อำนวยการสำนักการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมของแต่ละเทศบาล เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในศึกษา ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล และทำกำหนดยาน เวลาเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและสอบถามความยินยอมในการเข้าร่วมทำแบบสอบถามจากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างลงชื่อใน ใบยินยอมเข้าร่วมวิจัย จากนั้นผู้วิจัยและผู้ช่วยทำการแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยเป็นผู้อ่านแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบทีละข้อไปพร้อม ๆ กัน โดยช่วงเวลาที่ทำการเก็บข้อมูลจะเป็นช่วงวันจันทร์-ศุกร์ 16.00-18.00 น. และเสาร์-อาทิตย์ ตั้งแต่ 8.00-18.00น. ตามความสะดวกของกลุ่มตัวอย่างซึ่งผู้วิจัยจะประสานงานกับหัวหน้างานของพนักงานเก็บขยะแต่ละเทศบาล โดยทำการเก็บข้อมูล ณ บริเวณห้องประชุมของหน่วยงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมของแต่ละเทศบาล หรือลานเอนกประสงค์ตามที่หัวหน้างานจัดไว้ให้ทำการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2554 ถึง 31 ธันวาคม พ.ศ. 2554

4. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมด จากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้โครงการวิทยานิพนธ์และเครื่องมือการวิจัยได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยแก่กลุ่มตัวอย่าง โดยอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถามพร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับการทำวิจัย และให้ข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยว่าสามารถออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบใด ๆ และข้อมูลต่าง ๆ ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ การเผยแพร่ผลการวิจัยจะนำเสนอเป็นทางวิชาการเท่านั้น โดยจะไม่ส่งผลกระทบต่อการค้าดำเนินชีวิตและการทำงานของผู้เข้าร่วมวิจัยแต่อย่างใด

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาทั้งหมดไปวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อทดสอบสมมติฐานทางสถิติ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมและพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุด้วยสถิติเชิงพรรณนาโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามระดับการวัดของข้อมูล
2. วิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นที่มีระดับการวัดแบบกลุ่ม ได้แก่ ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ การอบรมจากหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และนโยบายของหน่วยงานกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ด้วยสถิติ Point-Biserial Correlation และหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นที่มีระดับการวัดแบบช่วงขึ้นไป ได้แก่ ตัวแปรอายุ ประสบการณ์การทำงาน ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ และการได้รับการสนับสนุนจากสังคมกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson's Product Moment Correlation Coefficient
3. วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำนายพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานเก็บขยะด้วยสถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะในเขตองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นท้องที่อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยที่ศึกษาและพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของกลุ่ม ตัวอย่าง

ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์และอำนาจการทำนายระหว่างปัจจัยต่างๆกับพฤติกรรมป้องกัน อุบัติเหตุจากการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของพนักงานเก็บขยะจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (n = 270)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	185	68.50
ชาย	85	31.50
อายุ (ปี)		
21 – 30	26	9.60
31 – 40	59	21.90
41 – 50	125	46.30
> 50	60	22.20

(Min, Max = 22, 59 ; Mean = 43.46, SD = 8.67)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ศาสนา		
พุทธ	258	95.60
อิสลาม	7	2.60
คริสต์	5	1.80
สถานภาพสมรส		
สมรส	180	66.70
โสด	27	10.00
หย่า	23	8.50
หม้าย	22	8.10
แยก	18	6.70
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	15	5.60
ประถมศึกษา	196	72.60
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	38	14.10
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	21	7.80

จากตารางที่ 3 พบว่าพนักงานเก็บขยะส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 68.50) มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี (ร้อยละ 46.30) รองลงมาคือ อายุมากกว่า 50ปี (ร้อยละ 22.20) นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 95.60) มีสถานภาพสมรสคู่ (ร้อยละ 66.70) และจบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 72.60)

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของพนักงานเก็บขยะจำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับการทำงาน

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์การทำงานเป็นพนักงานเก็บขยะ (n = 270)		
< 5 ปี	103	38.10
6 - 10 ปี	52	19.30
11 - 15 ปี	26	9.60
> 15 ปี	89	33.00
(Min, Max = 1 , 30 ปี ; Mean = 12.05, SD = 9.19)		
หน่วยงานที่สังกัด (n = 270)		
การปกครองรูปแบบพิเศษเมืองพัทยา	151	55.90
เทศบาลเมือง	71	26.30
เทศบาลตำบล	38	14.10
องค์การบริหารส่วนตำบล	10	3.70
สถานภาพการจ้างงาน (n = 270)		
ถูกจ้างรายวัน/ พนักงานจ้างทั่วไป	185	68.50
ถูกจ้างประจำ	84	31.50
จำนวนชั่วโมงทำงานต่อวัน (n = 270)		
< 8 ชั่วโมง	20	7.40
8 ชั่วโมง	240	88.90
9 - 12 ชั่วโมง	10	3.70
(Min, Max = 6, 12 ; Mean = 7.99, SD = 0.85)		
จำนวนวันทำงานต่อสัปดาห์ (n = 270)		
1 - 5 วัน	19	7.00
6 วัน	226	83.70
> 6 วัน	25	9.30
(Min, Max = 1, 8 ; Mean = 5.86, SD = 1.12)		

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะการทำงาน (n = 270)		
ไม่เข้ากะ	229	84.80
เข้ากะ	41	15.20
ชั่วโมงการทำงานต่อกะ (n = 41)		
ทำงานกะละ 8 ชั่วโมง	35	85.37
ทำงานกะละ 4 ชั่วโมง	6	14.63

จากตารางที่ 4 พบว่า พนักงานเกือบร้อยละส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานเกือบขะน้อยกว่า 5 ปี (ร้อยละ 38.10) รองลงมา มีประสบการณ์การทำงานเกือบขะมากกว่า 15 ปี (ร้อยละ 33.00) ทำงานสังกัดเขตปกครองพิเศษเมืองพัทยา (ร้อยละ 55.90) เป็นลูกจ้างรายวัน/ หรือพนักงานจ้างทั่วไป (ร้อยละ 68.50) ทำงานวันละ 8 ชั่วโมง (ร้อยละ 88.90) ทำงาน 6 วันต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 83.70) และทำงานโดยไม่ต้องเข้ากะ (ร้อยละ 84.80) สำหรับพนักงานที่ต้องเข้ากะส่วนใหญ่จะเข้ากะการทำงานกะละ 8 ชั่วโมง (ร้อยละ 85.37)

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของพนักงานเกือบขะจำแนกตามประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา

ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ	จำนวน	ร้อยละ
การได้รับอุบัติเหตุในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา (n = 270)		
ไม่เคย	156	57.80
เคย	114	42.20
จำนวนครั้งที่ได้รับอุบัติเหตุในรอบ 3 เดือน (n = 114)		
1 - 5 ครั้ง	96	84.21
6 - 10 ครั้ง	18	15.79

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ	จำนวน	ร้อยละ
ได้รับอุบัติเหตุขั้นรุนแรงจนต้องหยุดงานในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา (n= 114)		
ไม่เคย	45	39.47
เคย	69	60.53
ประเภทของอุบัติเหตุที่ได้รับจนต้องหยุดงาน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (n = 69)		
วัตถุบาด/ ทิ่มแทง	41	59.42
รถชน/ เฉี่ยว	25	36.23
หกล้ม ลื่นล้ม	17	24.64
วัตถุกระเด็นเข้าตา	6	8.70
สาเหตุที่คิดว่าทำให้เกิดอุบัติเหตุ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (n = 69)		
ไม่ได้ใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล	41	59.42
ความประมาท เหม่อลอย	27	39.13
อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลไม่ เหมาะกับงาน	21	30.43
ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ	19	27.54
การทำงานไม่ถูกวิธี	16	23.19
สภาพร่างกายและจิตใจไม่พร้อมทำงาน เช่น เมา เกรียด	15	21.74
อื่น ๆ ได้แก่ พนักงานไม่เพียงพอ ภาระงาน มาก เป็นต้น	4	5.80

จากตารางที่ 5 พบว่าพนักงานเกือบจะเคยได้รับอุบัติเหตุในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา (ร้อยละ 42.20) พนักงานจะได้รับอุบัติเหตุอยู่ในช่วง 1-5 ครั้ง (ร้อยละ 84.21) พนักงานเคยได้รับอุบัติเหตุจนถึงต้องหยุดงาน (ร้อยละ 60.53) ประเภทของอุบัติเหตุที่พนักงานได้รับจนถึงต้องหยุดงานนั้นเกิดจากโดนวัตถุบาด/ ทิ่มแทง (ร้อยละ 59.42) รองลงมาถูกรถเฉี่ยวชน (ร้อยละ 36.23) พนักงานที่เคยได้รับอุบัติเหตุจนถึงต้องหยุดงานส่วนใหญ่คิดว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ นั้นเกิดจากการไม่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล (ร้อยละ 59.42) รองลงมาคิดว่าเกิดจากสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ไม่เหมาะสม (ร้อยละ 46.38)

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของระดับความรู้ของพนักงานเก็บขยะเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ
จากการทำงาน (n = 270)

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
ระดับความรู้ดีมาก (คะแนนมากกว่าร้อยละ 80)	95	35.20
ระดับความรู้ปานกลาง (คะแนนร้อยละ 60-79)	128	47.40
ระดับความรู้ต่ำ (คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60)	47	17.40
(Min, Max = 4,14; Mean = 10.27, SD = 2.21)		

จากตารางที่ 6 พบว่าพนักงานเก็บขยะมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการ
ทำงานอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 47.40) รองลงมา มีความรู้อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 35.20)

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของระดับทัศนคติของพนักงานเก็บขยะเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ
จากการทำงาน (n = 270)

ระดับทัศนคติ	จำนวน	ร้อยละ
ทัศนคติระดับดี (คะแนนตั้งแต่ 2.34 ขึ้นไป)	4	1.50
ทัศนคติระดับปานกลาง (คะแนนตั้งแต่ 1.67-2.33)	211	78.10
ทัศนคติระดับไม่ดี (คะแนนตั้งแต่ 1.00-1.66)	55	20.40
(Min, Max = 1.6, 3; Mean = 2.23, SD = 0.27)		

จากตารางที่ 7 พบว่าพนักงานเก็บขยะมีทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการ
ทำงานอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 78.10) รองลงมาพนักงานเก็บขยะที่มีทัศนคติเกี่ยวกับการ
ป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานในระดับที่ไม่ดี (ร้อยละ 20.40)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยที่ศึกษาและพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของ
กลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของพนักงานเก็บขยะจำแนกตามการได้รับการอบรมจากหน่วยงาน เพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน (n = 270)

หัวข้อที่ได้รับการอบรมจากหน่วยงาน	เคยได้รับการอบรม	ร้อยละ	ไม่เคยได้รับการอบรม	ร้อยละ
1. ขั้นตอนการทำงานและการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน	158	58.50	112	41.50
2. การเลือกใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่เหมาะสม	176	65.20	74	34.80
3. การดูแลตนเองเพื่อไม่ให้เกิดอุบัติเหตุขณะทำงานเก็บขยะ	193	71.50	77	28.50

จากตารางที่ 8 พบว่าพนักงานเก็บขยะไม่เคยได้รับการอบรมจากหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเรื่องขั้นตอนการทำงานและการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน (ร้อยละ 41.50) รองลงมาพนักงานไม่เคยได้รับการอบรมเรื่องวิธีการเลือกใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่เหมาะสมในการ (ร้อยละ 34.80)

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของพนักงานเก็บขยะจำแนกตามการได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลในครั้งแรกที่เข้าทำงาน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
พนักงานเก็บขยะที่ได้รับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลครบในครั้งแรกที่เข้าทำงาน (n = 270)		
ได้รับครบ 5 ชิ้น	8	3.00
ได้รับไม่ครบ 5 ชิ้น	262	97.00
กรณีได้รับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลไม่ครบ 5 ชิ้น อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่ได้รับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (n = 262)		
รองเท้าบูทยาง	258	98.50
ถุงมือยางแบบหนา	172	65.60

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ผ้าปิดปากปิดจมูก	161	61.50
ผ้ายางกันเปื้อน	18	6.90
แว่นตาที่มีกระจบบังครอบด้านข้าง	8	3.10
อื่น ๆ ได้แก่ ถุงมือผ้า ผ้าปิดปากปิดจมูกแบบกระดาษ	31	8.00
การได้รับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลทดแทนเมื่อชำรุด		
ใช่	233	86.30
ไม่ใช่	37	13.70

จากตารางที่ 9 พบว่าพนักงานเกือบจะได้รับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลไม่ครบ ทั้ง 5 ชิ้นตามความเสี่ยงของงาน ได้แก่ รองเท้าบู๊ตยาง ถุงมือยางแบบหนา ผ้าปิดปากปิดจมูก ผ้ายางกันเปื้อน แว่นตาที่มีกระจบบังครอบด้านข้าง (ร้อยละ 97.00) กรณีพนักงานที่ได้รับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลไม่ครบ 5 ชิ้น รองเท้าบู๊ตยางเป็นอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่หน่วยงานจัดให้แก่พนักงานมากที่สุด (ร้อยละ 98.50) รองลงมาคือถุงมือยางแบบหนา (ร้อยละ 66.70) โดยอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่หน่วยงานมีการจัดหาให้พนักงานเกือบจะน้อยที่สุดคือ ผ้ายางกันเปื้อน (ร้อยละ 9.60) พนักงานเกือบจะสามารถขอเบิกอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลชิ้นใหม่ทดแทนชิ้นเก่าเมื่อชำรุด (ร้อยละ 86.30)

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของพนักงานเกือบจะจำแนกตามนโยบายของหน่วยงานเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานรายข้อ (n = 270)

นโยบายเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
1. มีหัวหน้าคอยควบคุมการทำงานเพื่อให้เป็นไปตาม กฎระเบียบ	199	73.70
2. มีป้ายประกาศหรือแจ้งข้อมูลเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุ	155	57.40
3. มีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน	121	44.80
4. มีการกำหนดบทลงโทษกับผู้ที่ฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับในการทำงาน	48	17.80

จากตารางที่ 10 พบว่านโยบายที่พนักงานเก็บขยะให้ความคิดเห็นว่าหน่วยงานได้มีการกำหนดมากที่สุดคือ มีหัวหน้าคอยควบคุมการทำงานเพื่อให้เป็นไปตามกฎระเบียบ (ร้อยละ 73.70) รองลงมาคือมีป้ายประกาศหรือแจ้งข้อมูลเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุ (ร้อยละ 57.40) ส่วนความคิดเห็นที่พนักงานเก็บขยะให้ความคิดเห็นว่าหน่วยงานมีการกำหนดเป็นนโยบายน้อยที่สุดคือ มีการกำหนดบทลงโทษกับผู้ที่ฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับในการทำงาน (ร้อยละ 17.80)

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของระดับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน (n = 270)

ระดับการได้รับการสนับสนุนทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
ระดับสูง (คะแนนตั้งแต่ 2.34 ขึ้นไป)	156	57.80
ระดับปานกลาง (คะแนนตั้งแต่ 1.67-2.33)	69	25.60
ระดับต่ำ (คะแนนตั้งแต่ 1.00-1.66)	45	16.60
(Min, Max = 1.6, 3; Mean = 2.23, SD = 0.27)		

จากตารางที่ 11 พบว่าพนักงานเก็บขยะได้รับการสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงานอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 57.80)

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของพนักงานเก็บขยะจำแนกตามความบ่อยในการได้รับการสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน (n = 270)

เรื่องที่ได้รับการสนับสนุน/ บุคคลที่สนับสนุน	ความบ่อยในการได้รับการกระตุ้นเตือน/ คำแนะนำ/ ชมเชย					
	ไม่เคยได้รับ		ได้รับบางครั้ง		ได้รับเป็นประจำ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. คำแนะนำเรื่องวิธีการทำงาน เพื่อไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ						
หัวหน้างาน	22	8.10	128	55.60	120	44.40
เพื่อนร่วมงาน	15	5.60	105	38.90	150	55.60
2. ได้รับคำชมเชยเมื่อปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ						
หัวหน้างาน	54	20.00	106	39.30	110	40.70

ตารางที่ 12 (ต่อ)

เรื่องที่ได้รับการสนับสนุน/ บุคคลที่สนับสนุน	ความบ่อยในการได้รับการกระตุ้นเตือน/ คำแนะนำ/ ชมเชย					
	ไม่เคยได้รับ		ได้รับบางครั้ง		ได้รับเป็นประจำ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อนร่วมงาน	37	13.70	114	42.20	119	44.10
3. ได้รับการกระตุ้นเตือนเมื่อไม่ใช่						
อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล						
หัวหน้างาน	59	21.90	67	24.80	144	53.30
เพื่อนร่วมงาน	27	10.00	86	31.90	157	58.10
4. คำแนะนำเรื่องการดูแลตนเอง ก่อน						
และหลังเลิกงาน						
หัวหน้างาน	57	21.10	92	34.10	121	44.80
เพื่อนร่วมงาน	36	13.30	70	25.90	164	60.70
คะแนนเฉลี่ยการได้รับการสนับสนุนจากหัวหน้างานเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน (Min, Max = 1, 3; Mean = 2.35, SD = 0.76)						
คะแนนเฉลี่ยการได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงานเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน (Min, Max = 1, 3; Mean = 2.52, SD = 0.68)						

จากตารางที่ 12 พบว่าพนักงานเก็บขยะได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานมากที่สุด โดยเรื่องที่ได้รับการสนับสนุนเป็นประจำได้แก่ เรื่องการดูแลตนเองก่อนและหลังเลิกงาน (ร้อยละ 60.70) รองลงมาคือเรื่องกระตุ้นเตือนหากไม่ใช่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล (ร้อยละ 58.10) ขณะเดียวกันได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากหัวหน้างานเป็นประจำในเรื่องกระตุ้นเตือนหากไม่ใช่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล (ร้อยละ 53.30)

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของระดับคะแนนพฤติกรรมกรป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน
(n = 270)

ระดับพฤติกรรมกรป้องกันอุบัติเหตุ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับดี (คะแนนตั้งแต่ 2.34 ขึ้นไป)	48	17.80
ระดับปานกลาง (คะแนนตั้งแต่ 1.67-2.33)	184	68.10
ระดับไม่ดี (คะแนนตั้งแต่ 1.00-1.66)	38	14.10
(Min, Max = 1.06, 2.83; Mean = 2.03, SD = 0.36)		

จากตารางที่ 13 พบว่าพนักงานเก็บขยะมีคะแนนพฤติกรรมกรป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 68.10)

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคะแนนพฤติกรรมกรป้องกันอุบัติเหตุ
จากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ (n = 270)

พฤติกรรมกรป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน	Mean	SD	ระดับ
วิธีการปฏิบัติงาน	2.37	0.55	ดี
ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับด้านความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด	2.30	0.85	ปานกลาง
ไม่นั่งบริเวณท้ายรถ หรือห้อยโหนไปกับรถขยะขณะรถวิ่ง	1.76	1.10	ปานกลาง
เก็บขยะด้วยความระมัดระวัง	2.34	0.91	ดี
ไม่หยอกล้อ ผลักเพื่อนแรง ๆ ขณะรถขยะกำลังวิ่ง	2.64	0.72	ดี
ปฏิบัติตามคำแนะนำของหัวหน้างานในการป้องกันอุบัติเหตุ	1.87	1.10	ปานกลาง
สวมใส่เสื้อแขนยาว กางเกงขายาวขณะทำงานเก็บขยะทุกครั้ง	2.72	0.59	ดี
สวมรองเท้ายางบูทขณะทำงานเก็บขยะทุกครั้ง	1.47	1.02	ไม่ดี
การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล	1.75	0.58	ปานกลาง
สวมใส่ผ้าฝ้ายกันเปื้อนขณะทำงานเก็บขยะทุกครั้ง	1.08	1.21	ไม่ดี
สวมใส่แว่นตาที่มีกระจังครอบด้านข้างขณะทำงานเก็บขยะทุกครั้ง	1.03	1.20	ไม่ดี

ตารางที่ 14 (ต่อ)

พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน	Mean	SD	ระดับ
สวมถุงมืออย่างขณะทำงานเกือบทุกครั้ง	2.52	0.88	ดี
สวมใส่ผ้าปิดปากปิดจมูกขณะทำงานเกือบทุกครั้ง	2.33	0.99	ปานกลาง
สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลขณะทำงานครบทุกชนิด	1.89	1.08	ปานกลาง
เมื่ออุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลชำรุดเปลี่ยนใหม่ทันที	2.28	1.01	ปานกลาง
การดูแลตนเอง	2.17	0.76	ปานกลาง
นอนหลับพักผ่อนอย่างน้อยวันละ 6-8 ชั่วโมงต่อวัน	2.23	0.92	ปานกลาง
ไม่ใช้ยาหรือเครื่องดื่มชูกำลังเพื่อให้มีแรงในการทำงาน	1.45	0.99	ไม่ดี
หากยังมีอาการเมื่อยล้าจะไม่มาทำงานเกือบชยะ	2.49	0.69	ดี
หากมีอาการเจ็บป่วยที่รุนแรงจะไม่มาทำงาน	2.26	0.80	ปานกลาง
มีสมาธิในการทำงานเกือบชยะแม้มีความเครียดหรือวิตกกังวล	2.05	0.85	ปานกลาง

จากตารางที่ 14 พบว่าพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานเกือบชยะโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($Mean = 2.03, SD = 0.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าพนักงานเกือบชยะมีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุด้านวิธีการปฏิบัติงานในระดับดี ($Mean = 2.37, SD = 0.55$) โดยพนักงานเกือบชยะมีพฤติกรรมเรื่องเกือบชยะด้วยความระมัดระวัง ไม่หยอกล้อ ผลักเพื่อนแรงๆ ขณะรถชยะกำลังวิ่ง และสวมใส่เสื้อแขนยาว กางเกงขายาวขณะทำงานเกือบชยะทุกครั้งในระดับดี

พนักงานเกือบชยะมีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุด้านการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลในระดับปานกลาง ($Mean = 1.75, SD = 0.58$) โดยพนักงานเกือบชยะมีพฤติกรรมเรื่องการสวมถุงมืออย่างขณะทำงานเกือบชยะทุกครั้งอยู่ในระดับดี แต่พนักงานเกือบชยะมีพฤติกรรมที่ไม่ดีในเรื่องการสวมใส่แว่นตาที่มีกระบังครอบด้านข้างและเรื่องสวมใส่ผ้าอย่างกันเปื้อน

สำหรับพฤติกรรมด้านการดูแลตนเอง พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($Mean = 2.17, SD = 0.76$) โดยพนักงานเกือบชยะจะใช้ยาหรือเครื่องดื่มชูกำลังเพื่อให้มีแรงในการทำงาน ($Mean = 1.45, SD = 0.99$)

**ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์และอำนาจการทำนายระหว่างปัจจัยต่างๆกับพฤติกรรมป้องกัน
อุบัติเหตุจากการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง**

เนื่องจากการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณกำหนดไว้ว่า ตัวแปรที่จะนำมาคำนวณจะต้องเป็นตัวแปรที่วัดได้ในระดับอันตรภาคชั้น (Interval Scale) ขึ้นไป ดังนั้นในการวิเคราะห์ จึงต้องปรับตัวแปรที่วัดได้ในระดับนามบัญญัติ (Nominal Scale) เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) ดังนี้

ตารางที่ 15 การปรับตัวแปรระดับนามบัญญัติเป็นตัวแปรหุ่น

ตัวแปร	ตัวแปรหุ่น
ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ	
เคยได้รับการอบรม	1
ไม่เคยได้รับการอบรม	0
การได้รับการอบรมจากหน่วยงาน	
เคยได้รับการอบรม	1
ไม่เคยได้รับการอบรม	0
การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล	
ได้รับครบทั้ง 5 ชิ้น	1
ได้รับไม่ครบทั้ง 5 ชิ้น	0
นโยบายของหน่วยงาน	
มีนโยบาย	1
ไม่มีนโยบาย/ไม่แน่ใจ	0

ตารางที่ 16 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ (n = 270)

ตัวแปร	พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ของพนักงานเก็บขยะ	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	P-value
ปัจจัยนำ		
อายุ	.198**	< .01
ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ	-.246***	< .001
ประสบการณ์การทำงาน	.060	.323
ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ	.262***	< .001
ทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ	.091	.136
ปัจจัยเอื้อ		
การได้รับการอบรมจากหน่วยงาน	.102	.094
การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกัน	.282***	< .001
อันตรายส่วนบุคคล		
นโยบายของหน่วยงาน	.197**	< .01
ปัจจัยเสริม		
การได้รับการสนับสนุนทางสังคม	.273***	< .001

** มีนัยสำคัญทางสถิติ < .01 *** มีนัยสำคัญทางสถิติ < .001

จากตารางที่ 16 พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ ($r = .198$, $p\text{-value} < .01$) หมายถึง เมื่อกลุ่มตัวอย่างมีอายุมากขึ้นจะมีพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานที่ดี ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ ($r = .262$, $p\text{-value} < .001$) หมายถึง เมื่อกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุมากขึ้นจะมีพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานที่ดี การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ($r = .282$, $p\text{-value} < .001$) หมายถึง เมื่อกลุ่มตัวอย่างได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลเพิ่มขึ้นจะมีพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานที่ดี นโยบายของหน่วยงาน ($r = .197$, $p\text{-value} < .01$) หมายถึง เมื่อกลุ่ม

ตัวอย่างรับทราบเรื่องนโยบายของหน่วยงานมากขึ้นจะมีพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานที่ดี การได้รับการสนับสนุนทางสังคม ($r = .273, p\text{-value} < .001$) หมายถึง เมื่อกลุ่มตัวอย่างได้รับการสนับสนุนทางสังคมเพิ่มขึ้นจะมีพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานที่ดี

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ ($r = -.246, p\text{-value} < .001$) หมายถึง เมื่อกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุมากจะมีพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานน้อยลง ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ ได้แก่ ประสบการณ์การทำงาน ทักษะเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุและการได้รับการอบรมจากหน่วยงาน

ตารางที่ 17 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ ($n = 270$)

ตัวแปรที่เข้าสมการ	B	Beta	R ²	R ² Change	t	p - value
การได้รับการ						
สนับสนุนทางสังคม	0.269	0.181	.075	0.015	2.955	0.003
ประสบการณ์การเกิด						
ได้รับอุบัติเหตุ	2.355	- 0.181	.121	0.025	3.111	0.002
อายุ	0.156	0.212	.154	0.033	3.793	<.001
ความรู้	0.47	0.162	.179	0.047	2.799	0.006
นโยบายของหน่วยงาน	0.76	0.135	.194	0.075	2.228	0.027
ค่าคงที่ = 21.674						
R ² = .194 R ² Adjusted = .179 F = 4.966 p-value < .05						

จากตารางที่ 17 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อหาสมการทำนายพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะพบว่า ปัจจัยที่เข้าสมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนอันดับแรก คือ การได้รับการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งสามารถทำนายพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานได้ร้อยละ 7.5 ปัจจัยตัวต่อไปที่ได้รับการคัดเลือกเข้าไปในขั้นที่ 2 คือ ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุซึ่งทำให้สามารถอธิบายได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 12.1 ปัจจัยตัวต่อไปที่ได้รับการคัดเลือกเข้าไปในขั้นที่ 3 คือ อายุซึ่งทำให้สามารถอธิบายได้เป็นร้อยละ 15.4 ปัจจัยตัว

ต่อไปที่ได้รับการคัดเลือกเข้าไปในขั้นที่ 4 คือ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุซึ่งทำให้สามารถอธิบายได้เป็นร้อยละ 17.9 และนโยบายของหน่วยงานเป็นปัจจัยตัวสุดท้ายที่ได้รับการคัดเลือกเข้าไป แล้วทำให้สามารถอธิบายพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะเพิ่มขึ้นอีกเป็นร้อยละ 19.4 ดังนั้นสมการถดถอยพหุคูณที่ใช้อธิบายพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ

สมการถดถอยในรูปของคะแนนดิบ คือ

พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ = $21.674 + 0.269$ (การได้รับการสนับสนุนทางสังคม) -2.335 (ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ) $+ 0.156$ (อายุ) $+ 0.470$ (ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ) $+ 0.760$ (นโยบายของหน่วยงาน)

สมการถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐาน คือ

พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ = 0.181 (การได้รับการสนับสนุนทางสังคม) -0.181 (ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ) $+ 0.212$ (อายุ) $+ 0.162$ (ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ) $+ 0.135$ (นโยบายของหน่วยงาน)

กล่าวคือ เมื่อให้ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ อายุ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ และนโยบายของหน่วยงานคงที่แล้ว คะแนนการได้รับการสนับสนุนทางสังคมเพิ่มขึ้น 1 คะแนน จะทำให้คะแนนพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานเพิ่มขึ้น 0.269 คะแนน เมื่อพิจารณาถึงประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ โดยให้การได้รับการสนับสนุนทางสังคม อายุ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุและนโยบายของหน่วยงานคงที่ คะแนนประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุเพิ่มขึ้น 1 คะแนน จะทำให้คะแนนพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานลดลง 2.335 คะแนน เมื่อให้การได้รับการสนับสนุนทางสังคม ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุและนโยบายของหน่วยงานคงที่ คะแนนอายุเพิ่มขึ้น 1 คะแนน จะทำให้คะแนนพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานเพิ่มขึ้น .156 คะแนน เมื่อพิจารณาให้การได้รับการสนับสนุนทางสังคม ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ อายุ และนโยบายของหน่วยงานคงที่ คะแนนความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุเพิ่มขึ้น 1 คะแนน จะทำให้คะแนนพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานเพิ่มขึ้น .470 คะแนน ในขณะที่เดียวกันถ้าให้การได้รับการสนับสนุนทางสังคม ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ อายุ และคะแนนความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุคงที่ คะแนนนโยบายของหน่วยงานเพิ่มขึ้น 1 คะแนน จะทำให้คะแนนพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานเพิ่มขึ้น .760 คะแนน

เมื่อเปรียบเทียบอิทธิพลของตัวแปรอิสระทั้ง 5 ที่อยู่ในสมการถดถอยพหุคูณพบว่า อายุ มีอิทธิพลสูงสุด (Beta = 0.212) รองลงมาคือ การได้รับการสนับสนุนทางสังคม (Beta = 0.181)

ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ (Beta = -0.181) ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ (Beta = 0.162) และนโยบายของหน่วยงาน (Beta = 0.135)

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง (Crosssectional Survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎี PRECEDE PROCEED คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้เป็นพนักงานเก็บขยะในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อำเภอบางละมุงจำนวน 270 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบ สอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน โดยใช้สูตร KR – 20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.67 สำหรับแบบวัดทัศนคติแบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนทางสังคมและพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน วิเคราะห์ความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) แบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน แบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนทางสังคมและแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88, 0.89 และ 0.76 ตามลำดับ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ด้วยสถิติ Point-Biserial Correlation สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson's Product Moment Correlation Coefficient และสร้างสมการถดถอยจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานเก็บขยะ พบว่าพนักงานเก็บขยะมีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี (ร้อยละ 46.30) รองลงมาคืออายุมากกว่า 50 ปี (ร้อยละ 22.20) ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 95.60) มีสถานภาพสมรสคู่ (ร้อยละ 66.70) จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 72.60) ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานเป็นพนักงานเก็บขยะน้อยกว่า 5 ปี (ร้อยละ 38.10) รองลงมาคือมีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 15 ปี (ร้อยละ 33.00) ส่วนใหญ่ทำงานสังกัดเขตการปกครองรูปแบบพิเศษเมืองพัทยา (ร้อยละ 55.90) มีสภาพการจ้างงานเป็นลูกจ้างรายวันหรือเป็นพนักงานจ้างทั่วไป (ร้อยละ 68.50) พนักงานส่วนใหญ่ทำงานวันละ 8

ชั่วโมง (ร้อยละ 88.90) ทำงาน 6 วันต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 83.70) มีลักษณะการทำงานแบบไม่เข้ากะ (ร้อยละ 84.80) ทัศนคติพนักงานเก็บขยะที่ต้องเข้ากะทำงานกะละ 8 ชั่วโมง (ร้อยละ 85.37)

2. ปัจจัยนำ พบว่าพนักงานเก็บขยะส่วนใหญ่เคยได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา (ร้อยละ 57.80) จำนวนครั้งที่เกิดอุบัติเหตุในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1-5 ครั้ง (ร้อยละ 84.21) มีพนักงานที่ได้รับอุบัติเหตุขั้นรุนแรงจนต้องหยุดงานในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา (ร้อยละ 60.53) ประเภทของอุบัติเหตุที่ได้รับ คือถูกวัตถุบาด/ ต้มแทง มากที่สุด (ร้อยละ 59.42) พนักงานเก็บขยะส่วนใหญ่คิดว่าสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุเกิดจากการไม่สวมใส่ อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลมากที่สุด (ร้อยละ 59.42) รองลงมาพนักงานเก็บขยะส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 47.40) พนักงานมีทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 78.10)

3. ปัจจัยเอื้อ พบว่าพนักงานเก็บขยะส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมจากหน่วยงานเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน โดยหัวข้อที่พนักงานเคยได้รับการอบรมจากหน่วยงานมากที่สุดคือ เรื่องการดูแลตนเองเพื่อไม่ให้เกิดอุบัติเหตุขณะเก็บขยะ (ร้อยละ 71.50) พนักงานเก็บขยะทุกคนได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลจากหน่วยงาน พนักงานส่วนใหญ่ได้รับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่จำเป็นต้องใช้ในงานเก็บขยะไม่ครบทั้ง 5 ชิ้นตามความเสี่ยงของงาน ได้แก่ รองเท้าบูทยาง ถุงมือยางแบบหนา ผ้าปิดปากปิดจมูก แว่นตาที่มีกระจับครอบด้านข้างและผ้าขี้ผึ้ง (ร้อยละ 97.00) พนักงานเก็บขยะที่ได้รับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลไม่ครบทั้ง 5 ชิ้นนั้น อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่พนักงานจะได้รับจากหน่วยงานมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ รองเท้าบูทยาง (ร้อยละ 98.50) ถุงมือยางแบบหนา (65.60) และผ้าปิดปากปิดจมูก (ร้อยละ 61.50) เมื่ออุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลชำรุด พนักงานเก็บขยะส่วนมากขอเบิกชิ้นใหม่ได้จากหน่วยงาน (ร้อยละ 86.30) ความถี่ในการขอเบิกอุปกรณ์ชิ้นใหม่จากหน่วยงานคือมากกว่า 1 เดือน ในเรื่องนโยบายของหน่วยงานเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน พนักงานเก็บขยะส่วนมากจะมีหัวหน้างานคอยควบคุมการทำงานเพื่อให้เป็นไปตาม กฎระเบียบ (ร้อยละ 73.70)

4. ปัจจัยเสริมในเรื่องการได้รับการสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ พบว่าพนักงานเก็บขยะส่วนใหญ่มีการได้รับการสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 57.80) คะแนนเฉลี่ยของการได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงานเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานมากกว่าคะแนนเฉลี่ยการได้รับการสนับสนุนจากหัวหน้างาน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 2.52 (SD = 0.68) และ 2.35 (SD = 0.76) ตามลำดับ

5. พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นท้องที่อำเภอบางละมุง พบว่าพนักงานเก็บขยะมีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 2.03, SD = 0.36) หากพิจารณาพฤติกรรมรายด้านพบว่า

5.1 พนักงานมีพฤติกรรมด้านวิธีปฏิบัติงานภาพรวมอยู่ในระดับดี (Mean = 2.37, SD = 0.55) หากพิจารณารายข้อพบว่าพนักงานมีวิธีปฏิบัติงานที่อยู่ในเกณฑ์ดีได้แก่ เก็บขยะด้วยความระมัดระวัง ไม่หยอกล้อ ผลักเพื่อนแรง ๆ ขณะรถขยะวิ่งและสวมใส่เสื้อแขนยาว กางเกงขายาวขณะทำงานทุกครั้ง ข้อที่พนักงานมีวิธีปฏิบัติงานที่อยู่ในเกณฑ์ไม่ดี คือ สวมใส่รองเท้าผ้าใบขณะทำงานเก็บขยะ

5.2 พนักงานมีพฤติกรรมด้านการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (Mean = 1.75, SD = 0.58) หากพิจารณารายข้อพบว่าพนักงานมีพฤติกรรมด้านการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ดี คือ สวมถุงมือยางขณะเก็บขยะทุกครั้ง ข้อที่พนักงานมีพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี คือ ไม่สวมใส่ผ้าอย่างกันเปื้อนและแว่นตาที่มีกระจังครอบด้านข้างขณะทำงานเก็บขยะ

5.3 พนักงานมีพฤติกรรมด้านการดูแลตนเองภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (Mean = 2.17, SD = 0.76) หากพิจารณารายข้อพบว่าพนักงานมีพฤติกรรมด้านการดูแลตนเองที่ไม่ดีในเรื่องการไข้ยาหรือเครื่องคุ้มครองกำลังเพื่อให้มีแรงในการทำงาน ข้อที่พนักงานมีพฤติกรรมด้านการดูแลตนเองที่ดีคือ จะไม่มาทำงานหากยังมีอาการเมื่อย

6. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ

6.1 ปัจจัยนำที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ ($r = .198, p < .01$) ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ ($r = .262, p < .001$) สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

6.2 ปัจจัยนำที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ ($r = -.246, p < .001$) สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

6.3 ปัจจัยเอื้อที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การได้รับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ($r = .282, p < .001$) นโยบายของหน่วยงาน ($r = .197, p < .01$) สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

6.4 ปัจจัยเสริมที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนทางสังคม ($r = .273, p < .001$) สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

6.5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ประสิทธิภาพการทำงาน ทักษะเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุและการได้รับการอบรมจากหน่วยงานซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

7. ปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนทางสังคม ประสิทธิภาพการได้รับอุบัติเหตุ อายุ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ และนโยบายของหน่วยงาน โดยตัวแปรทั้ง 5 สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นท้องที่อำเภอ บางละมุงได้ร้อยละ 19.40 ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

สมการถดถอยในรูปของคะแนนดิบ คือ

พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ = $21.674 + 0.269$ (การได้รับการสนับสนุนทางสังคม) -2.335 (ประสิทธิภาพการได้รับอุบัติเหตุ) $+ 0.156$ (อายุ) $+ 0.470$ (ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ) $+ 0.760$ (นโยบายของหน่วยงาน)

สมการถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐาน คือ พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ = 0.181 (การได้รับการสนับสนุนทางสังคม) -0.181 (ประสิทธิภาพการได้รับอุบัติเหตุ) $+ 0.212$ (อายุ) $+ 0.162$ (ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ) $+ 0.135$ (นโยบายของหน่วยงาน)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถนำมาใช้อภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานได้

1. พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นท้องที่อำเภอบางละมุงโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.03 (SD = 0.36) จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน หากจำแนกเป็นรายด้านพบว่าพนักงานมีพฤติกรรมด้านวิธีปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี (Mean = 2.37, SD = 0.55) ด้านการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุระดับปานกลาง (Mean = 1.75, SD = 0.58) และด้านการดูแลตนเองเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุระดับปานกลาง (Mean = 2.17, SD = 0.76)

สำหรับคะแนนพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานด้านวิธีปฏิบัติงานจะพบว่าพนักงานมีคะแนนเฉลี่ยรายชื่ออยู่ในระดับดีจำนวน 3 ข้อจาก 7 ข้อ ได้แก่ เก็บขยะด้วยความระมัดระวัง ไม่หยอกล้อล้อเพื่อนแรงๆขณะรถขณะกำลังวิ่ง และสวมใส่เสื้อแขนยาว กางเกงขายาวขณะทำงานเก็บขยะทุกครั้งซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าพนักงานเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 41.50) เคยได้รับการอบรมเรื่องขั้นตอนการทำงานและการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ในการทำงานจะมีหัวหน้าคอยควบคุมการทำงานเพื่อให้เป็นไปตาม กฎระเบียบ (ร้อยละ 73.70) พนักงานทราบว่าหน่วยงานมีป้ายประกาศหรือการแจ้งข้อมูลเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุ (ร้อยละ 57.40) จากข้อมูลสนับสนุนนี้อาจเป็นไปได้ว่าเมื่อพนักงานทราบข้อมูลเรื่องกฎ ระเบียบ วิธีปฏิบัติงานจึงทราบขั้นตอนการทำงานที่ถูกต้องจึงอาจส่งผลให้พนักงานมีคะแนนพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานในเรื่องวิธีปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี ซึ่งการได้รับการอบรมเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานช่วยให้คนงานทำงานอย่างถูกวิธีและมีความปลอดภัย (วิฑูรย์ สิมะ โชคดี และวีรพงษ์ เถлимจิระรัตน์, 2545) การที่พนักงานเก็บขยะได้รับการอบรมเรื่องขั้นตอนการทำงานน่าจะทำให้พนักงานเก็บขยะได้รับความรู้ในเรื่องพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ ทำให้เกิดความตระหนักและมีความระมัดระวังในการปฏิบัติงานมากขึ้น

สำหรับคะแนนพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานด้านการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลจะพบว่าพนักงานมีคะแนนเฉลี่ยรายชื่ออยู่ในระดับปานกลางจำนวน 2 ข้อจาก 6 ข้อ โดยจะพบว่าพนักงานสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่จำเป็นไม่ครบทุกชิ้นขณะปฏิบัติงาน ซึ่งสาเหตุที่พนักงานใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลไม่ครบทั้ง 5 ชิ้น อาจเนื่องจากหน่วยงานไม่ได้ให้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลแก่พนักงานครบทุกชิ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่าพนักงานเก็บขยะได้รับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลครบทั้ง 5 ชิ้น ได้แก่ รองเท้าบูตยาง ถุงมือยางแบบหนา ผ้าปิดปากปิดจมูก ผ้าขี้ผึ้งกันเปื้อน แว่นตาที่มีกระบังครอบ ด้านข้าง มีเพียงร้อยละ 3.00 เท่านั้น การที่พนักงานได้รับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลไม่ครบทุกชิ้นอาจส่งผลให้พนักงานไม่เห็นความสำคัญหรือความจำเป็นที่ต้องสวมใส่ จึงทำให้คะแนนพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานด้านการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นฤมล เกตุทิม (2542) เรื่องปัจจัยและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุ สาเหตุทางอ้อมที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงานคือ สถานประกอบการไม่มีการจัดเตรียมเครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคลไว้ให้ ซึ่งการได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลอย่างเพียงพอจากหน่วยงานของรัฐบาลจะเป็นการช่วยสนับสนุนให้คนงานมีการปฏิบัติตามหลักการการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อโณทัย วิริยะ (2551) พบว่าคนงานที่ได้รับอุปกรณ์ป้องกันอันตราย

ส่วนบุคคลจะมีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานดีกว่าพนักงานที่ไม่ได้รับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล

คะแนนพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานด้านการดูแลตนเองจะพบว่าพนักงานมีคะแนนเฉลี่ยรายชื่ออยู่ในระดับปานกลางจำนวน 3 ข้อจาก 5 ข้อ โดยพบว่าพนักงานมีพฤติกรรมในระดับปานกลางในเรื่อง การนอนหลับอย่างเพียงพอ ไม่มาทำงานกรณีเจ็บป่วยรุนแรง และมีสมาธิขณะทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิราภรณ์ ทองยัง (2552) ที่ได้ศึกษาสังเกตพฤติกรรมและวิธีการปฏิบัติงานของพนักงานเก็บขยะพบว่าพนักงานเก็บขยะมีพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจทำให้เกิดอุบัติเหตุขณะทำงานได้เนื่องจากพนักงานเก็บขยะมีสภาพร่างกายที่ไม่พร้อมต่อการปฏิบัติงาน เช่น ง่วงนอน อารมณ์เสีย หงุดหงิด ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่าหากพนักงานเก็บขยะมีการดูแลตนเองที่ดีก็อาจส่งผลให้มีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานที่ดีไปด้วย

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นท้องที่อำเภอบางละมุง

2.1 ปัจจัยนำ

2.1.1 อายุ

อายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .05$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ หมายความว่ากลุ่มตัวอย่างที่อายุมากจะมีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานดีกว่ากลุ่มที่อายุน้อย อายุมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการและประสบการณ์ต่าง ๆ อายุเป็นตัวบ่งชี้วุฒิภาวะ มีอิทธิพลในการกำหนดความสามารถในการดูแลตนเองของบุคคล ซึ่งจะเพิ่มขึ้นตามอายุที่มากขึ้น (Orem, 1991) นอกจากนี้อายุยังเป็นองค์ประกอบด้านชีวภาพของบุคคลที่จะอธิบายหรือทำนายพฤติกรรมเป้าหมาย (Pender, 1996) คนงานที่มีอายุมากจะมีวุฒิภาวะในการทำงานที่มากกว่าจึงทำให้เกิดความระมัดระวังในการทำงานจึงอาจทำให้โอกาสเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุลดน้อยลงหากเทียบกับบุคคลที่อายุน้อย โดยคนงานที่มีอายุน้อยมีข้อจำกัดเกี่ยวกับความรู้ การฝึกฝนและทักษะในการทำงาน อีกทั้งมีความรู้สึกละเลยในการรับผิดชอบต่องานน้อย (Siu, Phillips, & Leong, 2002) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ โอนทัย วิริยะ (2551) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยของคนงาน โรงงานทำแผ่นรองรับสินค้าจากไม้ยางพารา จังหวัดชลบุรี ที่พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับ ภัทธยา กิจจิวิ (2551) พรเกียรติ เนติขจร (2546) ที่พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงาน

2.1.2 ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .01$) เนื่องจากความรู้มีความสำคัญที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ เกิดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติพฤติกรรมและเกิดความสามารถในการที่จะปฏิบัติพฤติกรรมที่ความรู้ที่ถูกต้อง เหมาะสมจะทำให้ทราบว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร (ประภาเพ็ญ สุวรรณ และสวิง สุวรรณ, 2536) สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุอย่างหนึ่ง อาจเกิดจากองค์ประกอบพื้นฐานของแต่ละบุคคล เช่น ความรู้ เจตคติในการทำงาน โดยต้องดูว่าคนงานนั้นมีความรู้ในการทำงานนั้นๆหรือไม่ รวมทั้งการที่คนงานมีความรู้ในการปฏิบัติที่ถูกต้อง ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่แสดงออกในการทำงาน (ณัชชา เจริญรุ่งเรือง, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิราภรณ์ ทองยัง (2552) ที่พบว่าความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคและการบาดเจ็บจากการทำงาน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและการบาดเจ็บจากการทำงานของพนักงานของพนักงานเก็บขยะ ในเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐม เช่นเดียวกับการศึกษาของ วิราภรณ์ พรหมศิริ (2544) ซึ่งพบว่าความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติตนในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและโรคจากการทำงานของพนักงานทำความสะอาดสถานพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .01$)

2.1.3 ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ

ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .05$) พนักงานเก็บขยะที่มีประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุมากจะมีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานที่ลดน้อยลง จากการศึกษาพบว่าพนักงานเก็บขยะเคยได้รับอุบัติเหตุในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา (ร้อยละ 42.20) พนักงานเคยประสบอุบัติเหตุ 6-10 ครั้ง (ร้อยละ 15.79) ประเภทของอุบัติเหตุที่พนักงานได้รับส่วนใหญ่เกิดจาก วัตถุบาด/ ต้มแทง (ร้อยละ 59.42) จึงอาจเป็นไปได้ว่าอุบัติเหตุที่พนักงานเก็บขยะได้รับนั้นเป็นอุบัติเหตุเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่ได้มีอันตรายจนถึงแก่ชีวิต จึงอาจทำให้พนักงานไม่ตระหนักถึงอันตรายที่เกิดขึ้น จึงทำให้เกิดอุบัติเหตุซ้ำๆ และการศึกษาคั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง ซึ่งการวิจัยลักษณะนี้อาจไม่สามารถบอกความเป็นเหตุเป็นผลของผลการศึกษาได้

2.2 ปัจจัยอื่น

2.2.1 การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล

การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .05$) เนื่องจากอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล คือ อุปกรณ์ที่นำมาสวมใส่บนร่างกายส่วนใดส่วนหนึ่งของ

บุคคลนั้น ๆ โดยมีจุดประสงค์ที่จะป้องกันอันตรายแก่ตัวเขาส่วนนั้น ๆ ของร่างกายจากสิ่งต่าง ๆ ในการทำงาน (พีระชัย นิ่มนวล, 2538) ซึ่งการได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลอย่างเพียงพอจะเป็นการสนับสนุนให้คนงานมีการปฏิบัติตามหลักการการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างต่อเนื่อง การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลจะช่วยป้องกันการเกิดโรคจากการประกอบอาชีพของพนักงานได้ (เลิศชัย เจริญธัญญ์, หทัยรัตน์ เสี่ยงดัง และชัชฌิมา กาญจนะจิตรา, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วราภรณ์ พรหมศิริ (2544) ที่พบว่า การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตนในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและโรคจากการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับ ศรีนดา จงชาญสิทธิ (2542) ที่พบว่า อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่โรงงานจัดไว้ให้เพื่อป้องกันอันตรายตามการรับรู้ของคนงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการทำงาน

2.2.2 นโยบายของหน่วยงาน

นโยบายของหน่วยงานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .01$) Green and Kreuter (2005) ได้กล่าวว่า มาตรการการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการวางแผน กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนมีการควบคุมบังคับใช้ในการดำเนินงานเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยเอื้อและสนับสนุนให้เกิดเงื่อนไข ทำให้บุคคลสามารถทำพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการทำงานได้มากขึ้น เช่นเดียวกับ สุธี รัตนเสถียร และอนันต์ชัย เทียงดาห์ (2535) ได้กล่าวว่า การสร้างความปลอดภัยในสถานประกอบการนั้น ต้องเริ่มที่การกำหนดนโยบายที่แน่ชัด โดยการจัดระบบงานและสิ่งแวดล้อมในการทำงานให้ปลอดภัย ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อกำหนดด้วยความปลอดภัย พร้อมทั้งจัดทำมาตรการการป้องกันอุบัติเหตุและการบาดเจ็บเพื่อให้ทราบสภาพความปลอดภัยที่สร้างขึ้นไว้ตั้งแต่แรกซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเพ็ญศิริ แก้วกสิกิจ (2548) ที่พบว่า การที่พยาบาลวิชาชีพได้รับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานได้แก่ การที่หน่วยงานมีนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจะทำให้พยาบาลมีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานเพิ่มมากขึ้น

2.3 ปัจจัยเสริม

2.3.1 การได้รับการสนับสนุนจากสังคม

การได้รับการสนับสนุนจากสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .01$) การสนับสนุนทางสังคม เป็นโอกาสหรือแนวทางที่ช่วยให้เกิดการกระทำ หรือการปฏิบัติที่ถูกต้อง หรือปลอดภัย ได้ดีขึ้น เช่น การได้รับข้อมูลข่าวสาร คำแนะนำที่ได้รับจากบุคคลอื่น การได้รับการส่งเสริมจากเพื่อนร่วมงาน

และคนในครอบครัว (Pender, Murdaugh, & Parson, 2006) ซึ่งมีอิทธิพลที่ช่วยในการผลักดันให้บุคคลมีพฤติกรรมที่ปลอดภัยในการทำงาน เนื่องจาก การได้รับคำแนะนำจากคนใกล้ชิด เพื่อนร่วมงาน และคนในครอบครัว เป็นสิ่งที่บุคคลให้การยอมรับและเชื่อถือ (Geller, 2000) เนื่องจากแรงสนับสนุนทางสังคมเป็นสิ่งที่ได้รับจากผู้ให้การสนับสนุน ได้แก่ ข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งการสนับสนุนทางอารมณ์และจิตใจ เพื่อช่วยในการแก้ปัญหา ทำให้บุคคลนั้น ๆ มีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ผู้รับต้องการ (กวิณซ์ตา อภิธนาคล, 2546) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกนกวรรณ บางเสี้ยว (2547) ที่พบว่า การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมของพนักงานเก็บขนมูลฝอยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของพนักงานเก็บขนมูลฝอยในกรุงเทพฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อำเภอบางละมุง

จากการศึกษาพบว่า อายุ ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ นโยบายของหน่วยงาน และการได้รับการสนับสนุนจากสังคม เป็นตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะได้ร้อยละ 19.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมนั้นมีสาเหตุมาจากสหปัจจัย (Multiple Factor) โดยปัจจัยนำ ได้แก่ อายุ ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจหรือโน้มน้าวให้พนักงานเก็บขยะมีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ในขณะที่ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ นโยบายของหน่วยงานเป็นตัวเอื้อต่อการมีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ และปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากสังคม เป็นตัวสนับสนุนส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะให้คงอยู่ต่อไปตามทฤษฎี PRECEDE PROCEED ที่กล่าวว่าพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลเป็นอิทธิพลร่วมกันของปัจจัยทั้ง 3 คือ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริม

4. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยนำ ได้แก่ ประสบการณ์การทำงาน ทักษะเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การได้รับการอบรมจากหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะซึ่งอธิบายได้ดังต่อไปนี้

4.1 ประสพการณ์การทำงาน

ประสพการณ์การทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .05$) อธิบายได้ว่าเนื่องจากพนักงานเก็บขยะที่มีประสพการณ์การทำงานมานาน ทำงานลักษณะเดิมทุกวันอย่างต่อเนื่อง จึงเกิดความเคยชินจึงไม่ระมัดระวัง หรือพนักงานเก็บขยะที่มีประสพการณ์การทำงานน้อย อาจยังไม่เคยประสพอุบัติเหตุจากการทำงานจึงอาจไม่ได้ตระหนักเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กนกวรรณ บางเสี่ยม (2547) ที่พบว่าพนักงานเก็บขนมูลฝอยในกรุงเทพมหานคร ที่มีประสพการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างกันมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพทั้ง 6 ด้านไม่แตกต่างกัน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบต่อสุขภาพ ด้านกิจกรรมทางด้านร่างกาย ด้านภาวะโภชนาการ ด้านสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่น ด้านการพัฒนาจิตวิญญาณและด้านการจัดการกับความเครียด เช่นเดียวกับ รุ่งศรี ศศิธร (2536) ที่พบว่าประสพการณ์การทำงานของคนงานก่อสร้างไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของคนงาน

4.2 ทักษะเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ

ทักษะเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .01$) บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2537) กล่าวว่าทักษะ เป็นความโน้มเอียงทางจิตใจไปในทางที่ชอบ เห็นด้วย สนับสนุน หรือไม่ชอบ ไม่เห็นด้วย ไม่สนับสนุนต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นสิ่งที่เป็นนามธรรมที่ส่งผลสะท้อนมาสู่พฤติกรรมของบุคคล นอกจากนี้ จูฑาภรณ์ สกุลศักดิ์ (2536) ยังกล่าวว่าทักษะคือ ความโน้มเอียงของความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่พร้อมจะยอมรับหรือไม่ยอมรับต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งส่งผลให้คนเราแสดงพฤติกรรมอย่างหนึ่ง อย่างใดออกมาด้วย จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า พนักงานเก็บขยะเกือบร้อยละ 80 มีทักษะเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุในระดับปานกลาง จึงอาจทำให้พนักงานเก็บขยะนั้น ไม่ได้ตระหนักในเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน พนักงานส่วนใหญ่จึงมีพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิราภรณ์ ทองยัง (2552) ที่พบว่าเจตคติในการป้องกัน โรคและการบาดเจ็บจากการทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและการบาดเจ็บจากการทำงานของพนักงานของพนักงานเก็บขยะ ในเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐม เช่นเดียวกับ พัชรพร ต่วนภูษา (2534) ที่พบว่าระดับทัศนคติในการป้องกันอันตรายจากอุบัติเหตุไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการปฏิบัติของคนงานในการป้องกันอันตรายจากอุบัติเหตุ

4.3 การได้รับการอบรมจากหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

การได้รับการอบรมจากหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .05$) การได้รับ

การอบรมเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุและการบาดเจ็บจากการทำงานไม่ได้หมายความว่า คนงานที่ได้รับ การอบรมจะไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน เนื่องจากความสามารถในการรับรู้ของแต่ละบุคคลไม่เท่าเทียมกัน และการอบรมที่จะได้ผลนั้นต้องทำอย่างต่อเนื่องและมีการกระตุ้นตลอดเวลา (วิทยา อยู่สุข, 2544) จากผลการวิจัยพบว่า พนักงานเก็บขยะถึงร้อยละ 41.50 ไม่เคยได้รับการอบรมเรื่องขั้นตอนการทำงานและการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานร้อยละ 34.80 ไม่เคยได้รับการอบรมเรื่องการเลือกใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่เหมาะสม นอกจากนี้จากการสอบถามเชิงลึก พนักงานเก็บขยะกล่าวว่า “ พนักงานบางคนก่อนเริ่มงานยังไม่เคยได้รับการอบรม การบอกเกี่ยวกับการทำงานเลย พนักงานใหม่ส่วนใหญ่จะเรียนรู้เรื่องการทำงานจากพนักงานเก่าที่เคยทำงานมาแล้ว ” ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิราภรณ์ ทองยัง (2552) ที่พบว่าการได้รับการอบรมเรื่องการป้องกันโรคและการบาดเจ็บจากการทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันโรคและการบาดเจ็บจากการทำงานของพนักงานของพนักงานเก็บขยะ ในเขตพื้นที่จังหวัด นครปฐม และการศึกษาของ ศิริลักษณ์ คงสัตยกุล (2546) ที่พบว่าการได้รับการอบรมเรื่องการ ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุของ คนงาน โรงงานแปรรูปไม้ยางพารา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาพบว่าอายุ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ นโยบายของหน่วยงาน การได้รับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลและการได้รับการสนับสนุนทางสังคมเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์พฤติกรรม การป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้ได้ข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ดังต่อไปนี้

1. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับพนักงานเก็บขยะอัน ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม หัวหน้างานกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล พยาบาลอาชีวอนามัยและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ดังนี้

1.1 หัวหน้ากลุ่มงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ควรนำข้อมูลปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ได้แก่ อายุ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล นโยบายหน่วยงาน และการได้รับการสนับสนุนทางสังคม ไปใช้ในการกำหนดนโยบายของหน่วยงาน เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ

1.2 หัวหน้างานกำจัดการฝอยและสิ่งปนื้อกมล ควรนำข้อมูลปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ไปใช้ในการปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติงาน หรือกำหนดแนวทางเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ นอกจากนี้หัวหน้างานควรมีการพูดคุยและบอกถึงถึงขั้นตอนการทำงาน คำแนะนำในเรื่องของวิธีการปฏิบัติงาน ข้อควรระมัดระวังขณะทำงาน อันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการทำงาน อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่จำเป็นต้องใช้ขณะปฏิบัติงาน วิธีการดูแลตนเองเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงานเป็นประจำและทำอย่างต่อเนื่องในช่วงเช้าก่อนการทำงานทุกวัน และทำการเน้นย้ำถึงความสำคัญและความจำเป็นที่พนักงานเก็บขยะต้องรับทราบข้อมูลเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มพนักงานที่มีอายุน้อย เนื่องจากพนักงานกลุ่มนี้มีโอกาสเสี่ยงที่อาจได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานมากกว่าพนักงานที่มีอายุมาก รวมทั้งมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ กระตุ้นพนักงานให้สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล โดยให้รางวัลแก่พนักงานที่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลตลอดระยะเวลาการทำงานและกำหนดมาตรการ บทลงโทษสำหรับพนักงานที่ไม่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล

1.3 พยาบาลอาชีวอนามัยและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลสุขภาพของพนักงานเก็บขยะ ควรมีการให้ความรู้แก่พนักงานเก็บขยะในเรื่องของอันตรายที่อาจได้รับขณะปฏิบัติงาน เช่น การเกิดอุบัติเหตุจากสาเหตุต่างๆ โรคหรือการเจ็บป่วยที่อาจเกิดขึ้น วิธีการป้องกันอันตราย ประโยชน์ของอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลและการเลือกประเภทของอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เพื่อให้พนักงานเกิดความเข้าใจและตระหนักมากขึ้น

2. ด้านการบริหาร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการเก็บขนมูลฝอยและสิ่งปนื้อกมลเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทาง ดังนี้

2.1 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลและเขตปกครองพิเศษเมืองพัทยา ควรนำข้อมูลปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ไปใช้ในการกำหนดนโยบายของหน่วยงาน กฎข้อบังคับและกำหนดมาตรการเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงาน ขั้นตอนการทำงานอย่างชัดเจนเพื่อให้พนักงานเก็บขยะทุกคนปฏิบัติเป็นมาตรฐานเดียวกันเพื่อลดโอกาสเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน นอกจากนี้ควรสนับสนุนเรื่องงบประมาณในการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานเก็บขยะให้เพียงพอในแต่ละหน่วยงานแต่ละพื้นที่และควรมีการเตรียมสำรองกรณีที่อุปกรณ์ชำรุดเสียหาย เพื่อให้พนักงานเก็บขยะสามารถเข้าถึงอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลได้ง่ายขึ้น

2.2 หัวหน้ากลุ่มงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมควรจัดกิจกรรมรณรงค์ ส่งเสริมให้การสนับสนุนและให้ความรู้เรื่องพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน เช่น การจัดนิทรรศการ

การจัดบอร์ดข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุ เพื่อให้พนักงานมีความรู้และทัศนคติที่ดี ต่อพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ในการประชุมประจำเดือนของหน่วยงานอาจจัดให้มี กิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงาน อุบัติเหตุที่พนักงานแต่ละท่านเคยได้รับการ ทำงาน เพื่อให้พนักงาน ได้มีการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือมีการให้คำแนะนำซึ่งกันและกัน

3. ด้านการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนและ จัดฝึกอบรมด้านการพยาบาลอาชีวอนามัย โดยอาจารย์พยาบาลควรมีการจัดสอนเนื้อหาในเรื่องการ ประเมินความเสี่ยงจากการทำงานในกลุ่มอาชีพต่างๆ เพื่อให้พยาบาลอาชีวอนามัยสามารถนำความรู้ มาใช้ในการประเมินความเสี่ยงจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะได้อย่างครอบคลุมและมี ประสิทธิภาพและสร้างความตระหนักให้พนักงานเก็บขยะรับรู้ถึงอันตรายและผลกระทบที่อาจ เกิดขึ้นจากการประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน โดยเฉพาะในกลุ่มพนักงานอายุน้อยและพนักงานที่ เคยได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานมาก่อน เพื่อให้พนักงานเกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีพฤติกรรมที่ ถูกต้องในเรื่องของการป้องกันอุบัติเหตุ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเชิงทดลองโดยการนำตัวแปรที่พบว่ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การ ป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ ได้แก่ อายุ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล นโยบายหน่วยงาน และการได้รับการสนับสนุนทางสังคม ไปประยุกต์สร้างรูปแบบการป้องกัน อุบัติเหตุเพื่อลด โอกาสเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ

2. ควรทำการศึกษาในกลุ่มพนักงานเก็บขยะที่สังกัดหน่วยงานอื่น ๆ เช่น เขตปกครอง พิเศษเมืองพัทยา กรุงเทพมหานคร หรือในบริษัทเก็บขยะเอกชน และเพิ่มการศึกษาปัจจัยแวดล้อม อื่น ๆ เพื่อให้ครอบคลุมปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน เช่น แรงจูงใจ สวัสดิการต่าง ๆ

3. ควรศึกษาภาวะสุขภาพในกลุ่มพนักงานเก็บขยะเนื่องจากขั้นตอนการปฏิบัติงานมี ความเสี่ยงที่อาจเจ็บป่วยด้วยโรคต่าง ๆ ได้

4. ศึกษารูปแบบเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมป้องกันการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ บางเสี่ยม. (2547). *พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของพนักงานเก็บขนมูลฝอย กรุงเทพฯ. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสืบทัน, สาขาสุขศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น. (2542). *รวมประกาศกำหนดเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.*
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2546). *แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยติดเชื้อ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- กองวิชาการและแผนงาน สำนักศึกษาความสะอาด กรุงเทพมหานคร. (2548). *คู่มือการจัดการขยะพิษ. กรุงเทพฯ: สำนักศึกษาความสะอาด.*
- กวิณซ์ตา อภิชนาดล. (2546). *พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานของคนงาน โรงงานทำเฟอร์นิเจอร์ พื้นที่เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสืบทัน, สาขาสุขศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- จินตนา ยูนิพันธ์. (2534). *รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลตนเองด้านสุขภาพจิตของการเรียนการสอนสุขภาพอนามัย ในเอกสารการสอนชุดวิชาการเรียนการสอนสุขภาพอนามัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช หน่วยที่ 8-15. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.*
- จุฑาภรณ์ สกุลศักดิ์. (2536). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้น้ำอย่างประหยัดในครัวเรือนของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยาลัยสังคมศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- จุฬาลักษณ์ บารมี. (2551). *สถิติเพื่อการวิจัยทางสุขภาพและการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS. ชลบุรี: ศรีศิลป์การพิมพ์.*
- เฉลิมชัย ชัยกิตติภรณ์. (2533). *ปรัชญาและแนวคิดเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.*
- เฉลิมพล ต้นสกุล. (2541). *พฤติกรรมศาสตร์สาธารณสุข (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.*
- ชัยพฤกษ์ อภาวท. (2545). *อาชีพอนามัยและความปลอดภัย. กรุงเทพฯ: ประสานมิตร.*

- จิตร์ตันน์ อำไพ. (2547). *วิธีชีวิตการทำงานกับภาวะสุขภาพอนามัยของผู้มีอาชีพเก็บขยะ กรณีศึกษาชุมชนกองขยะหนองแขม*. วิทยานิพนธ์พัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาดบัณฑิต, สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัชชา เจริญรุ่งเรือง. (2551). *พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของคนงานในโรงงานผลิตเม็ดพลาสติกแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาอนามัยสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณัทธร สุขสีทอง. (2552). *พฤติกรรมการป้องกันการบาดเจ็บทางตาจากการประกอบอาชีพของช่างเชื่อมโลหะในจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการพยาบาลสาธารณสุข, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณรงค์ ฌ เชียงใหม่. (2537). *อาชีพอนามัยและเทคนิคการจัดการความปลอดภัย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เทพพนม เมืองแมน และชมภูศักดิ์ พูลเกษม. (2532). รายงานการวิจัยเกี่ยวกับการติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบีและไวรัสเอดส์ในกลุ่มผู้ค้าขายชาย. *วารสารการสาธารณสุขมูลฐานและการพัฒนา*, 2(1), 73-83.
- ธวัชชัย ชินวิเศษวงศ์. (2550). *การการบริหารจัดการอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลและอุปกรณ์ฉุกเฉิน*. ในเอกสารการสอนชุดวิชา การบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย (หน้า 5-8). นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นภาพร มัทย์พงษ์ถาวร. (2543). *การรับรู้ความเสี่ยงและพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของคนงานก่อสร้างในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นลินี ประทับสร. (2543). *ภาวะผู้นำ ความรู้ ที่สนใจเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานและพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานระดับต้นในโรงงานอุตสาหกรรมประกอบชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นฤมล เกตุทิม. (2542). *ปัจจัยและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต, สาขาธุรกิจอุตสาหกรรม, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2537). *เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บี แอนด์ พี พลัสลิซซิ่ง.

- บุญใจ ศรีสถิตยัณราทร. (2547). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพยาบาลศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ยูเอนด์ไอ อินเตอร์มีเดีย.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2537). *การวัดสถานะทางสุขภาพ: การสร้างมาตราส่วนประมาณค่าและแบบสอบถาม*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ และสวิง สุวรรณ. (2536). *ความหมายของทัศนคติ: การจัดการเปลี่ยนแปลงและการพฤติกรรมอนามัย*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- เปรมฤดี เจริญพร. (2542). *ความสัมพันธ์ระหว่างสภาวะสุขภาพ การควบคุมตนเอง แรงสนับสนุนทางสังคมและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานกับพฤติกรรมกรรมการป้องกันสุขภาพของพนักงานรักษาความสะอาด กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการพยาบาลสาธารณสุข, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- พัฒน์ สุจำนงค์. (2522). *สุขศึกษา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พระราชบัญญัติกระทรวงสาธารณสุข. (2535). *กำจัดสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอย*. วันที่ค้นข้อมูล 24 มีนาคม 2554, เข้าถึงได้จาก <http://www.law.anamai.moph.go.th>
- พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง. (2535). *กำจัดสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอย*. วันที่ค้นข้อมูล 24 มีนาคม 2554, เข้าถึงได้จาก <http://www.law.anamai.moph.go.th>
- พัชรินทร์ ต่วนภูษา. (2534). *การศึกษาความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของคณาจารย์เกี่ยวกับการป้องกันอันตรายจากการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ในเขตตำบลบางสมัคร อำเภอบางประกง จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการพยาบาลสาธารณสุข, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- พีระชัย นิ่มนวล. (2538). *การศึกษาสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุในโรงงานฝึกงานของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต, สาขาบริหารเทคนิคศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.*
- เพ็ญศิริ แก้วกลสิกิจ. (2548). *พฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพยาบาลวิชาชีพในวิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครฯ และวชิรพยาบาล. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาสุขศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- พิทักษ์ อนุสาย. (2546). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความปลอดภัยในการทำงานของคณาจารย์ก่อสร้าง. วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิศวกรรมและการบริหารการก่อสร้าง, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.*

- พรเกียรติ เนติขจร. (2546). *ปัจจัยที่มีสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัย กรณีศึกษาพนักงานโรงงานประกอบรถยนต์ในจังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พรพรรณ เรียงปัญญา. (2535). *ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคิด เกี่ยวกับโรคเอดส์กับการปฏิบัติในการป้องกันการติดเชื้อ โรคเอดส์ของพยาบาลวิชาชีพในการพยาบาลสูติศาสตร์และนรีเวชวิทยา โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการพยาบาลแม่และเด็ก, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิมพ์พรรณ ศิลปะสุวรรณ. (2548). *การพยาบาลอาชีวอนามัย: แนวคิดและการปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- พิรพงษ์ จันทราเทพ และสุนิสา ชายเกลี้ยง. (2553). *พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการปฏิบัติงานของพนักงานเก็บขนมูลฝอยของเทศบาลในเขตอำเภอ นากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู*. *วารสารเพื่อคุณภาพที่ดีของชีวิต*, 20(1), 37-44.
- ภัทรทิยา กิจจิวิ. (2551). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตอาหารและเครื่องดื่มเขต อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มณีวรรณ ศรีสวัสดิ์. (2547). *พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของช่างพิมพ์โรงพิมพ์สิ่งพิมพ์ประเภทกระดาษ พื้นที่เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสุขศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เมืองพัทธา จังหวัดชลบุรี. (2554). *การจัดการขยะ*. วันที่ค้นข้อมูล 10 มีนาคม 2554, เข้าถึงได้จาก <http://www.pattaya.go.th>
- รุ่งศรี ศศิธร. (2536). *ความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ ความเชื่ออำนาจควบคุมสุขภาพกับการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของคนงานก่อสร้างในบริษัทรับเหมาก่อสร้างบางแห่ง ในจังหวัดสระบุรี*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาพยาบาลสาธารณสุข, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เลิศ พุทธแสง. (2546). *ความรู้และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันอันตรายจากการทำงานของพนักงานและลูกจ้าง ศึกษาเฉพาะบริษัท ไทย เมนเทนแนนซ์ คอนแทคติ้ง จำกัด เขตอำเภอบ้านฉาง จ.ระยอง*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานโยบายสาธารณสุข, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- เลิศชัย เจริญชัยภักดิ์, หทัยรัตน์ เสียงคัง และชัชฎาภรณ์ กาญจนะจิตรา. (2545). รายงานการวิจัยเรื่อง
โครงการศึกษาเพื่อประเมินผล กระทบทางสุขภาพจากนโยบายการจัดการขยะมูลฝอย
เทศบาลนครขอนแก่น. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี และวีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. (2545). *วิศวกรรมและการบริหารความปลอดภัยใน
โรงงาน* (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- วิทยา อยู่สุข. (2550). *หลักความปลอดภัยในการทำงาน*. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิมลสิทธิ์ หทรายกุล. (2526). *พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิรัตน์ เชิดชัยภูมิ. (2550). *ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเก็บขยะ องค์การปกครอง
ส่วนท้องถิ่นในอำเภอ บางพลี จังหวัดสมุทรปราการ*. รายงานการศึกษาอิสระ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการปกครองท้องถิ่น, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิราภรณ์ ทองยัง. (2552). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกัน โรคและการบาดเจ็บจาก
การทำงานของพนักงานเก็บขยะ*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการพยาบาล
สาธารณสุข, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิระศักดิ์ สืบเสาะ. (2539). *การจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล*. ในเอกสารการสอนชุดวิชา
วิทยาศาสตร์สุขภาพ หน่วยที่ 1-7 (พิมพ์ครั้งที่ 11). นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). *หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย*. กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิชย์.
- วราภรณ์ พรหมศิริ. (2544). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตนในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ
และโรคจากการทำงานของพนักงานทำความสะอาดสถานพยาบาล*. วิทยานิพนธ์
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการพยาบาลชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรรณวดี พูลพอกสิน. (2550). *บุมทรัพย์สุขภาพสำหรับผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับขยะ*. ม.ป.ท.
- วรรณวดี พูลพอกสิน และ ภาลดี ยิ้มแย้ม. (2550). *7 พฤติกรรมสุขภาพสำหรับผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับ
ขยะ โครงการสร้างเสริมพฤติกรรมนิสัยครอบครัวแรงงานคู่ขยะและแรงงานที่เกี่ยวข้อง*.
กรุงเทพฯ: เรียงสาม กราฟฟิค ดีไซน์.
- ศรัญญา สุทธิโรจน์ภักดิ์. (2541). *พฤติกรรมการเก็บรวบรวมขยะติดเชื้อของพนักงานทำความสะอาด
สะอาดโรงพยาบาลของรัฐในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ศรินดา จงชาญสิทธิโช. (2542). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตรายและการได้รับอันตราย จากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพยาบาลสาธารณสุข, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริลักษณ์ คงสตัยกุล. (2546). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการ ทำงานของคณงานโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์พยาบาล ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการพยาบาลชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เสรษฐา ตันติเดชามงคล. (2546). *ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง การ สนับสนุนขององค์กร และพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานระดับปฏิบัติการใน โรงงานผลิตผลิตภัณฑ์เมลามีนและพลาสติกแห่งหนึ่ง ในจังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุธี รัตนเสถียร และอนันต์ชัย เทียงดาห์. (2535). *ระบบและความปลอดภัยใน โรงงาน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สมภพ วงศ์ประสาร. (2546). *พฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของคณงานในสถาน ประกอบการผลิตเครื่องคั้นและถนอมอาหาร เขตกิ่งอำเภอสามร้อยยอด จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาและการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สวินทร์ พงษ์เก่า. (2550). *เอกสารการสอนชุดวิชา การบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย*. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2533). *เล่มที่ 15*. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- เสรี ลาซโรจน์. (2537). *หลักเกณฑ์และวิธีวัดการประเมินผลการศึกษาใน โรงเรียน*. ใน *เอกสารสอน วิชาการบริหารและการจัดการ*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อโณทัย วิริยะ. (2551). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของ คณงานทำแผ่นรองรับสินค้าไม้ยางพารา จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตร มหาบัณฑิต, สาขาการพยาบาลชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อนามัย (ธีรวิโรจน์) เทศกะทีก. (2553). *อาชีพอนามัยและความปลอดภัย (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- อภิรดี ศรีโสภาส. (2550). การสอบสวนและวิเคราะห์อุบัติเหตุ. ในเอกสารการสอนชุดวิชา
การบริหารงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (หน้า 17-24). นนทบุรี: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อรุณ ชัยเสรี. (2549). อันตรายจากการก่อสร้าง (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพลส.
เอกสารประกอบการอบรม โครงการอบรมพยาบาลอาชีวอนามัยระยะสั้น (60 ชั่วโมง). (2549).
ชลบุรี: กลุ่มวิชาการพยาบาลชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Bloom, B. S., Madaus, G. F., & Hosting, J. T. (1975). *Taxonomy Educational Objectives Hand
Book1: Cognitive Domain* (20th ed.). New York: David Mecky.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essential of Psychological Testing* (5th ed.). New York: Harper Colins.
- David, J. (1996). *Fundamental of Behavioral Statistic* (8th ed.). New York: McGraw Hill.
- Dewey, J. (1938). *Experience and Education*. New York: Macmillan.
- Geller, E. S. (2000). *The psychology of safety handbook* (2nd ed). New Jersey: Lewis Publishers.
- Green, L. W., & Kreuter. M. W. (2005). *Health Program Planning: An Educational and
Ecological Approach* (4th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Harris, D. M. & Guten, S. (1979). Health-protective behavior: An exploratory study. *Journal of
Health and social Behavior*, 20(1), 17-29.
- Heinrich, H. W. (1980). *Industrial Accident prevention- A Safety Management Approach*.
New York: McGraw-Hill.
- International Labor Office (ILO). (1983). *Accident Prevention: A Worker's Education Manual*.
Geneva: International Labour Office.
- Ivens, U. I., Niels, E., Poulsen, O. M., & Skov, T. (1997). Season, equipment and job function
related to gastrointestinal Problems in waste collectors. *Occupational and
Environmental Medicine*, 54(12), 861-867.
- Murray, R. B., & Zentner, J. P. (1993). *Nursing Assessment and Health Promotion Atrategies
through the Life Span*. East Norwalk, CT: Appleton & Lange.
- Orem, D. R. (1991). *Nursing: Concepts of Practice* (4th ed.). St. Louis: Mosby Year Book.
- Pender, N. J. (1996). *Health Promotion in Nursing Practice* (3rd ed.). Norwalk: Appleton & lage.
- Pender, N. J., & Pender, A. R. (1987). *Health Promotion in Nursing Practice* (2nd ed.). Norwalk:
Appleton & Lange.

Pender, N. J., Murdaugh, C. L., & Parson, M. A. (2006). *Health Promotion in Nursing Practices* (5th ed.). New York: Appleton & Lange.

Siu, O. L., Phillips, D. R., & Leung, T. W. (2002). Safety climate and safety performance among construction workers in Hong Kong The role of Psychological strain as mediators. *Accident Analysis and Prevention*, 36, 359-366.

Wo, P. L. (1988). *Construction Workers*. Singapore: PG Publishing.

Wouters, I. M., Hilhorst, S. K. M., Kilppe, P., Doekes, G., Douwes, J., Peretz, C., & Heederik, D. (2002). *Upper Airway Inflammation and Respiratory Symptoms in Domestic Waste Collectors*. Retrieved October 29, 2009, from <http://www.Oem.bmj.com>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์สิทธิ์ กุลวงษ์ อาจารย์ประจำคณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
3. นายแพทย์วิวัฒน์ เอกบูรณะวัฒน์ แพทย์อำนวยการเวชศาสตร์ศาสตร์
โรงพยาบาลสมิติเวช ศรีราชา
4. นายพูนศักดิ์ ศรีประพัฒน์ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3
จังหวัดชลบุรี
5. นางอุทัยทิพย์ เครือละม้าย ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
เทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี

ภาคผนวก ข

แบบรายงานผลการพิจารณาจริยธรรม/ ใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย/
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบรายงานผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

1. ชื่อวิทยานิพนธ์

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะในจังหวัดชลบุรี
Factors Influencing Work-Related Accident Prevention of Waste Collectors

2. ชื่อนิสิต นางสาว นพรัตน์ เทียงคำดี

รหัสประจำตัวนิสิต 51924411 หลักสูตร พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา การพยาบาลอาชีวอนามัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (ภาคพิเศษ)

3. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มีมติเห็นชอบ รับรองจริยธรรมการวิจัย รหัส 01-10-2554
โดยได้พิจารณารายละเอียดการวิจัยเรื่องดังกล่าวข้างต้นแล้ว ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

- 1) การเคารพในศักดิ์ศรี และสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัย
กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ พนักงานเก็บขยะที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป จำนวนทั้งหมด ไม่เกิน 227 ราย
- 2) วิธีการที่เหมาะสมในการได้รับความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัย
(Informed consent) รวมทั้งการปกป้องสิทธิประโยชน์และรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
- 3) การดำเนินการวิจัยอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ก่อความเสียหายหรืออันตรายต่อกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา
- 4) ช่วงระยะเวลาในการเก็บข้อมูล วันที่ 1 พฤศจิกายน 2554 ถึง วันที่ 31 ธันวาคม 2554
- 5) สถานที่เก็บรวบรวมข้อมูล: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 9 แห่ง อำเภอบางละมุง จังหวัด
ชลบุรี

4. วันที่ให้การรับรอง: 27 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2554

ลงนาม.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**แบบรายงานผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (เพิ่มเติม)**

1. ชื่อวิทยานิพนธ์

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะในจังหวัดชลบุรี
Factors Influencing Work-Related Accident Prevention of Waste Collectors

2. ชื่อนิติกร นางสาว นพรัตน์ เทียงคำดี

รหัสประจำตัวนิติกร 51924411 หลักสูตร พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา การพยาบาลอาชีวอนามัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (ภาคพิเศษ)

3. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย (เพิ่มเติม)

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มีมติเห็นชอบ รับรองจริยธรรมการวิจัย รหัส 01-10-2554
ให้เพิ่มเติม คือ

1) ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ จากเดิม

“ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะในจังหวัดชลบุรี
Factors Influencing Work-related Accident Prevention of Waste Collectors” เป็น

“ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะอำเภอบางละมุง
จังหวัดชลบุรี

Factors Influencing Work-related Accidental Prevention Behaviors of Garbage Collectors Banglamunj
District Chonburi Province”

2) จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จากเดิม 227 ราย เป็น 270 ราย

4. วันที่ให้การรับรอง: 30 เดือน เมษายน พ.ศ. 2556

ลงนาม.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

วันให้คำยินยอม วันที่เดือน.....พ.ศ.

ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียดและมีความเข้าใจดีแล้ว ข้าพเจ้ายินดีเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ และข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ และการบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยนี้ จะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อข้าพเจ้า

ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบัง ซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ ข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าจะถูกเก็บเป็นความลับและจะเปิดเผยในภาพรวมที่เป็นการสรุปผลการวิจัย

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้ว และมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม.....ผู้ยินยอม

(.....)

ลงนาม.....พยาน

(.....)

ลงนาม.....ผู้วิจัย

(.....)

-2-

ข้าพเจ้าไม่สามารถอ่านหนังสือได้ แต่ผู้วิจัยได้อ่านข้อความในใบยินยอมนี้ให้ข้าพเจ้าฟัง จนข้าพเจ้าเข้าใจดีแล้ว ข้าพเจ้าจึงลงนามหรือประทับลายนิ้วหัวแม่มือของข้าพเจ้าในใบยินยอมนี้ ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม.....ผู้ยินยอม

(.....)

ลงนาม.....พยาน

(.....)

ลงนาม.....พยาน

(.....)

ลงนาม.....ผู้วิจัย

(.....)

ในกรณีที่ผู้ถูกทดลองยังไม่บรรลุนิติภาวะ จะต้องได้รับการยินยอมจากผู้ปกครองหรือผู้แทน โดยชอบธรรม (เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่าง.....)

ลงนาม.....ผู้ปกครอง/ ผู้แทน โดยชอบธรรม

(.....)

ลงนาม.....พยาน

(.....)

ลงนาม.....ผู้วิจัย

(.....)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ
จังหวัดชลบุรี**

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาการพยาบาลอาชีวอนามัย มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้จะทำให้ทราบ
ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ ขอความ
กรุณาท่านตอบแบบสอบถามฉบับนี้ตามความคิดเห็นและตรงตามความเป็นจริงมากที่สุดให้ครบทุก
ข้อ ข้อมูลที่ตอบทั้งหมดถือเป็นความลับ โดยจะนำผลไปวิเคราะห์ในภาพรวมและนำเสนอในเชิง
วิชาการเท่านั้นซึ่งจะไม่มีผลกระทบใดๆต่อตัวท่านทั้งสิ้น

แบบสอบถามฉบับนี้ ประกอบด้วย 6 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน 13 ข้อ
ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน	จำนวน 15 ข้อ
ส่วนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน	จำนวน 15 ข้อ
ส่วนที่ 4 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยเอื้อ แบ่งออกเป็น 3 ตอน	
ตอนที่ 1 แบบสอบถามการได้รับการอบรมจากหน่วยงาน	จำนวน 3 ข้อ
ตอนที่ 2 แบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล	จำนวน 3 ข้อ
ตอนที่ 3 แบบสอบถามค่านโยบายของหน่วยงาน	จำนวน 4 ข้อ
ส่วนที่ 5 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยเสริม	
แบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนทางสังคม	จำนวน 8 ข้อ
ส่วนที่ 6 แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน	จำนวน 18 ข้อ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือของท่าน ผู้วิจัยขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านใน
ครั้งนี้

นพรัตน์ เทียงคำดี

นิติศปริญญาโท สาขาการพยาบาลอาชีวอนามัย

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหรือตอบข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

1. เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง
------------------------------	-------------------------------
2. อายุ.....ปี (ระบุเป็นจำนวนปีเต็ม)
3. ศาสนา

☐ พุทธ	☐ คริสต์
☐ อิสลาม	☐ อื่นๆ ระบุ.....
4. สถานภาพสมรส

☐ โสด	☐ คู่
☐ หม้าย	☐ หย่าร้าง
☐ แยกกันอยู่	
5. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ ไม่ได้เรียน	☐ ประถมศึกษาปีที่.....
☐ มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....	
6. ปัจจุบันท่านทำงานในตำแหน่งพนักงานเก็บขยะมา..... ปี.....เดือน
7. หน่วยงานที่ท่านสังกัด

☐ อบต.	☐ เทศบาลตำบล
☐ เทศบาลเมือง	☐ การปกครองรูปแบบพิเศษเมืองพัทยา
☐ บริษัทจ้างเอกชน	☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....
8. สถานภาพการจ้างงานในปัจจุบันของท่าน

☐ ลูกจ้างประจำ	☐ พนักงานจ้างทั่วไป หรือ ลูกจ้างรายวัน
☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....	
9. ท่านทำงานเฉลี่ยวันละ.....ชั่วโมง (รวมงานล่วงเวลาด้วย)
ท่านทำงานเฉลี่ยสัปดาห์ละ.....วัน
10. ท่านทำงานเข้ากะหรือไม่

☐ ไม่เข้ากะ (ทำงานช่วงเช้าเท่านั้น)	
☐ เข้ากะ โดยทำงานกะ () เช้า () บ่าย () ดึก	

ทำงานกะละ..... ชั่วโมง

11. ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา ท่านเคยได้รับอุบัติเหตุ **ทุกประเภท**จากการทำงานเกือบขะ

() ไม่เคย (ข้ามไปตอบส่วนที่ 2)

() เคย โปรดระบุจำนวนครั้งที่ได้รับอุบัติเหตุ (โปรดตอบข้อ 12 และ 13 ต่อ)

() 1-5 ครั้ง

() 5-10 ครั้ง

() มากกว่า 10 ครั้ง

12. ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา ท่านเคยได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานเกือบขะ ขั้นรุนแรงจนถึงต้องหยุดงาน

() ไม่เคย

() เคย โปรดระบุอุบัติเหตุที่ท่านได้รับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() วัตถุบาด/ ทิ่มแทง

() วัตถุหล่นทับ

() หกล้ม ลื่นล้ม

() รถชน/ เฉี่ยว

() วัตถุกระเด็นเข้าตา

() อื่น ๆ (ระบุ).....

13. สาเหตุที่ทำให้ท่านเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานเกือบขะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() การทำงานไม่ถูกวิธี

() ความประมาท เหม่อลอย

() ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ

() ไม่ใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล

() ทำงานโดยที่สภาพร่างกายและจิตใจไม่พร้อม

() อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลไม่เหมาะสมกับงาน

() สภาพแวดล้อมการทำงาน

() อื่น ๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน

คำชี้แจง ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ หรือ X ลงในช่องที่ตรงกับความเข้าใจของท่านมากที่สุด

โดยมีเกณฑ์เลือกตอบดังนี้

✓ หมายถึง	ท่านคิดว่าข้อความในประโยคนั้นถูกต้อง
X หมายถึง	ท่านคิดว่าข้อความในประโยคนั้นไม่ถูกต้อง

..... 1. สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานมากกว่าร้อยละ 80 เกิดจากสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ไม่เหมาะสม

..... 2. การได้รับอุบัติเหตุจากการเก็บขยะถือเป็นโรคจากการทำงานอย่างหนึ่ง

..... 3. การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับด้านความปลอดภัยก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้

..... 4. สภาพแวดล้อมในการเก็บขยะที่ไม่เหมาะสมเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดอุบัติเหตุ

..... 5. การที่พนักงานมีจิตสำนึกด้านความปลอดภัยในการทำงาน **ไม่ได้** ช่วยให้เกิดอุบัติเหตุลดลง

..... 6. ถุงมือผ้าสามารถป้องกันของมีคมบาด ทิ่มแทงได้ **มากกว่า** ถุงมือยางแบบหนา

..... 7. อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่พนักงานเก็บขยะจำเป็นต้องสวมใส่ในการเก็บขยะ ได้แก่ รองเท้าบูตยาง และถุงมือยางแบบหนา **เท่านั้น**

..... 8. ชุดที่เหมาะสมสำหรับใส่ทำงานเก็บขยะคือ กางเกงขาสั้นและเสื้อแขนสั้น

..... 9. พนักงานเก็บขยะต้องสวมใส่ผ้าอย่างกันเปื้อนขณะทำงาน

..... 10. การสวมใส่รองเท้าบูตยางที่พื้นรองเท้าขาดชำรุด สามารถป้องกันของมีคม เศษแก้ว หรือ เศษกระเบื้อง ทิ่มทะลุถูกเท้าได้

..... 11. การพักผ่อนอย่างเพียงพอ **ไม่** สามารถลดโอกาสเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุได้

..... 12. ขณะมีอาการเมาค้าง ต้อง **ไม่** มาทำงานเก็บขยะ

..... 13. ความเครียด เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สมาธิในการเก็บขยะลดลงจึงก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้

..... 14. ความอ่อนล้าของร่างกายเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุขณะเก็บขยะ

..... 15. เมื่อถูกของมีคมบาดขณะเก็บขยะ ควรปิดแผลนั้นทันทีโดย **ไม่** ต้องล้างแผล

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน

คำชี้แจง ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

โดยมีเกณฑ์เลือกตอบดังนี้

เห็นด้วย หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นตรงกับข้อความในประโยคนั้น
 ไม่แน่ใจ หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นตรงกับข้อความในประโยคนั้นบางส่วน
 ไม่เห็นด้วย หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นไม่ตรงกับข้อความในประโยคนั้น

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
		เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
1.	การเกิดอุบัติเหตุขณะเก็บขยะเป็นเรื่องที่ ไม่ สามารถหลีกเลี่ยงได้			
2.	การที่หน่วยงานมีความเคร่งครัดเรื่องความปลอดภัยในการเก็บขยะจะช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุได้			
3.	การที่พนักงานเก็บขยะปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านความปลอดภัยจะทำให้โอกาสเกิดอุบัติเหตุลดลง			
4.	.			
5.	.			
6.	.			
7.	.			
8.	.			
9.	.			
10.	.			
11.	ท่านคิดว่าเป็นเรื่องยากที่จะไม่ดื่มเหล้าก่อนมาทำงานเก็บขยะ			
12.	.			
13.	.			
14.	การทำงานเก็บขยะจนเคยชินจะทำให้เกิดความชำนาญ จึง ไม่ ต้องระมัดระวังมาก			

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
15.	การนอนหลับพักผ่อนอย่างเพียงพอ ทำให้ความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุขณะทำงานเกือบจะลดลง			

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยเอื้อ แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามการได้รับการอบรมจากหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ต้องการทราบว่าท่านเคยได้รับคำชี้แจง คำแนะนำในเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานหรือไม่ ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	การได้รับการอบรม	
		เคยได้รับ (โปรดระบุจำนวนครั้ง)	ไม่เคยได้รับ
1.	การอบรมเรื่องขั้นตอนการทำงานและวิธีการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานเกี่ยวกับ	จำนวน..... ครั้ง	
2.	การเลือกและวิธีการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่ถูกต้องและเหมาะสมกับความเสียหายจากการทำงานเกี่ยวกับ	จำนวน..... ครั้ง	
3.	การดูแลตนเองเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุขณะทำงานเกี่ยวกับ	จำนวน..... ครั้ง	

ตอนที่ 2 แบบสอบถามด้านการได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล

เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ต้องการทราบว่า ภายใน 3 เดือนที่ผ่านมา ท่านได้รับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลเพื่อใช้ในการทำงานจากหน่วยงานใช่หรือไม่ ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

- ท่านได้รับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลดังต่อไปนี้จากหน่วยงาน (**ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ**)

☐ รองเท้านิรภัย	☐ ผ้าปิดปากปิดจมูก	☐ ผ้าขี้ริ้ว
☐ ถุงมือยางแบบหนา	☐ แวนตาที่มีกระบังครอบด้านข้าง	
☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....		
- กรณีที่ได้รับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลชำรุด ท่านสามารถเบิกใหม่ได้จากหน่วยงาน

☐ ไม่ใช่ (ข้ามไปตอบ ตอนที่ 3)	☐ ใช่ (โปรดตอบ ข้อ 3 ต่อ)
--	--
- โปรดระบุ **ความถี่** ที่ท่านสามารถขอเบิกอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลแต่ละชนิดได้จากหน่วยงานของท่าน

ชนิดของอุปกรณ์ ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล	ความถี่ที่ท่านสามารถขอเบิกอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลชิ้นใหม่ จากหน่วยงาน			
	ทุกสัปดาห์	2 สัปดาห์/ ครั้ง	เดือนละ 1 ครั้ง	นานกว่า 1 เดือน จึง จะสามารถเบิกได้
ถุงมือยางแบบหนา				
รองเท้าบูตยาง				
ผ้าปิดปากปิดจมูก				
ผ้าขี้ผึ้งกันเปื้อน				
แว่นตาที่มีกระบัง ครอบด้านข้าง				

ตอนที่ 3 แบบสอบถามด้านนโยบายของหน่วยงาน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ต้องการทราบว่าหน่วยงานของท่านมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงานหรือไม่ ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
		จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง
1.	หน่วยงานของท่านมีการกำหนดกฎ ระเบียบ หรือ ข้อบังคับเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานเกือบชยะ			
2.	.			
3.	.			
4.	หน่วยงานของท่านมีป้ายประกาศหรือแจ้งข้อมูลเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุให้ท่านทราบ			

ส่วนที่ 5 ข้อมูลปัจจัยเสริม เป็นแบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนทางสังคม

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ต้องการทราบว่าท่านได้รับการกระตุ้นเตือน ได้รับคำแนะนำ คำตักเตือน และคำชมเชยจากหัวหน้างาน และเพื่อนร่วมงาน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน หรือไม่ ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

โดยมีเกณฑ์เลือกตอบดังนี้

ได้รับเป็นประจำ หมายถึง ท่านได้รับการสนับสนุนจากบุคคลดังกล่าว **เป็นประจำ**

ได้รับเป็นบางครั้ง หมายถึง ท่านได้รับการสนับสนุนจากบุคคลดังกล่าว **นานๆครั้ง**

ไม่เคยได้รับการสนับสนุน หมายถึง ท่าน **ไม่เคยได้รับ** การสนับสนุนจากบุคคลดังกล่าวเลย

ข้อที่	ข้อความ	ความถี่		
		ได้รับเป็นประจำ	ได้รับบางครั้ง	ไม่เคยได้รับ
1.	หัวหน้างาน ให้คำแนะนำเรื่องวิธีการทำงานเก็บขยะเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุขณะทำงาน			
2.	.			
3.	.			
4.	ให้คำแนะนำเรื่องการดูแลตนเองทั้งก่อนและหลังเลิกงาน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุขณะทำงาน			
5.	เพื่อนร่วมงาน แนะนำเรื่องวิธีการทำงานเก็บขยะเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุขณะทำงาน			
6.	.			
7.	.			
8.	.			

ส่วนที่ 6 พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ต้องการทราบถึงพฤติกรรมการปฏิบัติตนของพนักงานเก็บขยะเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมการทำงานตามความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

โดยมีเกณฑ์เลือกตอบดังนี้

ปฏิบัติทุกครั้ง หมายถึง ท่านปฏิบัติตามข้อความนั้น ทุกครั้ง ในการทำงาน

ปฏิบัติบ่อยครั้ง หมายถึง ท่านปฏิบัติตามข้อความนั้น มากกว่าหรือเท่ากับ 3 ครั้ง/สัปดาห์ ในการทำงาน

ปฏิบัติบางครั้ง หมายถึง ท่านปฏิบัติตามข้อความนั้น น้อยกว่า 3 ครั้ง/สัปดาห์ ในการทำงาน

ไม่เคยปฏิบัติ หมายถึง ท่าน ไม่เคยปฏิบัติ ตามข้อความนั้นเลยในการทำงาน

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ			
		ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคยปฏิบัติ
1.	ท่านปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับด้านความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด				
2.	ท่านนั่งบริเวณท้ายรถ หรือห้อยโหนไปกับรถขณะขณะรถวิ่ง				
3.	.				
4.	.				
5.	.				
6.	.				
7.	ขณะทำงานเก็บขยะท่านสวมรองเท้าผ้าใบ				
8.	.				
9.	.				
10.	ท่านสวมถุงมือยางตลอดเวลาเก็บขยะ				
11.	.				
12.	.				
13.	.				
14.	.				

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ			
		ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคยปฏิบัติ
15.	ท่านใช้ยาหรือเครื่องดื่มน้ำกำลังเพื่อให้มีแรงในการทำงานเก็บขยะมากขึ้น				
16.	.				
17.	.				
18.	.				

ภาคผนวก ค
ตารางการจำแนกรายชื่อ

ตารางที่ 17 จำนวน ร้อยละของพนักงานเก็บขยะที่ตอบถูกเกี่ยวกับความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุ
จากการทำงาน (n = 270)

ข้อความ	จำนวนที่ตอบถูก	ร้อยละ
สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานมากกว่า ร้อยละ 80 เกิดจากสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ไม่เหมาะสม	105	38.90
การได้รับอุบัติเหตุจากการเก็บขยะถือเป็นโรคจากการทำงานอย่างหนึ่ง	173	64.10
การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับด้านความปลอดภัยก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้	226	83.70
สภาพแวดล้อมในการเก็บขยะที่ไม่เหมาะสมเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดอุบัติเหตุ	224	83.00
การที่พนักงานมีจิตสำนึกด้านความปลอดภัยในการทำงานช่วยป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุได้	96	35.60
ถุงมือผ้าสามารถป้องกันของมีคมบาด ที่มแทงได้น้อยกว่าถุงมือยางแบบหนา	146	54.10
แว่นตาแบบที่มีกระจังครอบด้านข้างสามารถป้องกันเศษฝุ่นหรือเศษขยะปลิวเข้าตาได้	124	45.90
เสื้อผ้าที่พนักงานเก็บขยะควรสวมใส่ขณะทำงาน คือ เสื้อแขนยาวที่คลุมถึงข้อมือและกางเกงขายาว	257	95.20
พนักงานเก็บขยะต้องสวมใส่ผ้าอย่างกันเปื้อนขณะทำงาน	246	91.10
การสวมใส่รองเท้าน้ำยางที่ยาวถึงเข่าช่วยป้องกันของมีคม เศษแก้ว หรือเศษกระเบื้อง ที่มทะลุถูกเท้าได้	207	76.70
การพักผ่อนอย่างเพียงพอ ทำให้ความสามารถในการเก็บขยะเพิ่มขึ้น	135	50.00
อาการเมาค้าง ทำให้การสั่งงานของสมองช้าลง	140	51.90
ความเครียด เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สมาธิในการเก็บขยะลดลงจึงก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้	226	83.70

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ	ระดับ
ความอ่อนล้าของร่างกายเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุขณะ เก็บขยะ	227	84.10	ดีมาก
เมื่อถูกของมีคมบาดขณะเก็บขยะ ควรล้างแผลก่อนปิดบาดแผล	241	89.30	ดีมาก

จากตารางที่ 17 เมื่อพิจารณาข้อความที่ระบุข้อพบ ข้อความที่กลุ่มตัวอย่างตอบถูกใน ระดับดีมากสามอันดับแรก เรียงจากดีมากไปต่ำคือ การสวมเสื้อแขนยาวที่คลุมถึงข้อมือและกางเกง ขาวขาวขณะทำงาน ต้องสวมใส่ผ้าอย่างกันเปื้อนขณะทำงาน และเมื่อถูกของมีคมบาดขณะเก็บขยะ ต้องล้างแผลก่อนปิดแผล ร้อยละ 95.20, 91.10 และ 89.30 ตามลำดับ ข้อความที่กลุ่มตัวอย่างตอบ ถูกในระดับต่ำ เรียงจากข้อความที่กลุ่มตัวอย่างตอบถูกน้อยที่สุดสามอันดับ คือ จิตสำนึกด้านความปลอดภัยในการทำงานช่วยป้องกัน ไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุในการทำงาน มากกว่า ร้อยละ 80 เกิดจากสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ไม่เหมาะสม และแวนตาแบบที่มีกระจก ครอบด้านข้างสามารถป้องกันเศษฝุ่นหรือเศษขยะปลิวเข้าตาได้ร้อยละ 35.60, 38.90 และ 45.90 ตามลำดับ

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุของ พนักงานเก็บขยะ (n = 270)

ข้อความ	\bar{X}	SD	ระดับ
การเกิดอุบัติเหตุขณะเก็บขยะเป็นเรื่องที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้	2.56	0.59	ดี
การที่หน่วยงานมีความเคร่งครัดเรื่องความปลอดภัยในการเก็บ ขยะจะช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุได้	2.78	0.45	ดี
การที่พนักงานเก็บขยะปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านความปลอดภัย จะทำให้โอกาสเกิดอุบัติเหตุลดลง	2.71	0.50	ดี
ขณะเก็บขยะสภาพแวดล้อมในการทำงานมีผลทำให้ท่านได้รับ อุบัติเหตุ	2.30	0.61	ปานกลาง
การเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานเป็นเรื่องของเคราะห์กรรม	2.39	0.70	ดี

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ข้อความ	\bar{X}	SD	ระดับ
การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่ชำรุด ไม่ทำให้เกิดอุบัติเหตุจากการเก็บขยะ	1.89	0.90	ปานกลาง
การตรวจสอบสภาพความพร้อมใช้ของอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล เช่น ถุงมือยาง รองเท้าบู๊ต ฯลฯ ก่อนการเก็บขยะเป็นเรื่องที่เสียเวลา	1.79	0.84	ปานกลาง
ท่านคิดว่าการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลสามารถป้องกันการเกิดอุบัติเหตุขณะเก็บขยะได้	2.57	0.65	ดี
การทำงานจัดเก็บขยะ ไม่จำเป็นต้องสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายทุกครั้ง	1.58	0.79	ไม่ดี
ความเครียด หรือความวิตกกังวล มีผลทำให้สมาธิในการเก็บขยะของท่านลดลง	2.34	0.72	ดี
ท่านคิดว่าเป็นเรื่องยากที่จะไม่ดื่มเหล้าก่อนมาทำงานเก็บขยะ	1.71	0.92	ปานกลาง
การทำงานเก็บขยะมานาน จะทำให้โอกาสในการเกิดอุบัติเหตุขณะทำงานน้อยลง	2.62	0.63	ดี
การเก็บขยะตามขั้นตอนความปลอดภัยเป็นเรื่องที่ยุ่งยากและปฏิบัติได้ยาก	1.95	0.85	ปานกลาง
การทำงานเก็บขยะจนเคยชินจะทำให้เกิดความชำนาญ จึงไม่ต้องระมัดระวังมาก	1.49	0.74	ไม่ดี
การนอนหลับพักผ่อนอย่างเพียงพอ ทำให้ความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุขณะทำงานเก็บขยะลดลง	2.73	0.58	ดี
ทัศนคติของพนักงานเก็บขยะเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน	2.23	0.27	ปานกลาง

จากตารางที่ 18 พบว่าทัศนคติของพนักงานเก็บขยะเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.23$, $SD = 0.27$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยทัศนคติในการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานอยู่ในระดับดีเรียงจากมากไปน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ การที่หน่วยงานมีความเคร่งครัดเรื่องความปลอดภัยในการเก็บขยะจะ

ช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุได้ ($\bar{X} = 2.78$, $SD = 0.45$) การนอนหลับพักผ่อนอย่างเพียงพอ ทำให้ความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุขณะทำงานเก็บขยะลดลง ($\bar{X} = 2.73$, $SD = 0.58$) และการที่พนักงานเก็บขยะปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านความปลอดภัยจะทำให้โอกาสเกิดอุบัติเหตุลดลง ($\bar{X} = 2.71$, $SD = 0.50$) ข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยทัศนคติในการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานอยู่ในระดับไม่ ดี ได้แก่ การทำงานจัดเก็บขยะ ไม่จำเป็นต้องสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายทุกครั้ง ($\bar{X} = 1.58$, $SD = 0.79$) การทำงานเก็บขยะจนเคยชินจะทำให้เกิดความชำนาญ จึงไม่ต้องระมัดระวังมาก ($\bar{X} = 1.49$, $SD = 0.74$)

ตารางที่ 19 จำนวน ร้อยละของความถี่ในการขอเบิกอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลชิ้นใหม่จากหน่วยงาน

ชนิดของอุปกรณ์ป้องกัน อันตรายส่วนบุคคล	ความถี่ในการขอเบิกอุปกรณ์ชิ้นใหม่จากหน่วยงาน							
	ทุกสัปดาห์		2 สัปดาห์/ ครั้ง		เดือนละ 1 ครั้ง		> 1 เดือน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รองเท้าบูตยาง (n = 266)	22	8.27	3	1.13	79	29.70	162	60.90
ผ้าปิดปากปิดจมูก (n = 169)	4	2.37	4	2.37	65	38.46	96	56.80
ถุงมือยางแบบหนา (n = 180)	19	10.56	-	-	70	38.89	91	50.55
แว่นตาที่มีกระบังครอบ ด้านข้าง (n = 16)	4	25.00	-	-	4	25.00	8	50.00
ผ้าขากันเปื้อน (n = 26)	4	15.38	-	-	11	42.31	11	42.31
อื่น ๆ (n = 21)	-	-	-	-	-	-	21	100.00

จากตารางที่ 19 พบว่าหน่วยงานส่วนมากสามารถให้พนักงานขอเบิกอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลชิ้นใหม่ได้หากมีการชำรุด ร้อยละ 86.30 แต่ความถี่ในการขอเบิกอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลแต่ละชนิดจะแตกต่างกันไป โดยภาพรวมพบว่าพนักงานเก็บขยะจะสามารถขอเบิกอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลชิ้นใหม่จากหน่วยงานได้ครบทุกชนิดนั้นต้องใช้เวลามากกว่า 1 เดือนหรือสามารถเบิกได้เพียงเดือนละ 1 ครั้ง รองเท้าบูตยางเป็นอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่พนักงานสามารถขอเบิกได้มากที่สุด ร้อยละ 60.90 รองลงมาคือ ผ้าปิดปากปิดจมูกและถุงมือยางแบบหนา ร้อยละ 56.80 และ 50.55 ตามลำดับ

ตารางที่ 20 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (n = 270)

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. อายุ	1.000	-.018	.485***	-.122*	.084	-.045	.051	-.231***	-.048
2. ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ		1.000	-.12*	-.275***	.303***	.017	-.115*	.028	.028
3. ประสบการณ์การทำงาน			1.000	.033	-.130*	.031	.089	-.153**	-.277***
4. ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ				1.000	-.311***	.148**	.038	-.061	.020
5. ทักษะเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ					1.000	-.024	-.080	.112*	.179**
6. การได้รับการอบรมจากหน่วยงาน						1.000	.260***	.008	.291***
7. การได้รับการสนับสนุนทางสังคม							1.000	.086	.405***
8. การได้รับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล								1.000	.086
9. นโยบายของหน่วยงาน									1.000

*p < .05 ** p < .01 ***p < .001

จากตารางที่ 20 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ พบว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 17 คู่ โดยมีความสัมพันธ์ตั้งแต่ .008-.485 แสดงว่าไม่มีตัวทำนายคู่ใดที่มีความสัมพันธ์กันเองสูงกว่า .85 จึงไม่ก่อให้เกิดปัญหาการละเมิดข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์สมการถดถอย (Multicollinearity) (จุฬาลักษณ์ บารมี, 2551) จึงสามารถนำไปวิเคราะห์เพื่อหาอำนาจในการทำนายพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะได้ จึงได้ทำการคัดเลือกตัวแปรเข้าสู่สมการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple regression)